MASTER
NEGATIVE
NO. 94-82090- 4

Author:
Stempel, A. van der

Title:
Het enkel- en dubbel boekhouden...

Place:
Haarlem

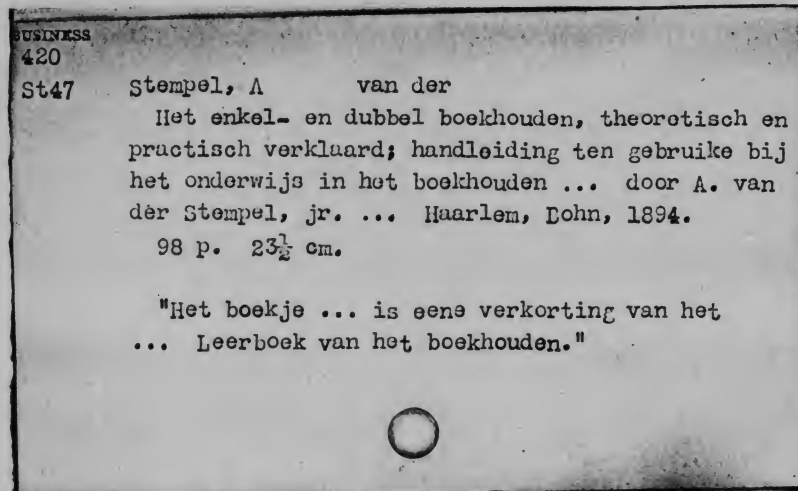
Date:
1894

94-82090-4
MASTER NEGATIVE #

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DIVISION

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

ORIGINAL MATERIAL AS FILMED - EXISTING BIBLIOGRAPHIC RECORD

BUSINESS
420
St47 Stempel, A van der
Het enkel- en dubbel boekhouden, theoretisch en practisch verklaard; handleiding ten gebruike bij het onderwijs in het boekhouden ... door A. van der Stempel, jr. ... Haarlem, Bohn, 1894.
98 p. 23½ cm.

"Het boekje ... is eene verkorting van het ... Leerboek van het boekhouden."

RESTRICTIONS ON USE:

TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35mm REDUCTION RATIO: 12:1 IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB

DATE FILMED: 5/18/94 INITIALS: DG

TRACKING # : MSH 00964

FILMED BY PRESERVATION RESOURCES, BETHLEHEM, PA.

2.5 mm 1234567890

2.0 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

1.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

PM-MGP 13"x18"
METRIC GENERAL PURPOSE TARGET
PHOTOGRAPHIC

200 mm

150 mm

100 mm

1.0 1.1 1.25 1.4 1.6 1.8 2.0 2.2 2.5 2.8 3.2 3.6 4.0 4.5 5.0

1.0 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

1.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

2.0 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz 1234567890

2.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ abcdefghijklmnopqrstuvwxyz 1234567890

A5

A4

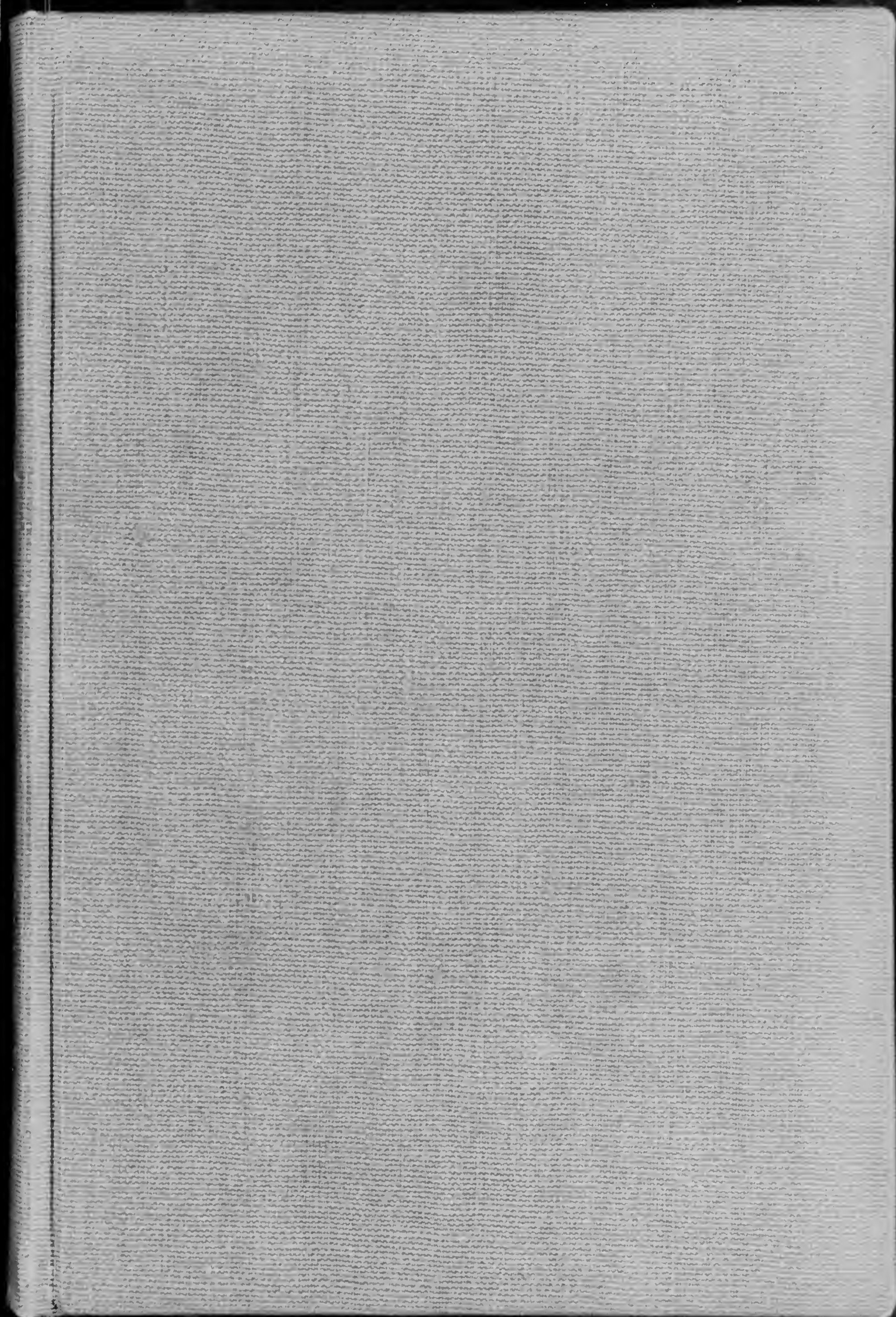
A3

PRECISION℠ RESOLUTION TARGETS

Century
A&P
1303 Geneva Avenue
St. Paul, MN 55119

4.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

3.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

HET

ENKEL- EN DUBBEL BOEKHOUDEN,

Theoretisch en Practisch verklaard.

HANDLEIDING

ten gebruike bij het onderwijs in het

BOEKHOUDEN,

ten dienste van Hoogere Burgerscholen, Instituten voor Handel en Nijverheid en voor Privaat-Onderricht,

DOOR

A. VAN DER STEMPEL Jr.,

Leeraar in de Staats- en Handelswetenschappen aan verschillende Inrichtingen van Middelbaar Onderwijs en Privaat-Docent te Amsterdam.

De Theorie van het Boekhouden.
De Hulp- en Bijboeken.
Het Enkel Boekhouden.
De Boekhouding van eene Fabriek en eene Handelszaak.
Het Dubbel Boekhouden.
De Boekhouding van eenen Groothandel.

HAARLEM,
DE ERVEN F. BOHN.
1894.

VOORBERICHT.

Het boekje, dat ik hierbij in de welwillende aandacht mijner ambtgenooten aanbeveel, is eene verkorting van het vroeger door mij geschreven LEERBOEK VAN HET BOEKHOUDEN, waarvan weldra een tweede druk zal verschijnen.

Met het grootste genoegen heb ik deze gelegenheid te baat genomen om, naar het mij voorkomt, de practische waarde van het boek te kunnen verhoogen en het zoodoende, meer dan vroeger het geval was, ook voor het onderwijs aan Hoogere Burgerscholen met 3-jarigen cursus geschikt te maken.

Ik heb ter bereiking van dit tweeledig oogmerk er naar gestreefd, om zoowel het Enkel- als het Dubbel-Boekhouden, ofschoon beknopt, toch zoo volledig mogelijk te behandelen, en door een voldoend aantal opgaven den leerling gelegenheid te geven, het geleerde zoowel ten opzichte van de eigenlijke boekhouding, als ten aanzien van de zoogenaamd *détail-administratie*, practisch toe te passen.

Door deze omwerking hoop ik, dat dit werkje ook daar, waar slechts weinig tijd aan het Boekhouden kan worden besteed, zal kunnen dienen om het aanleeren van dit vak voor den leerling te vergemakkelijken.

Amsterdam, Mei 1894. A. VAN DER STEMPEL JR.

INLEIDING.

Onder de vele vormen, waarin de menschelijke bedrijvigheid zich openbaart en wier hoofddoel de bevrediging van behoeften is, nemen de verrichtingen van den handel eene belangrijke plaats in. En geen wonder: De mensch heeft eene zóo groote verscheidenheid van behoeften, dat het niet mogelijk zou zijn, zich door eigen arbeid alles te verschaffen, wat noodig is, zoowel tot vervulling van het noodzakelijke, als ter verkrijging van datgene, wat strekken kan om hem het leven te veraangenamen.

Als van zelf voelt hij zich dus gedrongen, om van de goederen, waarvan hij meer heeft dan hij behoeft, een gedeelte te ruilen, tegen hetgeen hij niet heeft. En dit geldt niet alleen ten opzichte van stoffelijke goederen, ook voor de nuttige diensten, die de eene mensch aan den anderen verleent, is hetzelfde van toepassing: hij verruilt zijne diensten, zijne vaardigheid, zijne meerdere kennis en verschaft zich daarvoor verschillende goederen of andere nuttige diensten.

Wenscht men hiervan een voorbeeld? Zie slechts den geneesheer; hij heeft, evenals andere menschen, behoefte aan voedsel, kleeding, woning, aan onderwijs voor zijne kinderen en aan ontelbare diensten van allerlei aard. Wel verre, dat hij zich al die goederen of diensten zelf verschaft, integendeel, gedurende zijn geheele loopbaan doet hij niets anders dan zijne wetenschap (de geneeskunde) toepassen op hen, die zijne hulp behoeven. Toch heeft hij aan niets gebrek. Hij bewoont een mooi huis, zijne kinderen worden goed onderwezen, hij eet en drinkt naar hartelust... hoe komt dat? Doodeenvoudig, omdat hij, voor de diensten die hij aan de maatschappij verleent, van haar in ruil ontvangt wat hij noodig heeft.

Het hier aangehaalde voorbeeld brengt ons van zelf op een hoogst belangrijk onderwerp, met betrekking tot de maatschappelijke bedrijvigheid, n.l. de verdeeling van arbeid. Deze is alleen mogelijk, wanneer er tevens gelegenheid tot ruiling bestaat, en zoo heeft dus de handel ook de strekking, doordien zij verdeeling van arbeid mogelijk maakt, om aan den arbeid eene grootere mate van voortbrengende kracht te verleenen, dan zonder die verdeeling mogelijk zou zijn.

En buitendien, de handel is steeds werkzaam om de goederen uit de handen der voortbrengers in die der verbruikers te voeren. Hij haalt de goederen van de plaatsen waar ze overvloedig zijn, om ze te brengen daar, waar er behoefte aan bestaat; hij is de voorlooper van beschaving, en door de betrekkingen, welke hij in alle wereldstreken aanknoopt, is hij, ofschoon onbewust, een machtige hefboom ter bereiking van een even edel als grootsch ideaal: de verbroedering van het menschdom.

Hoe onvolledig deze schets ook moge zijn, zij is voldoende om een denkbeeld van het nuttige, ja onmisbare van den handel te geven. Wij schrijven een leerboek van het Boekhouden, en het is hier dus niet de plaats, om ons op een gebied te begeven dat meer tot de Staathuishoudkunde behoort. We wenschten te wijzen op — en te waarschuwen tegen — een dwaalbegrip, dat, hoewel niet zeer algemeen, toch nog bij velen bestaat, namelijk dat er in handel — liever gezegd in handeldrijven — iets onedels zou zijn gelegen. Handelen is ruilen, ruilen van goederen tegen andere goederen of tegen nuttige diensten, doch altijd tegen iets van gelijke waarde, waarbij niet, zooals velen gelooven, de verkooper boven den kooper wordt bevoordeeld, doch waarbij beiden gelijk belang hebben.

Een gevolg van deze ruilingen is, dat er gedurig zekere verhoudingen ontstaan tusschen de personen door wie iets wordt geruild. Immers, als A iets aan B geeft, dan heeft A het recht om van B iets daarvoor in de plaats te vorderen, en zoolang B niet aan zijne verplichting tegenover A heeft voldaan, is de verhouding van B tot A deze, dat B nog schuldig is de tegenwaarde te leveren voor hetgeen hij van A ontving, terwijl de verhouding van A tot B, juist de tegenovergestelde van die van B tot A, deze is, dat A nog de tegengift heeft te vorderen, voor hetgeen hij aan B heeft geleverd.

Dergelijke verhoudingen, wij herhalen het, komen zoo dikwijls voor als er ruilingen plaats hebben. Werd elke gift onmiddellijk door een wedergift gevolgd, dan zou op hetzelfde oogenblik, dat de ruiling een voldongen feit was geworden, van eenige verhouding tusschen de beide personen, die met elkaar geruild hebben, geen sprake kunnen zijn. Dit is evenwel doorgaans niet het geval. Het meest gebruikelijke ruilmiddel — het geld — is in de eerste plaats niet in voldoende hoeveelheid aanwezig, om tegen alle ruilingen, die er dagelijks moeten geschieden, te kunnen opwegen en bovendien zou de handel ook onmogelijk die uitbreiding hebben verkregen, indien daarbij geen gebruik kon worden gemaakt van zoogenaamde *fiduciaire ruilmiddelen.*

In plaats dus dat de eigenaar van een of ander goed, bij verkoop daarvan, onmiddellijk eene verruilbare tegenwaarde ontvangt, stelt hij zich dikwijls tevreden met eene bloote belofte van den kooper, waarbij deze zich verbindt, om hem die tegenwaarde op een verwijderd tijdstip ter hand te stellen. De verschillende vormen, waarin die beloften kunnen zijn uitgedrukt, zullen wij ter plaatse waar het in dit boek behoort, nader uiteenzetten.

Dit stelsel van ruilen noemt men „op Crediet handelen". Crediet is vertrouwen; door het Crediet heeft de handel eene buitengewone ontwikkeling gekregen; het Crediet omvat niet alleen de bewoners van hetzelfde land, het strekt zich uit van het eene land tot het andere, ja het vereenigt zelfs verschillende werelddeelen met een band van gemeenschappelijke belangen.

Doch juist door de algemeene toepassing van het stelsel van Crediet, worden ook de verhoudingen, waarvan wij hierboven spraken, des te ingewikkelder. En naarmate het aantal der ruilingen — en dientengevolge het aantal betrekkingen ten opzichte van de personen met wie wij ruilen — zich uitbreidt, zal de moeielijkheid, om steeds op de hoogte van de verschillende betrekkingen te zijn, hoe langer hoe gróóter worden. Ons geheugen is dan niet meer toereikend en het zou ons ten eenenmale in den steek laten, wanneer we, daarop alleen vertrouwende, ons bijv. handelingen moesten herinneren, die voor een half jaar of een jaar hadden plaats gevonden. Neen, er behoort iets beters te bestaan, waardoor wij ten allen tijde in de gelegenheid zijn, om onze verhoudingen tegenover onze handelvrienden te kunnen beoordeelen.

Hiertoe nu dient het Boekhouden. Door eene eenvoudige aanteekening van alle ruilingen, die wij tot stand brengen, en door daarbij tevens de verhoudingen op te geven, die uit die ruilingen voortspruiten, zal men, vooral nadat die aanteekeningen zekere systematische vervorming hebben ondergaan, steeds in staat zijn om met juistheid te bepalen, wat men van verschillende personen te vorderen of aan andere te be-

talen heeft, en al is dit resultaat niet het eenige doel, waarmede de bovenbedoelde aanteekeningen worden gehouden, het verklaart in ieder geval de noodzakelijkheid van het Boekhouden en levert het bewijs, hoe de toestanden, die uit de ruilingen ontstaan, het beschrijven van die toestanden gebiedend vorderen.

Waartoe het Boekhouden verder dient en op welke wijze de aanteekeningen moeten worden gerangschikt, om er een doelmatig gebruik van te kunnen maken, hopen wij in de volgende bladzijden aan te toonen.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Onder boekhouden verstaat men het in geregelde volgorde des tijds aanteekenen van die handelsverrichtingen waardoor eene verandering in den vorm of de grootte van het vermogen wordt teweeggebracht.

Door deze aanteekeningen systematisch te rangschikken kunnen zij worden geschikt gemaakt om:

1°. De verhouding aan te wijzen waarin men verkeert tegenover de personen, met wie men zaken drijft.

2°. Een overzicht te geven van den toestand, waarin zich een handelszaak, eene industriëele onderneming of eene instelling van financieelen aard, op een gegeven oogenblik bevindt.

3°. Met juistheid te bepalen welke resultaten gedurende een zeker tijdsverloop in een of andere onderneming zijn verkregen.

Hiermede is tevens het nut van Boekhouden en het doel dat men er mede beoogt, verklaard. Zooals wij reeds in onze inleiding aantoonden, ontstaan uit de verschillende ruilingen, die toch den eenigen grondslag van den handel uitmaken, verschillende betrekkingen, die het van het hoogste belang is, nauwkeurig te kennen. De handelaar, en in het algemeen ieder, die aan zekere verplichtingen heeft te voldoen, moet nauwkeurig op de hoogte zijn van den omvang dier verplichtingen en van het tijdstip, waarop hij die moet kwijten; m. a. w. hij moet weten: wat hij heeft te betalen, aan wien en wanneer; evenzeer dient hij bekend te zijn met de sommen die hij heeft te vorderen; elk verzuim kan hem verlies berokkenen, en nalatigheid in dit opzicht zou hem onvermijdelijk tot ondergang voeren.

Niet minder noodzakelijk is het voor den handelaar om zich op gezette tijden op de hoogte te stellen van den toestand, waarin zich zijn zaak bevindt. De verschillende ruilingen toch, gedurende een zeker tijdsverloop tot stand gebracht, oefenen zoo grooten invloed uit op den vorm, dien zijne bezittingen voortdurend aannemen, dat het op een gegeven oogenblik, zonder een nauwkeurig onderzoek, onmogelijk zou

zijn, zoowel den aard als den omvang van die bezittingen met juistheid te bepalen.

En ten slotte zij gewezen op het groote belang voor den handelaar of den industriëel om de meerdere of mindere productiviteit van zijne onderneming te kunnen beoordeelen. Immers, zal het kapitaal, dat onmisbaar gereedschap, onaangetast blijven, dan dienen de kosten voor levensonderhoud enz. te worden bestreden uit de behaalde winsten. Is men bijv. gewoon *f* 5000.— 's jaars uit te geven, terwijl de zaak slechts een gemiddelde winst van *f* 3000.— 's jaars oplevert, dan is het natuurlijk dat de ontbrekende *f* 2000.— niet anders kunnen worden gevonden dan door *„van den grooten boom"* te teeren. Die *„groote boom"* is in dit geval het kapitaal en het kan niet missen, dat eene dergelijke kapitaal-vernietiging den ondergang van de zaak en van den handelaar met zich sleept. Door zich echter nauwkeurig op de hoogte te stellen van de draagkracht van de zaak, kan men, 't zij door de uitgaven in te krimpen of door meerdere inspanning, het verbroken evenwicht trachten te herstellen. In ieder geval wordt men door de boekhouding op een gevaar gewezen en zal dan kunnen beoordeelen welke middelen tot bestrijding van dat gevaar — het langzaam verminderen van kapitaal — dienen te worden aangewend.

Is derhalve het Boekhouden uit een oogpunt van orde en regel onmisbaar, er is eene andere omstandigheid die, al bestonden er overigens geene beweegredenen, de noodzakelijkheid nog meer zou doen uitkomen. Wij bedoelen namelijk de voorschriften van de Wet. Wij hebben reeds gewezen op de groote behoefte, die de handel heeft aan Crediet, en juist om den grooten steun, dien het Crediet aan den handel geeft, en de vermeerdering van welvaart, die er door ontstaat, hebben de wetgevers in de meeste staten het een plicht geacht, om het Crediet onder bescherming van de wet te plaatsen.

Zoo legt dan ook ons Wetboek van Koophandel in Art. 6 aan elk koopman de verplichting op om: dagboek te houden en daarin van dag tot dag in geregelde volgorde des tijds aanteekening te houden van alle handelingen op zijne zaak betrekking hebbende, ten minste indien door die handelingen eene verandering in den vorm of den aard van het vermogen wordt teweeggebracht. En vervolgens in Art. 8: om alle jaren, binnen de eerste zes maanden van elk boekjaar, een staat van zijne bezittingen en schulden op te maken, die in een afzonderlijk, daartoe bestemd register in te schrijven en eigenhandig te onderteekenen. (Balans.)

Moet men hier aan eene ongepaste inmenging van den wetgever in de bijzondere handelingen van den koopman denken of zijn de beide bovenbedoelde bepalingen als een maatregel in het algemeen belang te beschouwen? Natuurlijk moet de laatste opvatting worden gehuldigd. De verplichting om geregeld boek te houden heeft geen ander doel, dan om zooveel mogelijk waarborgen voor een richtig beheer te verkrijgen. Tegenover het groote vertrouwen, dat den kooplieden over het algemeen wordt verleend, staat doorgaans geen andere waarborg dan het goed geloof aan de eerlijkheid en nauwgezetheid van hem, die dat vertrouwen geniet. Toch kan iemand, ook met de eerlijkste bedoelingen, in een toestand komen, waardoor het hem onmogelijk wordt om aan zijne verplichtingen te voldoen. In dat geval kan hij zich door zijne boeken rechtvaardigen. Blijkt het dat hij te goeder trouw is geweest — ook al verkeert hij in staat van faillissement, d. i. eene rechterlijke uitspraak, waarbij een koopman wordt verklaard niet in staat te zijn om aan zijne verplichtingen te voldoen — geen straf kan hem worden opgelegd. Heeft hij daarentegen geen boeken gehouden, òf, indien dit laatste wel het geval is, blijkt het, dat ze opzettelijk zijn vervalscht of dat zij den waren toestand van de zaak niet uitdrukken, dan is de Strafwet met al hare gestrengheid op zulk een nalatig koopman van toepassing.

Maar ook de voordeelen, door de wet aan eene goede boekhouding verbonden, zijn niet te versmaden. Wanneer toch een handeling *niet geheel ontkend*, het bestaan daarvan althans in beginsel als bewezen wordt erkend, dan leveren richtig gehouden koopmansboeken, door een eed versterkt of door den dood bevestigd, het bewijs op tusschen kooplieden in zaken hun handel betreffende, wat bijv. aangaat de hoeveelheid, den tijd der levering, den prijs, den tijd van betaling enz. Hoewel in een rechtsgeding niemand kan worden bevolen om zijne boeken open te leggen, zoo geeft toch de weigering, om op aanvraag van de tegenpartij daaraan te voldoen, al dadelijk een vermoeden van onnauwkeurigheid, dat in zooverre in zijn nadeel kan zijn, dat hij door den eed van den tegenpartij in het ongelijk kan worden gesteld (Art. 10 W. v. K. verg. ook Art. 13).

Ten slotte zij nog herinnerd aan de verplichting bij Art. 7 W. v. K. aan de kooplieden opgelegd, om van de brieven, die zij verzenden, een afschrift te houden, en die welke zij ontvangen te bewaren, en voorts de bepaling, om de brieven, boeken enz. gedurende 30 jaren te bewaren.

DE THEORIE VAN HET BOEKHOUDEN.

Nu wij het nuttige en het noodzakelijke van eene ordelijke boekhouding hebben aangetoond, willen we allereerst onderzoeken, op welke wijze de aanteekeningen moeten worden gerangschikt, om ze aan het voorgestelde doel te doen beantwoorden.

Reeds dadelijk zij hierbij opgemerkt, dat de verrichtingen, die gevorderd worden om eene behoorlijke boekhouding tot stand te brengen, in twee hoofdbewerkingen kunnen worden verdeeld, n.l.

I. Het aanteekenen der handelingen;

II. Het beschrijven van de gevolgen, die uit de handelingen ontstaan.

Hierbij zou men nog kunnen spreken van een derde hoofdbewerking, n.l, het uitoefenen eener op zich zelf staande contrôle over bepaalde afdeelingen van de zaak, welke echter, buiten eenig verband van de gewone administratie, in afzonderlijk daartoe bestemde Bijboeken wordt gehouden.

Hat aanteekenen der handelingen geschiedt of in een daartoe bestemd register, Dagboek, Memoriaal of Prima-Nota genoemd, of in verschillende boeken (Hulpboeken), waarin de handelingen, naar hunnen aard verdeeld, worden opgenomen.

Het Dagboek, dat is het boek, in Art. 6 van het Wetboek van koophandel bedoeld, bevat een, *in geregelde volgorde des tijds, zonder witte vakken, kantteekeningen of tusschenregels*, gegeven verslag, van alle handelingen, die op de onderneming betrekking hebben, zooals in- en verkoopen, ontvangsten, betalingen, verbintenissen, alle wissel-operatiën enz. De wijze waarop deze handelingen in dat boek worden aangeteekend is zóó, dat allereerst de datum, waarop de handeling plaats vond, wordt vermeld, terwijl vervolgens de aard der handeling, de naam van den persoon met wien gehandeld, — het voorwerp dat — en de som waarvoor het verhandeld is, worden opgegeven. Uit het volgende voorbeeld van een Memoriaal zal de inrichting van dat boek duidelijk blijken.

Model Memoriaal.

Amsterdam 1 Januari 1894.

1	Het op heden door A. v. Kampen gestort kapitaal, tot vestiging van eene handelszaak in koloniale waren bestaat uit contanten en bedraagt . .			*f* 60000	—
	— 2 —				
2	**Gekocht** à contant van H. de Jong, alhier.				
	100 Balen Java koffie.				
	Bruto. . . . . 6380 Ko.				
	Tarra 1½ Ko. p. baal . 150 „				
	Netto . . . . 6230 Ko. à 42 c. . .	*f* 5233	20		
	Veilingskosten 1 %.	„ 52	33		
		f 5285	53		
	Af contant 1½ %.	„ 78	50	„ 5207	03
	— 4 —				
3	A deposito geplaatst bij de Rente Cassa met 3 dagen opvragens tegen 2 %			„ 40000	—
	— 6 —				
4	**Betaald** aan Blikman en Sartorius voor geleverde kantoorbenoodigdheden			„ 118	50
	— 7 —				
5	**Betaald** aan de Associatie Cassa de kwitantie van H. de Jong.			„ 5207	03
	— 9 —				
6	Uit de Kas genomen ten behoeve van de huishouding			„ 100	—
	— 10 —				
7	**Verkocht** aan W. de Bruijn, alhier op promesse van 3½ maand.				
	50 Balen Java koffie.				
	Bruto. . . . . 3206 Ko.				
	Tarra 1½ Ko. p. bral . 75 „				
	Netto . . . . 3131 Ko. à 43 c. . .	*f* 2692	66		
	Veilingskosten 1 %	„ 26	93		
		f 2719	59		
	Promesse-Zegel	„ 1	50	„ 2721	09

De cijfers in de 1ste kolom *links* geplaatst, wijzen het volgnummer aan, waarvan de beschrijving van elke handeling wordt voorzien. Aan het begin van elke bladzijde wordt de plaats waar de zaak gevestigd is en de datum waarop de eerste handeling is tot stand

gebracht, opgegeven. Elke handeling wordt door eene gebroken horizontale lijn van de volgende gescheiden. In de opening van die lijn behoeft dan slechts, zoolang er sprake is van handelingen, gedurende de maand, aan het hoofd van het blad vermeld, de dagteekening te worden geplaatst. In de beide eerste geldkolommen rechts worden de berekeningen, die bij de verschillende handelingen voorkomen, geplaatst, terwijl in de beide laatste geldkolommen het eindbedrag van elke handeling wordt opgenomen.

Niet altijd echter wordt de hierboven aangegeven weg tot aanteekening der handelingen gevolgd. In de practijk geeft men er dikwijls de voorkeur aan, om, in plaats van alle handelingen in hetzelfde register te beschrijven, — de aanteekeningen te verdeelen over verschillende boeken, die elk voor zich bestemd zijn om handelingen van eene bepaalde soort te bevatten, en wel zóó, dat de handelingen van denzelfden aard steeds te vinden zijn in het boek, dat voor die handelingen is bestemd.

Het voordeel, dat hierdoor wordt verkregen, is niet gering. Vooreerst toch wordt het door deze verdeeling der aanteekeningen mogelijk gemaakt, om verschillende personen met het houden van die aanteekeningen te belasten, iets wat bij eene omvangrijke onderneming op zich zelf reeds als een groot voordeel is te beschouwen. Vervolgens wordt het voortdurend toezicht op verschillende handelingen daardoor gemakkelijk gemaakt en eindelijk — (en dit is zeker wel als de meest klemmende reden voor de voorkeur, die aan deze wijze van aanteekening houden wordt gegeven, te beschouwen): bij het beschrijven van de gevolgen, die uit de handelingen voortvloeien, kan alsdan met eene belangrijke bekorting der werkzaamheden, dit gedeelte der boekhouding worden tot stand gebracht.

De boeken, die ter vervanging van vorenstaand Memoriaal worden gebezigd, worden Hulpboeken genoemd, en dienen om, op hetzelfde oogenblik, waarop eene of andere handeling plaats vindt, de noodige beschrijving daarvan te maken, met opgaaf van alle bijzonderheden, die van eenigen invloed op de handeling zijn, en met dien verstande, dat voor handelingen van denzelfden aard een afzonderlijk boek wordt gebruikt, zoodat de beschrijving van soortgelijke handelingen steeds in het voor die handelingen bestemde boek zijn te vinden.

De meest gebruikelijke Hulpboeken zijn:

a. Het Kasboek, hetwelk de aanteekeningen van de geldelijke

ontvangsten en uitgaven bevat. De persoon, die met de uitbetalingen en ontvangsten in eene onderneming is belast, moet zoowel tot eigen zekerheid, als tot het doen van rekenschap zijner verrichtingen, bij elke handeling van dien aard eene aanteekening maken. Ofschoon nu deze aanteekeningen in hoofdzaak de strekking hebben, om den loop der geldmiddelen aan te wijzen, en tevens, om de zekerheid te verschaffen, dat de daaromtrent gemaakte aanteekeningen met de werkelijkheid overeenstemmen, — kunnen ze tegelijkertijd worden gebezigd als aanteekeningen van handelingen, uitsluitend het ontvangen en uitgeven van geld betreffende, en kan dus het Kasboek tevens worden beschouwd als „Memoriaal, afdeeling Geldmiddelen.”

b. Het Inkoopboek, dat, zooals trouwens reeds genoegzaam uit den naam blijkt, bestemd is om er aanteekening in te houden van alle ingekochte handelsartikelen. Het is in den handel gebruikelijk dat hij, die goederen verkoopt, aan den kooper eene beschrijving van de geleverde goederen geeft. Deze beschrijving heet Factuur en behelst, behalve den datum, waarop de verkoop geschiedde, en de namen van kooper en verkooper, de hoeveelheid en soort der goederen, het bruto en netto gewicht, de verschillende kortingen, den prijs, het totaal bedrag en het tijdstip waarop de betaling moet geschieden. Daar het nu voor den kooper van belang is, om ten aanzien van al deze bijzonderheden nauwkeurig op de hoogte te zijn, zal hij, bij de ontvangst van de factuur, daarvan een afschrift plaatsen in het daartoe bestemde boek — het Inkoopboek — en zal dit tevens kunnen gebruiken als „Memoriaal, afdeeling gekochte goederen.”

c. Het Verkoopboek, waarin alle verkochte handelsartikelen worden aangeteekend en dat kan worden verkregen, door er een afschrift in te plaatsen van de factuur, waarvan men de verkochte goederen doet vergezeld gaan. Hoofdzakelijk ten doel hebbende om eene volledige aanteekening van de gedane verkoopen en daarop betrekkelijke bijzonderheden te vermelden, kan dit boek tevens de plaats van het Memoriaal, afdeeling verkochte goederen, bekleeden.

d. Het Consignatieboek, waarin zoo volledig mogelijk de handelingen worden beschreven, die het gevolg zijn van het zenden van goederen naar eene andere plaats, om ze aldaar voor rekening van den afzender te doen verkoopen, en dat aldus tevens als memoriaal van die soort van handelingen kan worden gebezigd.

e. Het Commissieboek, dat voor het beschrijven der handelingen, voortvloeiende uit den verkoop van goederen door anderen in Commissie gezonden, wordt gebezigd, en

f. Het Compagnieboek waarin handelingen voor gemeenschappelijke rekening met anderen ondernomen, worden vermeld.

De aard eener onderneming kan meêbrengen dat nog andere hulpboeken worden gevorderd, doch bovendien zullen er in elke onderneming nog handelingen voorkomen, die niet vallen onder de bij *a*—*f* genoemde boeken. Het zijn nl. van die handelingen, die òf om haren bijzonderen aard, òf om de zeldzaamheid, waarin ze voorkomen, geen bepaald boek wenschelijk maken. Dergelijke handelingen nu worden vereenigd in een boek dat ik *„Aanvullings-Memoriaal"* zou willen noemen, doch hetwelk in de practijk ook wel met den naam van „Half-Journaal" wordt aangeduid.

Deze boeken vormen nu met het boven genoemde Aanvullings-Memoriaal een volledig verslag van de tot stand gebrachte handelingen, — zooal niet in vorm overeenstemmende met het op bladz. 9 voorkomende memoriaal, dan toch, wat inhoud betreft, volkomen daaraan gelijk en in alle opzichten in staat stellende, om een behoorlijk overzicht van de verrichte handelingen te verschaffen en daaruit de verdere bewerkingen te doen geschieden.

De modellen dezer Hulpboeken zullen ter gelegener tijd worden gegeven. Intusschen zij thans de aandacht gevestigd op de tweede hoofdbewerking, namelijk

Het beschrijven der gevolgen, die uit de handelingen voortvloeien.

Daar het boekhouden dient, zoowel om de verhouding aan te wijzen, waarin men verkeert ten opzichte van de personen met wie men handelt, als om de veranderingen, in de onderneming te weeg gebracht en de daardoor verkregen resultaten te kunnen beoordeelen, moet men, nadat de handelingen zelf zijn te boek gesteld, de in deze beschrijving vervatte gegevens zoodanig bewerken, rangschikken en in onderling verband brengen, dat ze voor het beoogde doel geschikt worden. Deze bewerking vormt wat wij noemen *„het beschrijven van de gevolgen, die uit de handelingen voortvloeien."* Zij geschiedt met een drietal boeken „Hoofdboeken" genaamd, die onderscheidenlijk den naam dragen van *Journaal*, *Grootboek* en *Balansboek*, en kan naar twee verschillende methoden worden ingericht, namelijk:

a. volgens de Methode van het *Enkel-* of *Eenvoudig Boekhouden* en *b.* volgens de Methode van het *Dubbel Boekhouden*, ook *Italiaansch Boekhouden* genoemd.

Het Enkel Boekhouden wordt gewoonlijk toegepast in ondernemingen van geringen omvang en vooral dààr, waar de aard der handelingen weinig verscheidenheid oplevert, zooals bij winkeliers, werkbazen, grossiers, fabrikanten enz. Men bepaalt zich hierbij, wat het beschrijven der gevolgen betreft, tot het aanwijzen der betrekkingen, die ontstaan zijn ten aanzien van de personen, met wie men heeft gehandeld, terwijl de gegevens omtrent de veranderingen, die in de onderneming zijn teweeggebracht, moeten worden ontleend aan de beschrijvingen, die in de op zich zelf staande Bijboeken zijn neergelegd.

De boekhouding volgens de Dubbele Methode zal bij voorkeur worden gebezigd in ondernemingen van eenigzins omvangrijken aard, omdat deze methode, bij meerdere volledigheid, bovendien meer waarborgen voor nauwkeurigheid aanbiedt, dan bij het Enkel Boekhouden kan worden verkregen.

Laat ons allereerst onderzoeken, hoe de betrekkingen, die met personen ontstaan, in het Enkel Boekhouden worden beschreven. Die betrekkingen zelf zijn een gevolg van de omstandigheid, dat bij gebrek aan eene genoegzame hoeveelheid ruilmiddelen, de meeste handelingen *„op crediet"* worden gedaan.

De beteekenis van „op crediet handelen" is deze, dat de eigenaar van zekere goederen, indien hij die met anderen ruilt, in plaats van daarvoor te gelijker tijd iets terug te ontvangen, zich tevreden stelt met eene belofte, waarbij hem de ontvangst van de tegenwaarde, voor hetgeen hij heeft geleverd, op een later tijdstip wordt toegezegd.

Daar nu, door het niet gelijktijdig ontvangen van de tegenwaarde, de handeling slechts ten halve is voltooid, en er dus nog eene latere verrichting zal moeten plaats hebben (in dit geval de betaling), om de ruiling tot een voldongen feit te maken, blijft er gedurende den tijd, die tusschen het eerste en tweede gedeelte van de handeling verloopt, een zekere verhouding bestaan tusschen de personen, die de handeling hebben tot stand gebracht.

Die verhouding komt hierop neer, dat hij, die goederen heeft geleverd (de verkooper), een recht tot ontvangst van de tegenwaarde behoudt op dengeen, die de goederen heeft ontvangen, — terwijl op dezen laatste de verplichting rust, om die tegenwaarde op eenen bepaalden tijd te verschaffen.

Hoe verschillend de oorzaken, waaruit deze betrekkingen ontstaan, mogen zijn, — voor het doel van boekhouden kunnen alle gevolgen, uit de handelingen voortspruitende, *voor zoover zij personen betreffen*, tot twee vormen worden teruggebracht, zoodat slechts behoeft te worden gevraagd:

„*Wordt de persoon, met wien is gehandeld, iets aan ons schuldig?*" of „*Heeft de persoon, met wien is gehandeld, iets van ons te vorderen?*" en daar *schuldig zijn* wordt uitgedrukt door Debet — te *vorderen hebben* door Credit, kunnen de betrekkingen met personen worden aangewezen door hen te debiteeren (schuldig te verklaren) of te crediteeren (schuldeischend te verklaren).

Het is van het grootste belang om, bij het beschrijven der betrekkingen met personen, deze termen nauwkeurig te kunnen toepassen. Daartoe leere men de volgende regels:

Men moet iemand debiteeren

a. Wanneer hij iets van ons ontvangt en daardoor de verplichting op zich neemt, om eene tegenwaarde te verschaffen,
b. Wanneer wij hem eenen dienst bewijzen, waarvoor hij ons eene vergoeding heeft te geven,
c. Wanneer wij, ten zijnen behoeve, iets aan een derde geven,
d. Wanneer hij ophoudt credit te zijn.

Men moet iemand crediteeren

a. Wanneer hij ons iets levert en daardoor het recht op de ontvangst eener tegenwaarde verkrijgt,
b. Wanneer hij ons een dienst bewijst, waarvoor hem eene vergoeding toekomt,
c. Wanneer hij, ten onzen behoeve, iets aan derden levert;
d. Wanneer hij ophoudt debet te zijn.

Het Journaal in het Enkel Boekhouden.

De gevolgen, die uit de handelingen voortvloeien, worden beschreven in een afzonderlijk register, dat den naam draagt van Journaal. Is dit Journaal volgens de methode van het Enkel Boekhouden ingericht, dan wordt alleen de betrekking van den persoon, met wien is gehandeld, vermeld. Zijn de handelingen zelf in één algemeen memoriaal opgenomen (zie bladz. 9), dan wordt van elke handeling op zich zelf, ook in het Journaal eene beschrijving gemaakt. Het Journaal is dan ingericht op de „Dagelijksche Methode".

Wanneer echter de handelingen in Hulpboeken zijn beschreven (zie bladz. 10), dan kunnen de betrekkingen met denzelfden persoon gedurende een zeker tijdsverloop, in éene beschrijving worden opgenomen. Het aldus ingerichte journaal wordt „Journaal volgens de wekelijksche, maandelijksche of driemaandelijksche methode" genoemd.

Elke beschrijving, in een koopmansboek gesteld, wordt Post genoemd; — aanteekeningen in het journaal, z.g. *Journaalposten*, moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

1. Elke post moet een dagteekening dragen en van een volgnummer voorzien zijn,
2. In elken post moet duidelijk blijken of de persoon debet of credit is,
3. Moet de reden worden vermeld, die aanleiding geeft tot het debiteeren of crediteeren,
4. Wordt de geldsom, waarover de handeling loopt, opgegeven.

De opgaven van het Memoriaal op bladz. 9 zouden in het Journaal naar de methode van het Enkel Boekhouden op de volgende wijze worden bewerkt:

Journaal.

Amsterdam 1 Januari 1894.

1	A. van Kampen. Voor gestort kapitaal	Credit	*f* 60000	—
	— 2 —			
2	H. de Jong, alhier. Voor geleverd 100 Balen Koffie	Credit	„ 5207	03
	— 4 —			
3	De Rente Cassa, alhier. voor à deposito geplaatst	Debet	„ 40000	—
	— 7 —			
4	H. de Jong, alhier. Voor mijne betaling aan de Ass. Cassa	Debet	„ 5207	03
	— 9 —			
5	Huishouding (of A. van Kampen). Voor uit de kas genomen	Debet	„ 100	—
	— 10 —			
6	W. de Bruijn, alhier. Voor ontvangen 50 balen Javakoffie	Debet	„ 2721	09

Wat op bladz. 10 ten aanzien van de volgnummers enz. over het memoriaal is gezegd, is ook op het Journaal van toepassing.

HET GROOTBOEK.

Zijn de betrekkingen, die uit de handelingen voortvloeien, in het Journaal beschreven, dan kan dit boek op zijn beurt de stof leveren voor het Grootboek.

Het Grootboek dient om den stand van elke rekening in het bijzonder aan te wijzen. Daartoe wordt aan ieder, die in het Journaal als Debiteur of als Crediteur voorkomt, in het Grootboek eene afzonderlijke plaats, Rekening genaamd, gegeven, en op die rekening wordt dan uitsluitend vermeld, wat op dengeen, wiens naam aan het hoofd van elke rekening wordt genoemd, betrekking heeft, en wel zóó, dat de linkerhelft van het blad alles bevat wat de bedoelde persoon schuldig is, terwijl op de rechterhelft alles voorkomt wat hij te vorderen heeft.

De linkerhelft draagt dan ook den naam van *Debetzijde*, de rechterhelft dien van *Creditzijde*.

Door alle in het Journaal voorkomende posten in het Grootboek over te brengen, natuurlijk met inachtneming van dit bepaald vereischte, dat alles, wat op denzelfden persoon (of op dezelfde zaak) betrekking heeft, ook op de daarvoor bestemde plaats in het Grootboek behoort, wordt het mogelijk, om op elk oogenblik de verschillende rekeningen te overzien, iets wat zonder de medewerking van het Grootboek uiterst moeilijk en hoogst gebrekkig zou zijn. De rekeningen worden onderscheiden door nummers, die men, alweêr met het doel om het zoeken naar de rekening van een bepaald persoon te vergemakkelijken, in een alphabetisch register, dat de namen dier personen bevat, plaatst, en dat ook wel den naam van *klapper* draagt.

De stand van eene rekening wordt bepaald door de verhouding, die er tusschen het Debet en Credit van dezelfde rekening bestaat. Eene vergelijking tusschen het totaal bedrag van de debetzijde met

dat van de creditzijde zal derhalve den stand der rekening openbaren.

De op bladz. 15 voorkomende Journaalposten worden in het Grootboek overgebracht als volgt:

(MODEL GROOTBOEK).

Fol. 1.

Debt.		H. DE JONG.						Amsterdam.			Credt. *Fol.* 1.
a	*b*	*c*	*d*	*e*	*f*	*a*	*b*	*c*	*d*	*e*	*f*
1894 Jan.	7	Aan Contanten	4	*f* 5207	03	1894 Jan.	2	Per 100 Balen koffie	2	*f* 5207	03

Fol. 2.

Debt.		DE RENTE CASSA.						Amsterdam.			Credt. *Fol.* 2.
1894 Jan.	4	Aan Deposito	3	*f* 40000	—						

Fol. 3.

Debt.		W. DE BRUIJN.						Amsterdam.			Credt. *Fol.* 3.
1894 Jan.	10	Aan 50 Balen koffie	6	*f* 2721	09						

De gestippelde lijn verdeelt het blad in twee helften, waaraan men hetzelfde nummer geeft, dat met of zonder de bijvoeging van het woord Folio (bij verkorting Fol.), zoowel in den boven-linker als in den boven-rechterhoek van elk blad wordt geplaatst. Vlak onder dit nummer schrijft men ter linkerzijde het woord Debet (Debt.), ter rechterzijde Credit (Credt.); de overige ruimte, op denzelfden regel, wordt gebruikt tot invulling van den naam des persoons (of van de zaak); op de rechterhelft kan men de woonplaats vermelden.

Alles wat boven de horizontale lijn ligt noemt men het hoofd van

de rekening. Van die horizontale lijn dalen verticale lijnen af, waardoor ruimten (kolommen) ontstaan, waarin naar vervolg voorkomen:

a. de maand waarin, en

b. de dag van de maand waarop de handeling voorvalt,

c. de omschrijving van de handeling zelf,

d. het nummer van den journaalpost, waarvan de overdracht geschiedt,

e. en *f.* het bedrag in Guldens en Centen.

In kolom *a* wordt bovendien, zoowel in de Debet- als in de Creditzijde, bij het openen van de rekening, het jaartal op den eersten regel geplaatst. Dit behoeft evenwel voor het geheele blad slechts éénmaal te geschieden. Bij voorkeur richt men de aanteekeningen in het Grootboek zóó in, dat voor de beschrijving van elke handeling slechts één regel wordt gebruikt.

Uit het voorbeeld op folio 1 van het grootboek zal al dadelijk blijken dat de rekening van H. de Jong, doordien de bedragen van Debet en Credit even groot zijn, vereffend is. Bij folio 2 is de toestand eenigszins anders, en daar alleen in het Debet dezer rekening een som van *f* 40,000.— voorkomt, blijkt het, dat de Rente Cassa op 7 Januari een bedrag van *f* 40,000 aan ons schuldig is. Dit is ook het geval bij fol. 3.

Nog eene enkele opmerking omtrent de verkortingen voor de woorden Debet en Credit in Deb^t^. en Cred^t^.

Debet, letterlijk vertaald, beteekent: is schuldig.

Credit, „ „ „ : heeft te vorderen.

Wannneer er sprake is van één persoon kunnen de uitdrukkingen Debet en Credit met het volste recht worden gebezigd; — indien men echter een toestand van een of meer personen vereenigd wil beschrijven, zal men bijv. niet kunnen zeggen:

Bakker & Zoon is schuldig of heeft te vorderen, maar dient men dit te wijzigen in:

Bakker & Zoon *zijn* schuldig of *hebben* te vorderen, en daar de woorden Debet en Credit bepaald den enkelvouds-vorm aanduiden, moeten ze in het laatste geval worden verbogen in **Debent** en **Credunt**. Deze onderscheiding zou men lichtelijk uit het oog kunnen verliezen; daarom bedient men zich doorgaans van den verkorten vorm Deb^t^. en Cred^t^. die zoowel voor het enkel- als meervoud kan worden gebezigd.

Zoodra eene overboeking van het Journaal naar het Grootboek is tot stand gebracht, wordt hiervan in het Journaal een zichtbaar teeken,

bijv. kruisje of stip, gemaakt. Om het overbrengen zelf te vergemakkelijken, wordt in het journaal, vóór elke rekening, het nummer van het folio geplaatst, waaronder die rekening in het grootboek voorkomt.

De inrichting van het Alphabetisch register, dat dient om als het ware den weg in het Grootboek te wijzen, kan geheel naar eigen verkiezing zijn. De meest gebruikelijke vorm is, dat men voor elke letter van het alphabet een afzonderlijk blad bestemt en dan op het blad van letter A alle namen plaatst, die met A aanvangen, en daarachter het nummer van het folio, waarop die namen in het grootboek voorkomen, enz.

HET BALANSBOEK.

Met de beschrijving van dit boek kunnen we voorloopig zeer beknopt zijn, ons echter voorbehoudende om er, ter plaatse waar ons dit geschikt voorkomt, uitvoerig op terug te komen. Het bevat eene verzameling van jaarlijksche staten (Balansen), die elk voor zich een beeld geven van den toestand, waarin zich de zaak, op een gegeven tijdstip, bevindt. Zij zijn voor den koopman van groot gewicht; hij wordt er door op de hoogte gesteld: 1°. van den vorm, dien zijne bezittingen hebben aangenomen, 2°. van de schulden die op zijn zaak drukken en kan er 3°. ook uit opmaken hoeveel hij gewonnen of verloren heeft.

Daartoe worden op een blad papier, dat in twee helften wordt verdeeld, aan de linkerzijde alle bezittingen (Activa) gebracht, die op dat oogenblik in de zaak aanwezig zijn en waartoe dan gerekend worden: geld, voorradige goederen, effecten, wissels, vorderingen op personen enz. Aan de rechterzijde van het blad plaatst men de schulden (Passiva) en dus zal eene vergelijking tusschen bezittingen en schulden volkomen den stand van de zaak aanwijzen. Bevindt men bijv. aan het einde van een jaar dat aanwezig is: in geld *f* 5000.—, aan goederen *f* 8000.—, aan vorderingen op verschillende personen *f* 9000.— en stelt men daartegenover de sommen aan anderen verschuldigd, *f* 10000.— bedragende, dan blijkt het dadelijk, dat het zuiver vermogen, dat in de zaak aanwezig is, *f* 12000.— bedraagt.

Wil men uit bovenstaande opgaven bovendien berekenen, hoeveel er sedert het opmaken van de vorige balans gewonnen of verloren is, niets is eenvoudiger, indien namelijk het cijfer van de zuivere bezitting op de vorige balans bekend is. Nemen we aan dat dit *f* 10000.— bedroeg, dan volgt hieruit, dat ons vermogen met *f* 2000.— is vermeerderd, hetgeen,

indien er geen kapitaals-vergrooting op andere wijze heeft plaats gehad, natuurlijk uit gemaakte winsten is ontstaan.

Bij het enkel-boekhouden zullen de gegevens, waaruit de Balans wordt opgemaakt, gedeeltelijk door de bijboeken, wat betreft de afdeelingen geld, goederen, wissels, effecten enz. worden verkregen; vorderingen en schulden kunnen alleen uit het grootboek blijken.

Het opmaken van de Balans wordt nog voorafgegaan door het opmaken van een Inventaris, dat is een staat, vermeldende de stoffelijke goederen, haar gewicht of maat, benevens de waarde, in geld uitgedrukt, en berekend volgens den markt- of beursprijs. Zij wordt verkregen ten gevolge van een onderzoek, dat tot dat einde wordt ingesteld. Hare opgaven kunnen worden getoetst aan de resultaten, die men door middel van de bijboeken verkrijgt. Stemmen de opgaven met elkander overeen, dan kan men beide als betrouwbaar aannemen. Is er tusschen een van beide eene afwijking, dan dient men te onderzoeken, waar de fout schuilt. Het spreekt van zelf, dat de opgaven zoo nauwkeurig mogelijk moeten zijn.

Wij laten hier zoowel van den Inventaris als van de Balans een model volgen.

(MODEL INVENTARIS).

INVENTARIS 31 *December* 1894.

Geld in Kas.		*f* 2458	60
Goederen.			
60 Balen Koffie Netto 3580 Ko. à 26 c.	*f* 1861.60		
Veilingskosten 1%.	„ 18.62		
	f 1880.22		
Contant 1½ %.	„ 27.93	„ 1852	29
Effecten.			
fl. 5000 Oostenrijksche Papierrente Mei/Nov.			
à 67¾ %	*f* 4065—		
Rente 2 maanden	„ 50.—	„ 4115	—
Wissels.			
Wissel op Londen per 4 Jan. £ 120.17.6			
à *f* 12.10. . .	*f* 1462.58		
„ „ Rotterdam per 2 Maart . . .	„ 864.10	„ 2326	68

De opgaven van deze Inventaris worden, nadat zij door eene vergelijking met de Bijboeken juist zijn bevonden, op de Balans overgebracht, waarbij dan vorderingen en schulden, waarvoor aan het Grootboek de gegevens worden ontleend, worden toegevoegd.

Activa. **BALANS**

Aan Contanten in kas		*f* 2458	60
„ *Goederen*			
60 Balen Koffie		„ 1852	29
„ *Effecten.*			
fl. 5000 Oostenrijksche Papierrente Mei/Nov.		„ 4115	—
„ *Wissels.*			
Wissel op Londen £ 120$^{17}/_{6}$	*f* 1462.58		
Wissel op Rotterdam	„ 864.10	„ 2326	68
„ B. de Vries, Zutfen		„ 418	40
„ J. Parkins, Londen £ 42.13.7 à 12.10		„ 516	41
„ H. Sander, Zwolle		„ 396	09
		f 12083	47

Nog een paar opmerkingen omtrent de Balans. Op den voorgrond zij nogmaals herinnerd, dat zij moet zijn eene afspiegeling van **de Zaak**, dat derhalve de Activa aanwijzen de bezittingen, die geacht kunnen worden tot *de Zaak* te behooren, terwijl de Passiva de schulden vermelden die op dat oogenblik ten laste van de zaak zijn. Omtrent de sommen aan H. v. Dam en A. Börsig verschuldigd, zoomede wat betreft den geaccepteerden wissel van J. Bax behoeven we niet verder uit te weiden. Maar de beide laatste posten, in de zijde der Passiva, namelijk:

Netto Actief op 31 Dec. 1893. *f* 8000.—
en. . . . Saldo winst. „ 1195.69

vereischen eenige opheldering.

Zijn dat schulden, zal men vragen?: voor den koopman zeker niet,

Ult°. December 1894. Passiva.

Per H. v. Dam, Rotterdam	*f* 960	75
„ A. Börsig, Berlijn RM. 1430.80 à *f* 59.20	„ 847	03
„ *Geaccepteerde wissels.*		
Traite van J. Bax per 15 Jan.	„ 1080	—
Netto Actief op 31 Dec. 1893	„ 8000	—
Saldo winst.	„ 1195	69
	f 12083	47

beide sommen zijn *zijn* eigendom. Voor *de Zaak* zijn het echter wel degelijk schulden; het zijn de sommen, die de koopman uit de zaak heeft te vorderen, en men behoeft dit slechts in het oog te houden, om elken twijfel daaromtrent te doen ophouden.

Men zou evenwel het hier bedoelde geval ook in dezen vorm kunnen voorstellen, dat men den naam des handelaars, als gewoon schuldeischer tegenover de zaak voorstelt, voor de som, die het actief meer bedraagt dan het passief, in het hier bedoelde geval dus voor *f* 9195.69.

Wij hebben echter aan de eerste bewerking de voorkeur gegeven, omdat daaruit tevens de gemaakte winst afzonderlijk kan blijken.

Hiermede achten wij de hoofdboeken voorloopig voldoende toegelicht en gaan thans over tot de bewerking van eene handelszaak volgens het Enkel-Boekhouden, waarbij wij dan tevens, voor zoover noodig, de hulpboeken zullen behandelen.

HET ENKEL-BOEKHOUDEN.

Het hoofddoel, dat men zich bij het Enkel boekhouden voorstelt, is, om op zoo eenvoudig mogelijke wijze een overzicht van de toestand eener handelszaak te verkrijgen en de verhoudingen te leeren kennen, waarin men verkeert tegenover de personen, met wie men zaken drijft.

In de volgende opgaven worden de handelingen, die gedurende een maand in een handels- en fabriekszaak zijn tot stand gebracht, in den vorm van een Memoriaal gegeven, ten einde daaruit eerst de *Hulp-* en *Bijboeken* samen te stellen en er daarna de tweede hoofdbewerking op toe te passen.

Stellen we ons voor dat A. van Deventer zich op 1 Januari 1894 vestigt als handelaar en fabrikant in tabak en sigaren en dat hij tot dat einde eene som van *f* 30,000.— in zijne onderneming stort. Deze eerste handeling (het storten van het kapitaal), zoomede die, welke hij vervolgens in zijne hoedanigheid tot stand brengt, schrijft hij in geregelde volgorde des tijds in het volgende memoriaal.

MEMORIAAL van A. VAN DEVENTER.

Amsterdam 1 Januari 1894.

1	Op heden door mij gestort tot oprichting van winkel- en fabriekszaak in tabak en sigaren	*f* 30000	—
	— 2 —		
2	Gedeponeerd bij de Ontvang- en Betaalkas.	„ 25000	—

Amsterdam 2 Januari 1894.

3	Gekocht à Contant van D. Holm, alhier. 10 vaten Maryland tabak. Bruto 3460 Ko. Raff 62 „ 2°/₀ 69 „ 131 „ 3329 Ko. 8°/₀ 266 „ Netto 3063 Ko. à 28 c. . . . . *f* 1715.28 Contant 1°/₀ . . . . „ 17.15	*f* 1698	13
	— 2 —		
4	Factuur van Smit & C°. te Eindhoven, wegens geleverde Sigaren. 4000 La Favorite à *f* 12.— . . . . *f* 48.— 4000 Lord Byron „ „ 15.— . . . . „ 60.— 4000 Old Smokers „ „ 20.— . . . . „ 80.— 2000 Delicias „ „ 25.— . . . . „ 50.— 2000 La Corona „ „ 30.— . . . . „ 60.— 2000 Regalia de la Reine „ „ 40.— . . . . „ 80.— 1000 Imperials „ „ 50.— . . . . „ 50.— 500 Regalia Habaneros „ „ 70.— . . . . „ 35.— *f* 463.— Kist. . . . . . . „ 3.— *per 2 April.*	„ 466	—
	— 2 —		
5	Factuur van Oolgaardt & Zn. Rotterdam, over 4 pakken Manilla tabak Bruto 685 Ko. Tarra 6½ Ko. p. p. 26 „ Netto 659 Ko. à *f* 0.85 . . . *f* 1120.30 15 pakken Brasiel tabak. Bruto 1056 Ko. Tarra 3°/₀ 32 „ Netto 1024 Ko. à *f* 0.55 . . . . „ 1126.40 *f* 2246.70 af 1°/₀ . . . . „ 22.47 *per 2 April.*	„ 2224	23
	— 2 —		
6	Betaald aan H. Baars. Voor 3 m. huishuur bij vooruitbetaling.	„ 400	—
	— 3 —		
7	Nota van D. Schaaf en Zn. Voor betimmering van den winkel enz. . . . *f* 640.80 „ schilderwerk . . . . „ 174.40	„ 815	20

Amsterdam 3 Januari 1894.

8	Betaald aan J. S. van Raap. Voor diverse winkelgereedschappen en Gasornamenten. . .		f 110	—
	— 3 —			
9	Nota van H. Lub & Zn., alhier. 20 Kilo tabak N°. 1 à 24 cent . . . . 20 " " " 2 " 30 " . . . . 20 " " " 3 " 40 " . . . . 20 " Portorico tabak " 50 " . . . . 20 " id. " 60 " . . . . 10 " Varinas " 80 " . . . . af 2%	f 9.60 " 12.— " 16.— " 20.— " 24.— " 16.— f 97.60 " 1.95	" 95	65
	— 3 —			
10	Betaald aan de Amsterd. Zakkenfabriek. Voor geleverde zakken en diverse drukwerken		" 40	—
	— 5 —			
11	Factuur van H. Schabrack, alhier. over: 30 pakken Java Tabak. Bruto 2142 Ko. Tarra 2 Ko. p. p. 60 " Netto 2082 Ko. à f 0.48 . . . . 8 pakken Sumatra Tabak. Bruto 619 Ko. Tarra 2 Ko. p. p. 16 " Netto 603 Ko. à f 1.12. . . . . af 1% . . . . *per 5 April.*	 f 1998.72 " 1350.72 f 3349.44 " 33.49	" 3315	95
	— 5 —			
12	Betaald aan de Amsterd. Gasfabriek voor Gasaanleg		" 28	60
	— 6 —			
13	Betaald aan D. Holm		" 1698	13
	— 6 —			
14	Factuur van Julius Sachs te Dresden over per spoor ontvangen 5000 Cigaretten Merk Pepita à RM. 10.— 3000 " " Our Boys " " 14.— 3000 " " Bon Fumeur " " 20.— 200 pakjes Turksche Tabak " " 0.24 *per 2 Febr.*	 RM. 50.— " 42.— " 60.— " 48.— RM. 200.— à f 59.30	" 118	60

Amsterdam 7 Januari 1894.

15	Geaccepteerd de traite van Oolgaardt & Zn. te Rotterdam. o/ Rotterdamsche Bank per 2 April		f 2224	23
	— 7 —			
16	Nota aan H. Brouwer, alhier. 500 Cigaren Delicias à f 30.— . . . 500 " Regalia de la Reine " " 50.— . . . 100 " Regalia Habaneros " " 100.— . . .	 f 15.— " 25.— " 10.—	" 50	—
	— 7 —			
17	Ter bewerking gegeven in mijn Sigarenfabriek. $^{100}/_2$ Kilo Javatabak. $^{30}/_2$ " Sumatra tabak. $^{100}/_2$ " Brasiel tabak. $^{50}/_2$ " Manilla tabak.			
	— 8 —			
18	Opening van den Winkel.			
	— 8 —			
19	Geleverd aan D. Schaaf & Zoon. 1000 Sigaren La Corona		" 40	—
	— 8 —			
20	Teruggezonden aan Smit & Co. te Eindhoven, als niet voldoende aan het monster 1000 Sigaren Imperials		" 50	—
	— 8 —			
21	Ontvangen in den winkel.		" 44	80
	— 9 —			
22	Nota aan D. Boer, alhier. 500 Delicias à f 30.— . . . . 200 Regal. de la Reina " " 50.—	 f 15.— " 10.—	" 25	—
	— 9 —			
23	Ontvangen in den winkel.		" 32	70
	— 10 —			
24	Geleverd aan de onderstaanden: H. Bles, alhier. 500 Lord Byron à f 20.— . . . . D. Vink alhier. 300 Delicias à f 30.— . . . . W. de Bruin, Baarn. 200 La Corona à f 40.— . . . . J. Kuiper, Weesp. 300 Regalia de la Reine à f 50.— . . . f 15.— 100 Regalia Habaneros " " 100.— . . . " 10.—	 f 10.— " 9.— " 8 — " 25.—	" 52	—

Amsterdam 10 Januari 1894.

No.	Omschrijving			gld.	ct.
25	Betaald het onderstaande:				
	Algemeen Handelsblad voor Advertentiën	f 16.40			
	Amsterdammer „ idem	„ 12.90			
	Aan den winkelbediende „ weekloon	„ 3.50			
	Postzegels, briefkaarten, vracht, enz.	„ 4.20	f	37	—
	—10—				
26	Ontvangen van H. Bouwer	f 50.—			
	af fooi voor de dienstbode	„ 0.50	„	49	50
	—10—				
27	Betaald aan				
	J. Bos, maakloon van 2400 Sigaren Adeline Patti.	f 9.60			
	H. Brand, „ „ 3000 „ Los Fumerss.	„ 9.—			
	K. Plet, „ „ 2200 „ Henri Clay.	„ 11.—			
	W. Brand, Meesterknecht	„ 10.—	„	39	60
	Uitgaven voor de huishouding		„	40	—
	—10—				
28	Ontvangen in den winkel		„	73	28
	—10—				
29	Ter bewerking gegeven in de Sigarenfabriek.				
	$^{200}/_2$ Kilo Java tabak.				
	$^{60}/_2$ „ Sumatra tabak.				
	$^{200}/_2$ „ Brasiel tabak				
	$^{100}/_2$ „ Manilla tabak.				
	—12—				
30	Ontvangen in den winkel		„	40	15
31	Gekocht à Contant van Wüste & Hintzen, alhier.				
	8 Ceroenen Havana tabak.				
	Bruto 416 Ko.				
	Tarra 5½ Ko. p. C. 44 „				
	Netto 372 Ko. à f 2.10	f 1562.40			
	af 1%	„ 15 62			
		f 1546.78			
	Contant 1%	„ 15 47	„	1531	31
	—13—				
32	Ontvangen in den winkel		„	28	75
	—13—				
33	Verkocht op Promesse van 3½ m. aan B. Visser, alhier.				
	5 Vaten Maryland tabak.				
	Bruto . . . 1764 Ko.				
	Raff. 33 Ko.				
	2% 35 „				
	68 „				
	1696 Ko.				
	8% . . 136 „				
	Netto . . . 1560 Ko. à 29½	f 920.40			
	Promesse-zegel	„ 0.50	„	920	90

Amsterdam 14 Januari 1894.

No.	Omschrijving			gld.	ct.
34	Verkocht à Contant aan B. Donker te Hilversum.				
	2000 La Favorita à f 15.—	f 30.—			
	1000 Lord Byron „ „ 19.—	„ 19.—			
	1000 Old Smokers „ „ 24.—	„ 24.—			
	10 Kilo tabak N°. 1 à 26 cent.	„ 5.20			
	10 „ id. „ 2 „ 33 „	„ 6.60			
	10 „ id. „ 3 „ 44 „	„ 8.80	f	93	60
	—14—				
35	Ontvangen in den winkel.		„	32	10
	—15—				
36	Overeengekomen met Smit & Co. te Eindhoven tot dadelijke betaling van de factuur dd. 2 Jan. met 2% korting voor Contant.				
	Saldo der factuur per 2 April	f 416.—			
	af 2% Contant.	„ 8.32	„	407	68
	Dit bedrag betaald.				
	—16—				
37	Betaald aan D. Schaaf & Zn.				
	ter voldoening hunner rek. dd. 3 Jan.	f 815.20			
	af mijne nota dd. 8 Jan.	„ 40.—	„	775	20
	—16—				
38	Aan de Ontvang- en Betaalkas ter inkasseering gegeven mijne kwitantiën op:				
	H. Bles, alhier	f 10.—			
	D. Vink, „	„ 9.—			
	W. de Bruin, Weesp	„ 8.—			
	J. Kuiper, Baarn	„ 25.—	„	52	—
	—17—				
39	Factuur van Fritz Oly, alhier.				
	over 20 Ceroenen Havana tabak				
	Bruto 1141 Ko.				
	Tarra 5½ Ko. p. C. 110 „				
	Netto 1031 Ko. à f 1.15	f 2371.30			
	af 1%	„ 23.71			
	per 17 April		„	2347	59
	—17—				
40	Ontvangen de promesse van B. Visser per 29 April a. s.		„	920	90
	—17—				
41	Betaald het onderstaande als aan:				
	Wuste & Hintzen, het bedrag der factuur dd. 13 Jan.		„	1531	31
	J. Bos, maakloon 4500 Adelline Patti	f 18.—			
	K. Brand, „ 5000 Los Fumeros	„ 15.—			
	K. Plet, „ 3200 Henry Clay	„ 16.—			
	W. Brand, Meesterknecht.	„ 10.—	„	59	—
	Uitgaven voor de Huishouding.		„	30	—
	Vracht, diverse kantoorbehoeften, enz.		„	6	20
	Weekloon aan den winkelbediende		„	3	50

Amsterdam 17 Januari 1894.

No.			f	c
42	Ontvangen in den winkel van 15 tot 17 Jan.		f 118	90
	19			
43	Ter bewerking gegeven in de Sigarenfabriek: $^{140}/_{2}$ Kilo Java tabak. $^{50}/_{2}$ „ Sumatra tabak. $^{100}/_{2}$ „ Braziel „ $^{50}/_{2}$ „ Manilla „ $^{20}/_{2}$ „ Havana (dekblad). $^{50}/_{2}$ „ „ (inlage).			
	20			
44	Betaald aan H. Lub & Zn., alhier		„ 95	65
	20			
45	Ontvangen van D. Boer, alhier, ter voldoening der nota dd. 9 Jan. . . . . . . af fooi	f 25.— „ 0.25	„ 24	75
	21			
46	Rekening van de Amsterdamsche Fineerzagerij over geleverde Sigarenkisten: 500 Cederhout $^1/_{10}$ à 16 c. . . . . 500 „ $^1/_{10}$ „ 14 „ . . . . 1000 „ $^1/_{20}$ „ 12 „ . . . . 200 „ $^1/_{40}$ „ 11 „	f 80.— „ 70.— „ 120.— „ 22.—	„ 292	—
	22			
47	Verkocht op 3 maanden aan H. de Jong te Zaandam. 2000 Lord Byron à f 19.— . . . . 2000 Old Smokers „ „ 24.— . . . . *per 22 April*	f 38 — „ 48.—	„ 86	—
	22			
48	Aan de Ontvang- en Betaalkas ter inkasseering gegeven mijne kwitantie op B. Donker te Hilversum		„ 93	60
	23			
49	Gekocht in veiling, door den makelaar J. Vis, van de Koloniale Bank alhier. 240 pakken Java-Malang tabak. Bruto 12733 Ko. Tarra 2 Ko. p. p. 480 „ Netto 12253 Ko. à 53 c. . . . . . af 1% . . . . af Contant 1%	f 12988.18 „ 129.88 f 12858.30 „ 128.58	„ 12729	72

Amsterdam 24 Januari 1894.

No.			f	c
42	Factuur van Smit & Co., Eindhoven. 10000 La Favorita à f 12.— . . . . 10000 Lord Byron „ „ 15.— . . . . 10000 Old Smokers „ „ 20.— . . . . Kist	f 120.— „ 150.— „ 200.— f 470.— „ 2.—	f 472	—
	24			
43	Betaald aan Adler & Co. Voor geleverde sigaren-fournituren		„ 78	80
	24			
44	Betaald het onderstaande, als aan: J. Bos, maakloon 4200 Adeline Patti . . . . . K. Brand, „ 5000 Los Fumeros . . . . . . K. Plet, „ 3500 Henry Clay . . . . . . H. Duin. „ 3000 Regal. Haban . . . . . W. Brand, Meesterknecht	f 16.80 „ 15.— „ 17.50 „ 18.— „ 10.—	„ 77	30
	Uitgaven voor de Huishouding		„ 44	60
	Vracht, Diverse Onkosten, Winkelbediende		„ 6	20
	24			
45	Ontvangen in den winkel van 19 tot 24 Jan. . . .		„ 223	27
	26			
46	Ter bewerking gegeven in de Sigarenfabriek. $^{100}/_{2}$ Kilo Java tabak. $^{50}/_{2}$ „ Sumatra tabak. $^{50}/_{2}$ „ Braziel „ $^{30}/_{2}$ „ Manilla „			
	27			
47	Betaald aan de Koloniale Bank. per mijne kwitantie op de Ontv. en Betaalkas N°. 1 . . .		„ 12729	72
	28			
48	Nota ontvangen van den Makelaar J. Vis. Voor Courtage over 240 pakken Java-Malang tabak 1‰ over f 12858 30		„ 128	58
	28			
49	Verkocht aan J. Brandsma, te Hoorn. 5000 La Favorita à f 14.— . . . . 5000 Lord Byron „ „ 17.50. . . . . 5000 Old Smokers „ „ 23.—	f 70.— „ 87.50 „ 115.—	„ 272	50
	29			
50	Nota van de Amsterd. Brandwaarborg Mij. Voor assurantie op de Fabriek, Winkel enz. f 40000 à 2‰ . . . . „ assurantie op mijn Inboedel f 5000 à 1‰ . . 2 Polissen.	f 80.— „ 5 — „ 2.—	„ 87	—

Amsterdam 31 Januari 1894.

51	Betaald het onderstaande, als:			
	J. Bos, maakloon 5000 Adelina Patti	f 20.—		
	H. Brand, „ 5000 Los Fumeros	„ 15.—		
	K. Plet, „ 3000 Henry Clay	„ 15.—		
	H. Duin, „ 3000 Regalia Haban	„ 18.—		
	W. Brand, meesterknecht	„ 10.—		
	P. Bark, bediende	„ 4.—	f 82	—
	Uitgaven voor de Huishouding.		„ 36	40
	Weekloon aan den winkelbediende		„ 3	50
	Diverse onkosten.		„ 5	75
	——— 31 ———			
52	In den winkel ontvangen van 26—31 Jan.		„ 234	85
53	Uit het Magazijn in den Winkel gegeven van 8—31 Januari:			
	4000 Sigaren Favorita			
	2500 „ Lord Byron			
	3000 „ Old Smokers			
	700 „ Delicias			
	800 „ La Corona			
	1000 „ Reg. de la Reine			
	300 „ Reg. Habaneros			
	1400 „ Adel. Patti.			
	2000 „ Los Fumeros			
	1200 „ Henri Clay			
	11000 Cigaretten			
	200 pakjes Turksche tabak			
	6 Kilo Tabak No. 1, 2 en 3			
	6 „ Portorico No. 1 en 2			
	4 „ Varinas.			

DE HULPBOEKEN.

Voor we met de opgaven van de vorige bladzijden vervolgen, achten wij het dienstig die voor ons doel te verwerken. Wij vinden daarbij dan tevens gelegenheid om de verschillende Hulpboeken, benevens de Bijboeken, te bespreken.

Wat de Hulpboeken betreft gaan wij van de veronderstelling uit, dat zij gezamenlijk het Memoriaal zullen vormen, zoodat de aanteekeningen daarin opgenomen, de stof leveren voor de hoofdboekhouding en tevens een afzonderlijk overzicht geven van de afdeeling, waarvoor het Hulpboek is bestemd.

De Hulpboeken, waarvan we ons ter bewerking van vorenstaande opgaven zullen bedienen, zijn:

A. Het Kasboek.
B. Het Inkoopboek.
C. Het Verkoopboek.
D. Het Aanvullings-Memoriaal, waarin dan die handelingen worden beschreven, die wegens hunnen aard minder geschikt zijn, om in een Hulpboek te worden opgenomen. (Zie bladz. 12.)

Daarenboven zullen we gebruik maken van de volgende Bijboeken:

E. Het Magazijnboek.
F. Het Fabrieksboek.
G. Het werkboek.
H. Het Rekening-Courantboek.
I. Het Debiteuren- en Crediteurenboek.
J. Het Kassiersboek.
K. Het Onkostenboek.
L. De Agenda.

Om ons doel op de kortste wijze te bereiken, zullen we van elk der bovenstaande boeken een voorbeeld geven, waarin de opgaven van de maand Januari zullen worden overgebracht.

KASBOEK.

Fol. 1.
Debet.

CASSA.

1894 Jan.	1	Aan A. van Deventer, voor door hem bij de oprichting der zaak gestort.	*f* 30000	—
	8	„ Winkelontvangst	„ 44	80
	9	„ idem	„ 32	70
	10	„ H. Brouwer	„ 50	—
	10	„ Winkelontvangst	„ 73	28
	12	„ idem	„ 40	15
	13	„ idem	„ 28	75
	14	„ idem	„ 32	10
		„ 2°/o korting voor Contante betaling van *f* 416.—	„ 8	32
	16	„ D. Schaaf & Zn.	„ 40	—
	16	„ H. Bles, alhier, m. dispositie per O.- en B.-kas	„ 10	—
	16	„ D. Vink, id. id.	„ 9	—
	16	„ W. de Bruyn, Weesp, id. id.	„ 8	—
	16	„ J. Kuiper, Baarn, id. id.	„ 25	—
	17	„ Winkelontvangst (15/17 Jan.)	„ 118	90
	20	„ D. Boer, alhier.	„ 25	—
	22	„ B. Donker, Hilversum, voor m. dispositie per O.- en B.-kas	„ 93	60
	24	„ Winkelontvangst van 19/24 Jan.	„ 223	27
		Transporteeren fol. 2	*f* 30862	87

CASSA.

Fol. 1.
Credit.

1894 Jan.	2	Per Ontvang- en Betaalkas. voor in depôt gegeven.	*f* 25000	—
	2	„ H. Baars, voor 3 maanden huishuur, verschenen 31 Maart	„ 400	—
	3	„ J. S. van Raap, voor Winkelgereedschappen en Ornamenten	„ 110	—
	3	„ Amsterd. Zakkenfabriek, voor geleverde Zakken enz.	„ 40	—
	5	„ Amsterd. Pijpgas-Compagnie, voor Gas-aanleg.	„ 28	60
	6	„ D. Holm, alhier.	„ 1698	13
	10	„ Diverse Onkosten, volgens onkostenboek fol. 1.	„ 37	—
	10	„ Korting op betaling H. Brouwer	„ —	50
	10	„ Arbeidsloonen, volgens werkboek fol. 1	„ 39	60
	10	„ Huishouding	„ 40	—
	15	„ Smit & Co., Eindhoven, voor m. remise, ter voldoening der factuur dd. 2 Jan.	„ 416	—
	16	„ D. Schaaf & Zn.	„ 815	20
	16	„ Ontvang- en Betaalkas, voor m. remise in diverse incasso's	„ 52	—
	17	„ Wüste & Hintzen, alhier	„ 1531	31
	17	„ Arbeidsloonen, volgens werkboek fol. 1	„ 59	—
		„ Huishouding	„ 30	—
		„ Diverse Onkosten, volgens Onkostenboek fol. 1.	„ 9	70
	20	„ D. Lub & Zn., alhier.	„ 95	65
		„ Korting op betaling door D. Boer	„ —	25
	22	„ Ontvang- en Betaalkas, voor ter incasseering op Hilversum	„ 93	60
	24	„ Adler & Co. voor geleverde Sigaren-fournituren	„ 78	80
		Transporteeren fol. 2	*f* 30575	34

Fol. 2.
Debet.

CASSA.

1894		Aan Transport van fol. 1	*f* 30862	87
Jan.	27	„ Ontvang- en Betaalkas, voor gedisponeerd (kwit. N°. 1)	„ 12729	72
	31	„ Winkelontvangst van 26/31 Jan.	„ 234	85
			f 43827	44
Febr.	1	Aan Saldo van 31 Januari	*f* 266	63

Zooals men ziet, heeft het Kasboek veel overeenkomst met eene rekening van het Grootboek. Op de Debetzijde worden alle ontvangsten, op de Creditzijde de uitgaven geboekt. Gebruikt men het Kasboek tevens als Memoriaal, dan moet men de aanteekeningen zoodanig inrichten, dat bij het overbrengen in het journaal dadelijk kan blijken, wie gedebiteerd of gecrediteerd moet worden, en hierop dient te meer te worden gelet, omdat niet altijd degeen, aan wien iets wordt betaald, daarvoor moet worden gedebiteerd, evenmin als hij, van wien men iets ontvangt, juist altijd de persoon is, die daarvoor moet worden gecrediteerd (vergelijk Bl. 14). Men neme daarom als beginsel aan, dat men elke beschrijving in het Kasboek

Fol. 2.
Credit.

CASSA.

1885		Per Transport van fol. 1	*f* 30575	34
Jan.	24	„ Arbeidsloon, volgens werkboek fol. 2	„ 77	30
	24	„ Huishouding	„ 44	60
		„ Diverse onkosten, volgens onkostenboek fol. 2	„ 6	20
	27	„ Koloniale Bank	„ 12729	72
	31	„ Arbeidsloon, volgens werkboek fol. 2	„ 82	—
	31	„ Huishouding	„ 36	40
	31	„ Diverse onkosten, volgens onkostenboek fol. 2	„ 9	25
	31	„ Saldo in kas	„ 266	63
			f 43827	44

aanvangt met den naam van den persoon, aan wien is betaald of van wien is ontvangen, en dat dan uit de nadere omschrijving de reden blijke, waarom of ten wiens behoeve de ontvangst of de betaling heeft plaats gehad. Bij die betalingen of ontvangsten, waarbij de persoon, door wien ontvangen of betaald wordt, werkelijk Debet of Credit wordt, is het voldoende den naam van den bedoelden persoon in het Kasboek te schrijven; de omstandigheid, dat er aan dien naam niets ter verdere verduidelijking wordt toegevoegd, duidt dan reeds van zelf aan, dat de genoemde persoon moet worden gedebiteerd of gecrediteerd.

Voorts houde men in het oog, dat bij betalingen, waarop eene

zekere korting wordt verleend, zooals bijv. in de opgaven van 10, 15 en 20 Januari, steeds het volle bedrag in het Kasboek moet worden opgenomen, terwijl dan de korting, als wij ze verleenen, onder de uitgaven moet worden geboekt. Kortingen, die wij op door ons gedane betalingen genieten, worden onder de ontvangsten opgenomen.

Er is nog een ander punt waarop de aandacht dient te worden gevestigd. Wanneer men namelijk, zooals in onze opgaven het geval is, tot het doen van ontvangsten en betalingen gebruik maakt van de hulp van een Kassier (in dit geval de Ontvang- en Betaalkas) dan kan het, vooral bij betalingen, die wij met behulp van dien kassier bewerkstelligen, dikwijls voorkomen, dat er op ingrijpende wijze samenwerking tusschen Kassa en Kassier plaats vindt. Om nu de boeking zoo eenvoudig mogelijk te doen zijn, wordt alles, wat op den kassier betrekking heeft, — ook die handelingen, waarbij eigenlijk door ons geen geld ontvangen of betaald wordt — door middel van het Kasboek ingeschreven. Bijv. in de opgave van 27 Januari wordt aan de kol. Bank door ons betaald *f* 12729.72 en wel in onze kwitantie op de Ontvang- en Betaalkas. Het is dus eigenlijk de kassier, die deze betaling voor ons heeft gedaan, en aangezien er in werkelijkheid ook geen geld uit de kas wordt gegeven, zou deze handeling eigenlijk niet in het Kasboek te huis behooren. Toch vinden wij in de Creditzijde van het Kasboek de uitgaaf vermeld alsof zij werkelijk uit de kas ware geschied — maar evenzeer vindt men in de Debetzijde de *f* 12729.72 als van de Ontvang- en Betaalkas ontvangen, geboekt, waardoor de boeking dus volkomen juist wordt. Ten aanzien van inkasseeringen, die wij door den kassier laten doen, stellen wij het voor, alsof wij zelf de ons toekomende sommen van de betrokken personen hebben ontvangen en daarna alsof wij het bedrag aan den Kassier hebben ter hand gesteld. (Zie het kasboek op 27 Januari in ontvangsten en uitgaven.)

Naarmate de uitgebreidheid van de ontvangsten en uitgaven dit noodig maken, dient men zich dagelijks, wekelijks of maandelijks te overtuigen, of de toestand der geldmiddelen, zooals die in het Kasboek wordt aangewezen, met de werkelijk in kas zijnde gelden overéenstemt. Dit noemt men „de kas opmaken." In ons Kasboek hebben we deze vergelijking op het einde van de maand tot stand gebracht en ten bewijze, dat de aanteekeningen met de werkelijk

in kas zijnde gelden overeenstemmen, het verschil tusschen Ontvangsten en Uitgaven (Saldo), tijdelijk onder de uitgaven opgenomen en door optelling van beide zijden (die na bijvoeging van het saldo natuurlijk aan elkaar gelijk moeten zijn) als het ware de accoordbevinding uitgesproken.

Daar echter het saldo, alhoewel onder de uitgaven geplaatst, niet als zoodanig kan worden beschouwd, moet het, nadat het Kasboek voor een nieuw tijdperk is gereed gemaakt, ook weer als eerste ontvangst in dat nieuwe tijdperk worden opgenomen. Dit is ook in ons Kasboek geschied door de aanteekening:

Febr. 1. Aan Saldo van 31 Januari *f* 266.63

waarna de boeking op gewone wijze wordt vervolgd.

INKOOPBOEK.

Fol. 2.

Amsterdam 2 Januari 1894.

1	D. Holm, alhier.	Credt.		
	10 Vaten Maryland tabak.			
	Bruto 3460 Ko.			
	Raff. 62 Ko.			
	2°/₀ 69 „			
	131 „			
	3329 Ko.			
	8°/₀ 266 „			
	Netto 3063 Ko. à 28 c.	*f* 1715.28		
	Contant 1°/₀	„ 17.15	*f* 1698	13
	— 2 —			
2	Smit & Co. Eindhoven	Credt.		
	4000 La Favorita à *f* 12.—	*f* 48.—		
	4000 Lord Byron „ „ 15.—	„ 60.—		
	4000 Old Smokers „ „ 20.—	„ 80.—		
	2000 Delicias „ „ 25.—	„ 50.—		
	2000 La Corona. „ „ 30.—	„ 60.—		
	2000 Regalia de la Reina „ „ 40.—	„ 80.—		
	1000 Imperial „ „ 50.—	„ 50.—		
	500 Regalia Habaneros „ „ 70.—	„ 35.—		
	Kist	„ 3.—		
	Per 2 April.		„ 466	—

Fol. 2.

Amsterdam 2 Januari 1894.

3	Oolgaardt & Zn., Rotterdam.	Credt.		
	4 pakken Manilla tabak.			
	Bruto 685 Ko.			
	Tarra 6½ Ko. p. p. 26 „			
	Netto 659 Ko. à 85 c.	f 1120.30		
	15 pakken Braziel tabak.			
	Bruto 1056 Ko.			
	Tarra 3% 32 „			
	Netto 1024 Ko. à 0.55 c.	„ 1126.40		
		f 2246.70		
	af 1%	„ 22.47		
	per 2 *April.*		f 2224	23
	— 3 —			
4	H. Lub & Zn., alhier.	Credt.		
	20 Kilo Tabak, N°. 1 à 24 ct.	f 9.60		
	20 „ „ „ 2 „ 30 „	„ 12.—		
	20 „ „ „ 3 „ 40 „	„ 16.—		
	20 „ Portorico „ 50 „	„ 20.—		
	20 „ „ „ 60 „	„ 24.—		
	10 „ Varinas „ 80 „	„ 16.—		
		f 97.60		
	Contant 2%	„ 1.95	„ 95	65
	— 5 —			
5	H. Schabrack, alhier.	Credt.		
	30 pakken Java tabak.			
	Bruto 2142 Ko.			
	Tarra 2 Ko. p. p. 60 „			
	Netto 2083 Ko. à 48 ct. . . .	f 1998.72		
	8 pakken Sumatra tabak.			
	Bruto 619 Ko.			
	Tarra 2 Ko. p. p. 16 „			
	Netto 603 „ à 1.12 ct.	„ 1350.72		
		f 3349.44		
	af 1%	„ 33.49		
	per 5 *April.*		„ 3315	95
	— 6 —			
6	Julius Sachs, Dresden.	Credt.		
	5000 Sigaretten Pepita à RM. 10.— . .	RM. 50.—		
	3000 „ Our Boys „ „ 14.— . .	„ 42.—		
	3000 „ Bon Fumeur „ „ 20.— . .	„ 60.—		
	200 pakjes Turksche tabak „ „ 0.24 . .	„ 48.—		
	à f 59.30	RM. 200.—	„ 118	60
	per 2 *Februari.*			

Fol. 3.

Amsterdam 13 Januari 1894.

7	Wüste & Hintzen, alhier.	Credt.		
	8 Ceroenen Havana tabak.			
	Bruto 416 Ko.			
	Tarra 5½ Ko. p. C. 44 „			
	Netto 372 Ko. à 210 ct. . . .	f 1562.40		
	af 1%	„ 15.62		
		f 1546.78		
	Contant 1%	„ 15.47	f 1531	31
	— 17 —			
8	Fritz Oly, alhier.	Credt.		
	20 Ceroenen Havana tabak.			
	Bruto 1141 Ko.			
	Tarra 5½ Ko. p. C. 110 „			
	Netto 1031 Ko. à 115 ct. . . .	f 2371.30		
	1%	„ 23.71		
	Per 17 *April.*		„ 2347	59
	— 21 —			
9	Amsterdamsche Fineerzagerij	Credt.		
	500 Cederhout 1/10 à 16 ct.	f 80.—		
	500 „ 1/10 „ 14 „	„ 70.—		
	1000 „ 1/20 „ 12 „	„ 120.—		
	200 „ 1/40 „ 11 „	„ 22.—	„ 292	—
	— 23 —			
10	Koloniale Bank, alhier.	Credt.		
	Voor in veiling gekocht, per Makelaar J. Vis.			
	240 pakken Java-Malang tabak.			
	Bruto 12733 Ko.			
	Tarra 2 Ko. p. p. 480 „			
	Netto 12253 Ko. à 53 ct. . .	f 12988.18		
	af 1%	„ 129.88		
		f 12858.30		
	Contant 1%	„ 128.58	„ 12729	72
	— 24 —			
11	Smit & Co. Eindhoven.	Credt.		
	10000 La Favorita à f 12.—	f 120.—		
	10000 Lord Byron „ „ 15.—	„ 150.—		
	10000 Old Smokers „ „ 20.—	„ 200.—		
	Kist	„ 2.—	„ 472	—

Een enkel woord tot toelichting zal voldoende zijn om het gebruik van het Inkoopboek te verklaren. Daar het eene opgaaf bevat van alle inkoopen, is het voldoende om de factuur, waarvan elke ontvangst vergezeld gaat, er in over te schrijven, nadat men boven de beschrijving van het gekochte artikel, den naam van dengeen, door wien de levering is geschied, met bijvoeging van het woord *Credit*, heeft geplaatst. De cijfers in de eerste kolom duiden het volgnummer der inkoopen aan, welk cijfer men, ter contrôleering, ook op de factuur kan schrijven. Aan den voet van elken post kan men, indien niet à contant is gekocht, den dag vermelden, waarop de betaling moet geschieden.

Men kan het Inkoopboek nog eenvoudiger inrichten. Door namelijk in een boek met blanco bladen, welke elk een nummer dragen, elke factuur te pakken, krijgt men, zonder eenige moeite, een Inkoopboek dat alle verlangde inlichtingen omtrent deze afdeeling zal kunnen verschaffen.

In zaken waar veel buitenlandschen handel wordt gedreven, bedient men zich somtijds van een Inkoopboek voor Goederen van Buitenlands en brengt daarin dan uitsluitend de facturen van buitenlandsche firma's. Alhoewel er voor deze afscheiding wel eenige geldige redenen kunnen worden aangevoerd, — redenen die wij bij de behandeling van het Dubbel-Boekhouden nader zullen ontvouwen — achten wij het, in betrekking tot hetgeen wij thans behandelen, niet noodig hierop in het bizonder de aandacht te vestigen.

VERKOOPBOEK.

Fol. 1.

Amsterdam 7 Januari 1894.

1	H. Brouwer, alhier.		Debt.			
	500 Sigaren Delicias	f 30.—	f 15.—			
	500 „ Regalia de la Reina	„ 50.—	„ 25.—			
	100 „ Regalia Habaneros	„100.—	„ 10.—	f	50	—
	8					
2	D. Schaaf & Zn., alhier.		Debt.			
	1000 Sigaren La Corona			„	40	—
	8					
3	Smit & Co. Eindhoven.		Debt.			
	Voor retourzending van					
	1000 Sigaren Imperial			„	50	—

Amsterdam 9 Januari 1894.

4	D. Boer, alhier.		Debt.			
	500 Sigaren Delicias	f 30.—	f 15.—			
	200 „ Regalia de la Reina	„ 50.—	„ 10.—	f	25	—
	10					
	De Volgenden.		Debt.			
5	H. Bles, alhier,					
	500 Sigaren Lord Byron	f 20.—	f 10.—			
	D. Vink, alhier,					
	300 Sigaren Delicias	„ 30.—	„ 9.—			
	W. de Bruijn, Weesp,					
	200 Sigaren La Corona	„ 40.—	„ 8.—			
	J. Kuiper, Baarn,					
	300 Regalia de la Reine	„ 15.—				
	100 Regalia Habanaros	„ 10.—				
			„ 25.—	„	52	—
	14					
6	B. Visser, alhier.		Debt.			
	5 Vaten Maryland tabak.					
	Bruto 1764 Ko.					
	Raff. 33 Ko.					
	2 °/o 35 „					
	68 „					
	1696 Ko.					
	8 °/o 136 „					
	Netto 1560 Ko. à 29 1/2 ct.		f 920.40			
	Promesse Zegel		„ 0.50			
	Per 29 *April.*			„	920	90
	14					
7	B. Donker, Hilversum.		Debt.			
	2000 Sigaren La Favorita	f 15.—	f 30.—			
	1000 „ Lord Byron	„ 19.—	„ 19.—			
	1000 „ Old Smokers	„ 24.—	„ 24.—			
	10 Kilo Tabak No. 1 26 ct.		„ 5.20			
	10 „ „ „ 2 23 „		„ 6.60			
	10 „ „ „ 3 44 „		„ 8.80	„	93	60
	22					
8	H. de Jong, Zaandam.		Debt.			
	2000 Sigaren Lord Byron	f 19.—	f 38.—			
	2000 „ Old Smokers	„ 24.—	„ 48.—			
	Per 22 *April.*			„	86	—
	28					
9	J. Brandsma, Hoorn		Debt.			
	5000 Sigaren La Favorita	f 14.—	f 70.—			
	5000 „ Lord Byron	„ 17.50	„ 87.50			
	5000 „ Old Smokers	„ 23.—	„ 115.—	„	272	50

Ook ten opzichte van het Verkoopboek kunnen we kort zijn. Het bevat, zooals de naam trouwens reeds aanduidt, de opgaven van alle door ons verkochte goederen, en kan worden samengesteld, door van de facturen of nota's, waarvan we onze leveringen doen vergezeld gaan, een afschrift in dat boek te brengen, na alvorens boven de beschrijving van de verkochte goederen den naam van den kooper met de bijvoeging **Debet** te plaatsen. Door met de Copiëerpers een afdruk van elke door ons verzonden factuur in een afzonderlijk Copieboek te plaatsen, kan men insgelijks op zeer eenvoudige wijze het verkoopboek samenstellen. De volgnummers in de eerste kolom geplaatst kunnen, evenals bij het Inkoopboek, correspondeeren met de nummers der afgezonden facturen.

Thans blijft nog over de bewerking van dat gedeelte van het Memoriaal, waarin de posten, die minder geschikt zijn, om in een Hulpboek te worden geplaatst, moeten voorkomen.

AANVULLINGS-MEMORIAAL.

Amsterdam 3 Januari 1894.

1	Nota van D. Schaaf & Zn., alhier. Voor betimmering van den Winkel en schilderwerk . .	f	815	20
	7			
2	Geaccepteerd de traite van Oolgaardt & Zn. te Rotterdam, o/ Rotterd. Bank, per 2 April	„	2224	23
	17			
3	Ontvangen de promesse van B. Visser per 29 April . . .	„	920	90
	28			
4	Nota van J. Vis, alhier. Voor 1°/₀ Courtage over f 12858.30	„	128	58
	29			
5	Nota vau de Amsterd. Brandw. Maatschappij voor Premie van Assurantie op fabriek, winkel en meubilair.	„	87	—

De betrekkingen met personen worden nu, naar aanleiding van de aanteekeningen, in het Aanvullings-Memoriaal, Kasboek, Inkoopboek en verkoopboek, allereerst in het Journaal overgebracht. Daarbij gaat men op de volgende wijze te werk: De posten uit het Aanvullings-Memoriaal worden post voor post, en op dezelfde data in het Journaal overgebracht, daarentegen worden de posten uit de overige hulpboeken, onder eenen gemeenschappelijken datum, (gewoonlijk dien van den laatsten dag der maand) daarin overgenomen.

Bij het debiteeren en crediteeren van personen bedient men zich somtijds van collectieve rekeningen, waarop de betrekkingen van een groep van personen worden aangewezen. Het zijn de rekeningen van Diverse Debiteuren en Diverse Crediteuren.

Men maakt doorgaans van beide rekeningen gebruik om er personen onder voor te stellen, waarmede men niet genoegzaam zaken drijft, om hen eene afzonderlijke rekening in het grootboek te geven. Het komt toch niet zelden voor, dat men met personen handelt, waarvan men te voren weet, dat men òf slechts zelden met hen in relatie zal komen, òf dat de door hen en aan hen verschuldigde sommen in hare oorspronkelijke vormen worden afgerekend en niet, — zooals dit met personen, met wie men doorloopend zaken drijft, het geval kan zijn — dat bijv. slechts eens of tweemaal in het jaar eene schulddelging door schuldvergelijking (Rekening Courant) plaats vindt.

Indien men nu al de bovenbedoelde personen in het journaal onder hunnen eigenen naam zou debiteeren of crediteeren, dan zou daarvan het gevolg zijn, dat aan elk dier personen, ook in het Grootboek, eene afzonderlijke rekening moet worden gegeven, welk boek daardoor eene minder gewenschte uitbreiding zou krijgen, terwijl ook de administratie des te omslachtiger zou worden.

Men vereenigt dus de personen, waarop het bovengezegde van toepassing is, onder den algemeenen titel van:

Diverse Debiteuren, wanneer er sprake is van personen, die iets schuldig worden, of die, tengevolge der betaling van het verschuldigde, *ophouden schuldig* te zijn;

Diverse Crediteuren, wanneer het personen betreft, die iets te vorderen hebben, of die tengevolge van de ontvangst van hetgeen zij te vorderen hadden, *ophouden schuldeischend* te zijn.

Beide rekeningen treden in de plaats van de personen, die zij vertegenwoordigen; zij worden gedebiteerd en gecrediteerd in dezelfde gevallen, waarin de persoon zelf zou moeten worden gedebiteerd of gecrediteerd.

Ter verduidelijking diene het volgende voorbeeld:

In de opgaven komt op 14 Jan. voor:

Verkocht aan B. Visser op Promesse van 3$^1/_2$ m. 5 Vaten Maryland Tabak enz.

en op 17 Jan.:

Ontvangen de Promesse van B. Visser p. 29 April enz.

Daar men veronderstelt, dat de affaires met B. Visser niet dien omvang zullen aannemen, dat daarvoor eene afzonderlijke rekening in het Grootboek zou moeten worden geopend, wordt hij onder de Diverse Debiteuren gerangschikt en zou de journaalpost van 14 Jan. moeten luiden:

Diverse Debiteuren . . . . **Debt.**
B. Visser, voor 5 vaten Maryland tabak. . . . *f* 920.90

zoodat, wat betreft de rekening, die voor deze handeling moet worden gedebiteerd, de naam van B. Visser is verwisseld met dien van Diverse Debiteuren. Bij de overboeking van den post van 17 Jan. dient dit dan ook in het oog te worden gehouden, en wordt daarvan in het journaal geboekt:

Diverse Debiteuren . . . . **Credt.**
B. Visser, voor z. promesse p. 29 April. . . . *f* 920.90.

Alhoewel in de hulpboeken steeds de *namen* der personen zijn gebezigd, behoeft dit evenwel niet te beletten om, bij de overboeking in het Journaal, deze verkorte bewerking toe te passen.

Wij gaan thans over tot de behandeling van de Bijboeken en zullen daarvan, evenals we dit bij de Hulpboeken deden, de voorbeelden geven met de bewerking der opgaven van de maand Januari.

MAGAZIJNBOEK.

Fol. 1. **Ontvangen.** | **Afgeleverd.** *Fol.* 1.

1885		1885	
Jan. 2	D. Holm. 10 vaten Maryland tabak. Netto . . . . . Ko. 3063	Jan. 14	B. Visser. 5 vaten Maryland tabak. Netto . . . . . Ko. 1560

Fol. 2. **Ontvangen.** | **Afgeleverd.** *Fol.* 2.

1885			1885		
Jan. 2	Smit & Co.,	Sig. St. 19500	Jan. 7	H. Brouwer,	Sig. St. 1100
„ 10	Fabriek	„ „ 7600	„ 8	Winkel	„ „ 4200
„ 17	„	„ „ 12700	„ „	D. Schaaf & Zn.,	„ „ 1000
„ 24	Smit & Co.,	„ „ 30000	„ „	Retour Smit & Co.,	„ „ 1000
„ 24	Fabriek	„ „ 15700	„ 9	D. Boer,	„ „ 700
„ 31	„	„ „ 16000	„ 10	Diversen	„ „ 1400
			„ 14	Winkel	„ „ 2100
			„ „	B. Donker,	„ „ 4000
			„ 19	Winkel	„ „ 4600
			„ 22	H. de Jong,	„ „ 4000
			„ 26	Winkel	„ „ 6000
			„ 28	J. Brandsma,	„ „ 15000

Fol. 3.			*Fol.* 3.
Jan. 2	Oolgaardt & Zn. 4 pakken Manilla. Netto . . . . . Ko. 659	Jan. 7	Fabriek . . . . Ko. 25
		„ 12	„ . . . . „ 50
		„ 19	„ . . . . „ 25
		„ 26	„ . . . . „ 15

Fol. 4.			*Fol.* 4.
Jan. 2	Oolgaardt & Zn. 15 pakken Braziel. Netto. . . . . Ko. 1024	Jan. 7	Fabriek . . . . . . Ko. 50
		„ 12	„ . . . . . . „ 100
		„ 19	„ . . . . . . „ 50
		„ 26	„ . . . . . . „ 25

Fol. 5.			*Fol.* 5.
Jan. 3	D. Lub & Zn.	Jan. 7	Winkel, diversen. . . Ko. 17
	Tabak N°. 1. . . Ko. 20	„ 14	B. Donker, „ . . . . „ 30
	„ 2. . . „ 20	„ 19	Winkel „ . . . . „ 17
	„ 3. . . „ 20		
	Portorico . . . . . „ 20		
	id. . . . . . „ 20		
	Varinas. . . . . . „ 10		

1885	Ontvangen.	1885	Afgeleverd.
Fol. 6. Jan. 3	H. Schabrack. 30 pakken Java. Netto . . . . . Ko. 2082	Jan. 7 „ 12 „ 19 „ 26	*Fol.* 6. Fabriek . . . . . Ko. 50 „ . . . . . „ 100 „ . . . . . „ 70 „ . . . . . „ 50
Fol. 7. Jan. 5	H. Schraback. 8 pakken Sumatra. Netto . . . . . Ko. 603	Jan. 7 „ 12 „ 19 „ 26	*Fol.* 7. Fabriek . . . . . Ko. 15 „ . . . . . „ 30 „ . . . . . „ 25 „ . . . . . „ 25
Fol. 8. Jan. 6	Jul. Sachs. 5000 Sigaretten Pepita. 5000 „ Our Boys. 3000 „ Bon Fumeur. 200 pakjes Turksche tabak.	Jan. 7	*Fol.* 8. Winkel. Sigaretten St. 11000 Turksche tabak „ 200
Fol. 9. Jan. 13	Wuste & Hintzen. 8 Ceroenen Havana. Netto . . . . . Ko. 372	Jan. 19	*Fol.* 9. Fabriek . . . . . Ko. 10
Fol. 10. Jan. 17	Fritz Olie. 20 Ceroenen Havana. Netto . . . . . Ko. 1031	Jan. 19	*Fol.* 10. Fabriek . . . . . Ko. 25
Fol. 11. Jan. 23	Koloniale Bank. 240 pakken Java-Malang. Netto. . . . . Ko. 12253		*Fol.* 11.

Zooals uit dit voorbeeld blijkt, dient dit boek slechts tot Contrôle over de goederen. Om het overzicht zoo duidelijk mogelijk te maken, hebben wij er de voorkeur aan gegeven, voor elk artikel een afzonderlijk blad te bezigen. Met behulp van dit boek kan men zich te alle tijden op de hoogte stellen van de voorradige goederen. Indien van een artikel niets meer aanwezig is, wordt het blad, waarop dit artikel vermeld staat, doorgestreept.

Fabrieksboek.

Dit boek is van dezelfde strekking als het Magazijnboek; men kan er alles wat in de Fabriek bewerkt wordt, zoomede wat daarvan wordt afgeleverd, in aanteekenen; daar wij in ons Magazijnboek evenwel alles vermelden wat aan of door de Fabriek is geleverd, is het overbodig dit nog eens te herhalen. Zoowel bij dit boek, als bij het Magazijnboek, kan men gebruik maken van een Klapper, aanwijzende het nummer van de bladzijde, waarop eén of ander artikel voorkomt.

Werkboek.

Hiervan wordt voornamelijk gebruik gemaakt bij die bedrijven, waarbij aan den werkman eene zekere hoeveelheid grondstoffen wordt verstrekt, om daaruit een evenredig aantal voorwerpen te leveren. Het kan gehouden worden in den vorm van het Grootboek: aan de linkerzijde wordt melding gemaakt van de grondstoffen, die de werkman ontvangt, aan de andere zijde van de hoeveelheid, die daaruit bewerkt is, bijv.

Fol. 1. *Fol.* 1.

Ontvangen. H. BRAND. **Afgeleverd.**

1885			1885		
Jan. 7	Sumatra dekblad . Ko. Brasiel . . . . „ Java . . . . . „	6 15 6	Jan. 10	3000 Los Fumeros. Ko. Terug afval . . . „ Stengels . . . . „ Dekblad over . . „	19.5 5.7 1.3 0.8
	Ko.	27		Ko.	27.3
Jan. 12	Sumatra Dekblad. Ko. Afval . . . . . „ Brasiel . . . . „ Java . . . . . „	5 5.7 12 6			

Rekening-Courantboek.

Voor zoover men op het oog heeft, de rekeningen van enkele personen, met wie men doorloopend zaken drijft en met wie de verhandelde sommen niet altijd in de juiste bedragen behoeven te worden afgerekend, is dit boek volkomen gelijk aan het Grootboek en behoeven we — voor het oogenblik althans — er niet bij stil te staan. Indien men echter, met het houden van Rekening-Courant, niet alleen bedoelt een overzicht van de wederzijds verschuldigde sommen, maar tevens van de daarop betrekking hebbende renteberekening, dan krijgt dit boek met eene andere beteekenis, ook een anderen vorm. Hierop komen we in een bijzonder hoofdstuk, dat daaraan zal zijn gewijd, uitvoerig terug.

Debiteuren- en Crediteurenboek.

Indien overeenkomstig het op bladz. 45 besprokene, verschillende personen onder een van bovenstaande gemeenschappelijke titels vereenigd worden, dan bedient men zich, ten einde op elk tijdstip een juist overzicht van vorderingen en schulden te kunnen verkrijgen, van deze beide boeken, waarvan wij hier de modellen, bewerkt naar de opgaven van Januari, laten volgen.

DEBITEURENBOEK.

DIVERSE DEBITEUREN.

DATUM.	NAAM.	Vervaldag.	BEDRAG.		DATUM van BETALING.	AANMERKINGEN.
1894					1894	
Jan. 7	H. Brouwer, alhier	Contant.	f 50	—	Jan. 10	
„ 8	D. Schaaf & Zn. „	id.	„ 40	—	„ 16	
„ 9	D. Boer, „	id.	„ 25	—	„ 20	
„ 10	H. Bles, „	id.	„ 10	—	„ 16	Gedisp. per O.- en B.-Kas.
	D. Vink, „	id.	„ 9	—	„ „	idem.
	W. de Bruijn, Weesp	id.	„ 8	—	„ „	idem.
	J. Kuiper, Baarn.	id.	„ 25	—	„ „	idem.
„ 14	B. Visser, alhier.	29 April.	„ 920	90	„ 17	Promesse per 29 April.
	B. Donker, Hilversum. . . .	Contant.	„ 93	60	„ 22	Gedisp. per O.- en B.-Kas.
„ 22	H. de Jong, Zaandam	22 April.	„ 86	—		
„ 28	J. Brandsma, Hoorn	28 „	„ 272	50		

De betaling wordt aangewezen door in de kolom „Datum van Betaling", den datum te schrijven; de nog niet betaalde sommen vallen op deze wijze dadelijk in het oog.

In de kolom „Aanmerkingen" kan bijv. worden opgegeven op welke wijze de betaling is gedaan.

CREDITEURENBOEK.

DIVERSE CREDITEUREN.

Datum.		Naam.	Vervaldag.	Bedrag.		Datum van Betaling.		Aanmerkingen.
1894								
Jan.	2	D. Holm.	Contant.	f 1698	13	Jan.	6	
„	2	Oolgaardt & Zn. Rotterdam . .	2 April.	„ 2224	23	„	7	h/ traite o/ Rott. Bank.
„	3	D. Schaaf & Zn..	Contant.	„ 815	20	„	16	
„	3	H. Lub & Zn.	id.	„ 95	65	„	20	
„	5	H. Schabrack	5 April.	„ 3315	95			
„	13	Wüste & Hintzen	Contant.	„ 1531	31	„	17	
„	17	Fritz Olie	17 April.	„ 2347	59			
„	21	Amst. Fineerzagerij	Contant.	„ 292	—			
„	23	Koloniale Bank	id.	„ 12729	72	„	27	per m/ kwit. op O.- en B.-Kas.
„	28	J. Vis	id.	„ 128	58			
„	29	Amst. Brandw. Mij.	id.	„ 87	—			

Wat we bij het Debiteurenboek opmerkten, is ook hier van toepassing. De sommen, die nog moeten worden betaald, vallen dadelijk in het oog, omdat daarbij geen datum van betaling is ingevuld.

Kassiersboek.

De strekking van dit boek is, ons op elk oogenblik in staat te stellen, om onze verhouding tegenover onzen kassier te kunnen beoordeelen en dit is van te meer gewicht, omdat een kassier — indien hij zich ten minste stipt aan den regel houdt — nooit meer ten behoeve van zijnen lastgever uitbetaalt, dan de som, die hij van hem in kas heeft. Bij het doen van betalingen, door middel van kassiersbriefjes, heeft men er dus steeds op te letten, dat de som, waarover men disponeert, het bedrag, dat men bij den kassier te goed heeft, nooit overschrijdt.

Het Kassierboek kan op tweeërlei wijzen gehouden worden. Het kan ten eerste als eene gewone rekening in de Debetzijde vermelden alles, wat de kassier ten onzen behoeve ontvangt en in de Creditzijde alles, wat hij ten onzen laste betaalt. In dezen vorm is het Kassiersboek dus volkomen gelijk aan eene rekening van het Grootboek en behoeven wij er niet in het bijzonder bij stil te staan, te meer daar ook in het Rekening-Courantboek de Kassiersrekening op deze wijze wordt behandeld.

Het komt ons echter voor, dat aan dezen vorm van het Kassiersboek een nadeel is verbonden, en wel dit, dat men, om den stand der rekening te beoordeelen, altijd eene vergelijking tusschen Debet en Credit moet maken, wat alweêr niet kan geschieden, of men moet eerst zoowel de Debet- als de Creditzijde optellen.

Wij laten daarom het Kassiersboek over de maand Januari volgen in eenen vorm, die ons met één oogopslag onze verhouding tot onzen kassier doet overzien.

Fol 1.

DE ONTVANG- EN BETAALKAS.

1894.					
Jan.	2	Gestort in Contanten.	Debet.	f 25000	—
„	16	Diverse Incasso's	id.	52	—
			id.	f 25052	—
„	22	Wissel op Hilversum.	id.	93	60
			id.	f 25145	60
„	27	m. dispositie No. 1	Credit.	12729	72
			Debet.	f 12415	88

Onkostenboek.

Dit boek dient voornamelijk om een gedetailleerd overzich te geven van de onkosten, dat zijn die uitgaven, die strekken òf om bewezen diensten te vergoeden, òf om die voorwerpen aan te schaffen, die — zonder tot den groep der handelsartikelen te behooren — toch in de zaak gebezigd worden; men denke bijv. aan de kantoorbehoeften, als boeken, papier, inkt enz.

Daar nu de boeking van elke uitgaaf — dikwijls tot een luttel bedrag — de administratie wel eenigszins zou bemoeielijken, is het op de kantoren gebruikelijk, dat aan een der bedienden een zeker bedrag wordt ter hand gesteld, ten einde daaruit kleine uitgaven te bestrijden. Men noemt dit de „kleine kas", en aangezien alle gelden, die aan die „kleine kas" worden gegeven, voor onkosten zijn bestemd, is het voldoende om in het Kasboek bijv. aan het einde van elke week de sommen te vermelden, die aan de kleine kas zijn verstrekt. Ook ten opzichte van de onkosten, die rechtstreeks uit de kas worden betaald, is het gewoonte, die eens per week of per maand te boeken.

De onkosten, waarvan in onze opgaven gesproken wordt, vinden we in het Onkostenboek als volgt beschreven:

Jan.	7	Algem. Handelsblad voor Advertentiën.	*f*	16	40
	8	Amsterdammer „ idem	„	12	00
	9	Ned. Rijnspoor voor vracht van sigaretten . . .	„	2	60
		Postzegels en Briefkaarten	„	1	60
		Salaris bediende.	„	3	50
		Geboekt Kasboek fol. 1	*f*	37	—
„	14	Promesse-zegel	*f*	0	50
„	15	D. Kievits, vracht 19 pakken tabak van Rotterdam.	„	3	90
		Postpapier en Enveloppen	„	1	80
„	17	Salaris bediende.	„	3	50
		Geboekt Kasboek fol. 1	*f*	9	70
„	24	Gereedschappen en spijkers	*f*	0	80
		Vracht sigaren Eindhoven	„	1	90
		Salaris bediende.	„	3	50
		Geboekt Kasboek fol. 1	*f*	6	20
„	27	Langeveld & Co., sleeploon 40 pakken tabak . .	*f*	4	50
		Brandstoffen	„	1	25
„	31	Salaris bediende.	„	3	50
		Geboekt Kasboek fol. 2	*f*	9	25

De Agenda is een boek, waarin voor elken dag van het jaar een datum voorkomt. Onder die data worden genoteerd de betalingen, die men te doen — en de posten die men te ontvangen heeft, den vervaldag van geaccepteerde wissels enz.

Hiermede kunnen wij de Bijboeken, als genoegzaam toegelicht, laten rusten om over te gaan tot de bewerking der hoofdboeken.

Daartoe komt allereerst in aanmerking het aanvullings-memoriaal op bladz. 44, waaruit de onderstaande Journaal-posten (1—5) worden verkregen, terwijl vervolgens het Kasboek, het Inkoopboek, het Verkoopboek enz. op dezelfde wijze worden behandeld.

Journaal.

Fol. 1.

Amsterdam 3 Januari 1894.

1	.5	Diverse Crediteuren. **Credt.** Voor nota van D. Schaaf & Zn.. alhier voor betimmering van den winkel enz. . . .	*f*	815	20
		7			
2	.5	Diverse Crediteuren. **Debt.** Voor geaccepteerd de traite van Oolgaard & Zn. te Rotterdam, o/ Rotterd. Bank per 2 April.	„	2224	23
		17			
3	.2	Diverse Debiteuren **Credt.** Voor ontvangen de Promesse van B. Visser per 18 April	„	920	90
		28			
4	.5	Diverse Crediteuren. **Credt.** Voor nota van J. Vis, voor 1°/° courtage van *f* 12858.30	„	128	58
		29			
5	.5	Diverse Crediteuren. **Credt.** Voor nota van de Amst. Brandw. Maatschappij wegens gesloten assurantie.	„	87	—

Fol. 2.

Amsterdam 31 Januari 1894.

6		De Volgenden. **Credt.**			
		Voor in deze maand van de onderstaanden ontvangen. volgens Kasboek fol. 1 en 2.			
	.1	A. van Deventer.			
		Voor in de zaak gefourneerd		f 30000	—.
	.2	Diverse Debiteuren.			
		H. Brouwer	f 50.—.		
		D. Schaaf & Zn.	„ 40.—.		
		H Bles	„ 10.—.		
		D. Vink	„ 9.—.		
		W. de Bruijn, Weesp	„ 8.—.		
		J. Kuiper, Baarn	„ 25.—.		
		D. Boer	„ 25.—.		
		B. Donker, Hilversum	„ 93.60.	„ 260	60.
	.4	Ontvang- en Betaalkas.			
		voor mijne dispositie		„ 12729	72.
		31			
7		De Volgenden. **Debt.**			
		Voor in deze maand aan de onderstaanden betaald. Volgens kasboek fol. 1 en 2.			
	.4	Ontvang- en Betaalkas.			
		Remise	f 25000.—.		
		Incasso's	„ 52.—.		
		id.	„ 93.60.	„ 25145	60.
	.5	Diverse Crediteuren.			
		D. Holm	f 1698.13.		
		D. Schaaf & Zn.	„ 815.20.		
		Wüste & Hintzen	„ 1531.31.		
		D. Lub & Zn.	„ 95.65.		
		Koloniale Bank	„ 12729.72.	„ 16870	01.
	.3	Smit & Co., Eindhoven.			
		mijne remise		„ 416	—.
		A. van Deventer.			
		Voor gedisponeerd ten behoeve van de huishouding		„ 151	—.

Fol. 3.

Amsterdam 31 Januari 1894.

8		De Volgenden. **Credt.**			
		Voor in deze maand van de onderstaanden gekochte goederen, volgens Inkoopboek fol. 1 en 2.			
	.5	Diverse Crediteuren.			
		D. Holm	f 1698.13.		
		Oolgaardt & Zn., Rotterdam	„ 2224.23.		
		H. Lub & Zn.	„ 95.65.		
		H. Schabrack	„ 3315.95.		
		Wüste & Hintzen	„ 1531.31.		
		Fritz Olie	„ 2347.59.		
		Amsterd. Fineerzagerij	„ 292.—.		
		Koloniale Bank	„ 12729.72.	f 24234	58.
	.3	Smit & Co., Eindhoven.			
		Factuur dd. 2 Jan.	f 466.—.		
		„ „ 24 „	„ 472.—.	„ 938	—.
	.6	Jul. Sachs, Dresden . . . . RM. 200 à	f 59.30	„ 118	60.
		31			
9		De Volgenden. **Debt.**			
		Voor in deze maand aan de onderstaanden geleverde goederen. volgens Verkoopboek fol. 1 en 2.			
	.2	Diverse Debiteuren.			
		H. Brouwer	f 50.—.		
		D. Schaaf & Zn.	„ 40.—.		
		D. Boer	„ 25.—.		
		H. Bles	„ 10.—.		
		D. Vink	„ 9.—.		
		W. de Bruijn, Weesp	„ 8.—.		
		J. Kuiper, Baarn	„ 25.—.		
		B. Visser	„ 920.90.		
		B. Donker, Hilversum	„ 93.60.		
		H. de Jong, Zaandam	„ 86.—.		
		J. Brandsma, Hoorn	„ 272.50.	„ 1540	—.
	.3	Smit & Co.			
		Retourzending		„ 50	—.

Het Journaal, zooals het thans voor ons ligt, strekt alleen om den toestand te openbaren, waarin de personen, met wie wij gehandeld hebben, ten gevolge van die handelingen, tegenover ons verkeeren. Men zal bemerken, dat wij bijna alle personen onder den naam van Diverse Debiteuren of Diverse Crediteuren hebben voorgesteld; alleen diegenen, waarvan verondersteld wordt, dat zij meermalen zullen voorkomen, bijv. Smit & C°., en de Ontvang- en Betaalkas, zijn onder hun eigen naam gedebiteerd of gecrediteerd,

waarvan het gevolg is, dat hun ook in het Grootboek eene afzonderlijke rekening wordt gegeven.

Door deze toepassing is de bewerking van het Grootboek aanzienlijk verkort. Men zou echter hiertegen kunnen aanvoeren, dat de duidelijkheid er door geschaad wordt, en dit bezwaar zou volkomen waar zijn, indien niet in de Hulp- en de Bijboeken elke afdeeling zóó uitvoerig wordt beschreven, dat zelfs de geringste bijzonderheid daarin een plaats vindt. In deze boekhouding voldoen de hoofdboeken dan ook inderdaad aan hunne bestemming, door de resultaten van de handelingen op beknopte wijze voor te stellen en de middelen tot vergelijking met de detail-administratie te verschaffen.

Gaan wij thans na wat bij overboeking der hulpboeken in het journaal dient te worden in acht genomen.

1°. Wat betreft het **Kasboek**.

Hiervan worden alleen die ontvangsten of betalingen in het Journaal overgenomen, indien zij het Crediteeren of Debiteeren van een persoon ten gevolge hebben, zoodat bijv. Winkelontvangsten, betalingen voor huishuur, arbeidsloon, onkosten enz., daarvoor niet in aanmerking komen.

Voorts worden ontvangsten en betalingen, die op denzelfden persoon betrekking hebben, en in het algemeen alles, wat tot dezelfde rekening behoort, zooveel mogelijk in één Journaalpost vereenigd, hetgeen gemakkelijk kan geschieden, door de bedragen van elke op zich zelf staande handeling *vóór* de kolom en het totaal bedrag van de handelingen gezamenlijk, *in* de daarvoor bestemde kolom te plaatsen.

2°. Wat betreft het **Inkoop-** en **Verkoopboek**.

Ook daarbij is, ten aanzien van de vereeniging van posten, die op dezelfden persoon betrekking hebben, het bovengezegde van toepassing. Overigens zal men, door vergelijkingen van de hulpboeken, met de daaruit bewerkte journaalposten, hiervan spoedig voldoende op de hoogte zijn.

Ten bewijze dat de overboeking heeft plaats gehad, schrijft men vóór elke post in het hulpboek, het nummer van den journaalpost, waarin de overdracht is geschied.

Thans gaan we over tot de bewerking van het Grootboek, hetwelk wij door een Alphabetisch register (klapper) zullen doen voorafgaan.

KLAPPER OP HET GROOTBOEK.

NAAM.	Woonplaats.	Folio.	NAAM.	Woonplaats.	Folio.
A.			N.		
B.			O.		
			Ontvang- en Betaalkas.	Alhier.	4.
C.			P.		
Crediteuren, Diverse.	—	5.			
D.			Q.		
Deventer, A. van	Alhier.	1.			
Debiteuren, Diverse.	—	2.			
E.			R.		
F.			S.		
			Smit & Co.	Eindhoven.	3.
			Sachs, Jul.	Dresden.	6.
G.			T.		
H.			U.		
I.			V.		
K.			W.		
L.			IJ.		
M.			Z.		

GROOTBOEK.

Fol. 1.

Debt.		A. van Deventer.				Alhier.				*Fol.* 1. Credt	
1894 Jan.	31	Aan z. dispositie . . .	7	*f* 151	—	1894 Jan.	1	Per Contanten	6	*f* 30000	—

Fol. 2.

Debt.		Diverse				Debiteuren.				*Fol.* 2. Credt.	
1894 Jan.	31	Aan Diversen	9	*f* 1540	—	1894 Jan.	17	Per Diversen	3	*f* 920	90
						„	31	„ „	6	„ 260	60

Fol. 3.

Debt.		Smit & Co.				Eindhoven.				*Fol.* 3. Credt.	
1894 Jan.	31	Aan m/remise	7	*f* 416	—	1894 Jan.	31	Per Goederen	8	*f* 938	—
	31	„ Retour-zending	9	„ 50	—	„					

Fol. 4.

Debt.		Ontvang- en Betaalkas,				Alhier.				*Fol.* 4. Credt.	
1894 Jan.	31	Aan remises	7	*f* 25145	60	1894 Jan.	31	Per m/ disposities. . .	6	*f* 12729	72

Fol. 5.

Debt.		Diverse.				Crediteuren.				*Fol.* 5. Credt.	
1894 Jan.	7	Aan Diversen	2	*f* 2224	23	1894 Jan.	3	Per Diversen	1	*f* 815	20
„	31	„ Contanten	7	„ 16870	01	„	28	„ „	4	„ 128	58
						„	29	„ „	5	„ 87	—
						„	31	„ „	8	„ 24234	58

Na hetgeen we op bladz. 11 omtrent het Grootboek hebben gezegd, behoeft daarover geen verdere toelichting te worden gegeven.

Thans zou nog ter bespreking overblijven het Balans-boek, doch, daar wij ook hiervan een voorbeeld wenschen te geven, bewerkt naar de opgaven van onze handelszaak, zullen we daarmede wachten, totdat de boekhouding ook over de maand Februari is tot stand gebracht om alsdan den toestand van de Zaak, benevens de verkregen resultaten, in de Balans van 28 Februari voor te stellen.

Wij vervolgen dus onze Memoriaal-opgaven, en raden den lezer de bewerking daarvan in de hulp- en hoofdboeken, volgens de door ons aangegeven wijze voort te zetten.

Amsterdam 1 Februari 1894.

Factuur aan Julius Muller & Co. te Hamburg over per stoomschip „Hekla" verzonden 200 pakken Java-Malang		
Bruto 10257 Ko.		
Tarra 2 Ko. p. p. 400 „		
Netto 9857 „ à 59. . . . . . *f* 11631.26		
af 1°/₀ . . . . „ 116.31		
f 11514.95		
Onkosten bij de verzending . . . . . „ 43.60		
Per 3 Mei.	*f* 11558	55
— 2 —		
Getrokken op Julius Muller & Co. te Hamburg, aan de order van mij zelven op 3 maanden R. M. 19524.58 à *f* 59.20.	„ 11558	55
— 4 —		
Factuur aan B. Dijkgraaf, Alkmaar,		
5000 Adeline Patti *f* 20.— . . . . *f* 100.—		
5000 Los Fumeros „ 25.— . . . . „ 125.—		
2000 Henri Clay „ 40.— . . . . „ 80.—		
1500 Regalia Habaneros „ 60.— . . . . „ 90.—		
f 395.—		
af Contant 3°/₀ . . . . „ 7.90	„ 387	10

Amsterdam 4 Februari 1894.

Betaald aan de onderstaanden per m. kwitantie op de Ontvang- en Betaalkas:
de Amsterdamsche Fineerzagerij . . . . . . f 292.—
de Amsterd. Brandw. Maatschappij . . . . . „ 87.— | f 379 —

— 5 —

Factuur van Smit & Co., te Eindhoven.
10000 La Favorita f 12.— . . . . f 120.—
10000 Lord Byron „ 15.— . . . . „ 150.—
10000 Old Smokers „ 20.— . . . . „ 200.—
Kist . . . . „ 2.—
Per 5 Mei. | „ 472 —

— 6 —

Verdisconteerd bij de Twentsche Bank.
de promesse van B. Visser per 29 April . . . f 920.90
af 84 dagen disconto à 3½ % . . . . f 7.52
„ Provisie ¼ % . . . . „ 2.30 | „ 9.82
Per Kas ontvangen. | „ 911 08

— 6 —

Factuur aan J. Bloem, te Alkmaar.
5000 La Favorita à f 14.— . . . . f 70.—
5000 Lord Byron „ „ 17.50 . . . . „ 87.50
5000 Old Smokers „ „ 23.— . . . . „ 115.—
5000 Adelina Patti „ „ 20.— . . . . „ 100.—
5000 Los Fumeros „ „ 25.— . . . . „ 125.—
2000 Henry Clay „ „ 40.— . . . . „ 80.—
Per 6 Mei. | „ 577 50

— 6 —

Verkocht à Contant aan J. Dirks, alhier.
2000 Adeline Patti à f 20.— . . . . f 40.—
2000 Los Fumeros „ „ 25.— . . . . „ 50.—
1000 Henry Clay „ „ 40.— . . . . „ 40.—
f 130.—
Contant 2% . . . . „ 2.60 | „ 127 40

— 7 —

Betaald aan de Amsterdamsche Bank de traite van Julius Sachs te Dresden. o/ Dresdner Bank RM. 200 à f 59.30. . | „ 118 60

— 7 —

Betaald aan B. H. Palmboom, alhier, voor rekening van Smit & Co. te Eindhoven . . . . . . | „ 723 84

Amsterdam 8 Februari 1894.

Nota van D. Lub & Zn.
40 Kilo Tabak No. 1 à 24 c. . . . . f 19.20
40 „ „ „ 2 „ 30 „ . . . . „ 24.—
40 „ „ „ 3 „ 40 „ . . . . „ 32.—
f 75.20
à 2% Contant . . . . „ 1.50 | f 73 70

— 9 —

Betaald het onderstaande.
J. Bos, maakloon 4000 Adellina Patti. . . . . f 16.—
H. Brand „ 4000 Los Fumeros . . . . . „ 12.—
K. Plet „ 3500 Henry Clay . . . . . „ 17.50
H. Duin „ 2500 Regalia Habaneros . . . „ 15.—
W. Brand, Meesterknecht. . . . . „ 10.—
P. Bark, Bediende . . . . „ 4.— | „ 74 50
Huishouding . . . . | „ 32 20
Winkelbediende en Diversen. . . . . | „ 8 25
Onkosten op verzending 200 pakken tabak. . . . . . . | „ 43 60
Gaslicht . . . . | „ 32 84

— 9 —

Winkelontvangst van 1/9 Februari . . . . | „ 192 40

— 11 —

Verkocht à contant aan B. Stroeve.
25 Kilo Manilla à 92½ . . . . f 46.25
100 „ Brasiel „ 60 . . . . „ 120.—
25 „ Sumatra „ 1.20 . . . . „ 60.—
100 „ Java „ 0.50 . . . . „ 100.—
f 326.25
af Contant 2% . . . . „ 7.52 | „ 318 73

— 11 —

Aan de Ontvang- en Betaalkas ter inkasseering gegeven mijne kwitantiën op
J. Dirks, alhier . . . . f 127.40
B. Stroeve „ . . . . „ 318.73 | „ 446 13

— 12 —

Verkocht aan de Twentsche Bank,
Een wissel op Hamburg . . . . RM. 19524.58
Per 3 Mei à f 58.70 en daarvoor ontvangen . . . . . . | „ 11460 93

Amsterdam 13 Februari 1894.

Geleverd aan de onderstaanden:
H. Brouwer, alhier.
500 Adellina Patti . . . . f 25.— f 12.50
500 Henri Clay. . . . . . „ 50.— „ 25.—
200 Regal. Habaneros . . . „ 80.— „ 16.— f 53.50
D. Boer, alhier.
200 Adellina Patti . . . . „ 25.— f 5.—
500 Henry Clay . . . . . „ 50.— „ 25.— „ 30.—
F. de Groot, Haarlem.
500 Los Fumeros . . . . . „ 30.— f 15.—
500 Henry Clay . . . . . „ 50.— „ 25.—
500 Regalia Habaneros . . . „ 80.— „ 40.— „ 80.—
H. Bloem, Zandvoort.
500 Los Fumeros . . . . . „ 30.— f 15.—
500 Henry Clay . . . . . „ 50.— „ 25.— „ 40.— f 203 50

— 14 —

Betaald het onderstaande, als aan
J. Vis ter voldoening zijner rekening . . . f 128.58
D. Lub & Zn. idem „ . . . . „ 73.70 „ 202 28

— 16 —

Betaald het onderstaande, als:
J. Bos, maakloon 5000 Adelina Patti . . . . . f 20.—
H. Brand, „ 5000 Los Fumeros . . . . . „ 15.—
K. Plet, „ 3000 Henry Clay . . . . . „ 15.—
H. Duin, „ 3000 Regalia Habaneros . . . „ 18.—
W. Brand, Meesterknecht . . . . „ 10.—
P. Bark, Bediende . . . . „ 4.— „ 82 —
Huishouding . . . . „ 41 75
Patent . . . . „ 22 65
Winkelbediende, Diverse onkosten. . . . . „ 7 20

— 16 —

Winkelontvangst van 11/16 Februari . . . . „ 218 57

Amsterdam 18 Februari 1894.

Factuur aan J. Floor, te Enkhuizen.
4000 La Favorita f 14.— . . . . f 56.—
4000 Lord Byron „ 18.— . . . . „ 72.—
4000 Adelina Patti „ 20.— . . . . „ 80.—
3000 Los Fumeros „ 25.— . . . . „ 75.—
2000 Henri Clay „ 40.— . . . . „ 80.—
1000 Regalia Habaneros „ 60.— . . . . „ 60.—
20 Kilo tabak N°. 1, 2 en 3 . . . . . . „ 41.20
10 „ Portorico N°. 1 en 2 . . . . . . „ 22.20
f 486.40
af Contant 2% . . . . „ 9.72 f 476 68

— 18 —

Getrokken op B. Dijkgraaf te Alkmaar,
aan de order van de Ontvang- en Betaalkas, een wissel, 3 d. Z. „ 387 10

Factuur van Smit & Co.
10000 La Favorita f 12.— . . . . „ 120.—
10000 Lord Byron „ 15.— . . . . „ 150.—
10000 Old Smokers „ 20.— . . . . „ 200.—
5000 La Corona „ 30.— . . . . „ 150.—
5000 Reg. de la Reina „ 40.— . . . . „ 200.—
f 820.—
Kist. . . . . „ 3.— „ 823 —

— 20 —

Ontvangen van J. Floor te Enkhuizen,
een wissel op de Amsterdamsche Bank p. 28 Febr. . . . „ 476 68

— 21 —

Betaald aan de Twentsche Bank,
per mijne kwitantie op de Ontvang- en Betaalkas, de traite
van Smit & Co., Eindhoven. . . . . „ 1000 —

— 21 —

Factuur aan W. Blom, Edam.
3000 La Favorita à f 14.— . . . . f 42.—
3000 Lord Byron à „ 18.— . . . . „ 54.—
2000 Old Smokers à „ 24.— . . . . „ 48.—
1000 Los Fumeros à „ 28.— . . . . „ 28.— „ 172 —
Per 21 Mei.

— 21 —

Aan de Ontvang- & Betaalkas ter inkasseering gegeven
mijne traites op
F. de Groot, Haarlem . . . . f 80.—
K. Bloem, Zandvoort . . . . „ 40.— „ 120 —

Amsterdam 21 Februari 1894.

Betaald het onderstaande.		
J. Bos, maakloon 4800 Adelline Patti . . .	f 19.20	
K. Brand „ 4500 Los Fumeros. . . .	„ 13.50	
K. Plet „ 3000 Henry Clay	„ 15.—	
H. Duyn „ 2600 Regalia Habaneros. .	„ 15.50	
B. Zwart „ 4000 H. Upman.	„ 14.—	
G. Donker, „ 3000 Pepita	„ 12.—	
W. Brand, Meesterknecht	„ 10.—	
P. Bark, Bediende	„ 4.—	f 103.30
Huishouding		„ 40.—
Winkelbediende, Diversen		„ 13.80

21

Winkelontvangst 16/21 Februari		„ 186.94

23

Factuur van Jacob Ankersmit & Zn.		
. Over 20 Ceroenen Cuba.		
Bruto 1096 Ko.		
Tarra 5½ Ko. p. C. 110 „		
Netto 986 „ à 61		„ 1202.92
Per 23 Mei.		

24

Ontvangen van			
H. Brouwer	f 53.50		
af fooi	„ 0.50	f 53.—	
D. Boer.	f 30.—		
af fooi	„ 0.30	„ 29.70	„ 82.70

26

Terug ontvangen van J. Bloem te Alkmaar,		
2000 Henri Clay à f 40.—		„ 80.—
en daartegen gezonden		
1000 La Corona à f 30.—	f 30.—	
2000 H. Upman „ „ 30.—	„ 60.—	
Retourvracht	„ 0.60	„ 90.60

28

Geïncasseerd den wissel op de Amsterdamsche Bank, per heden.		„ 476.68

Amsterdam 28 Februari 1894.

Betaald het onderstaande:		
J. Bos, maakloon 5000 Adellina Patti . . .	f 20.—	
K. Brand „ 4500 Los Fumeros. . . .	„ 13.50	
K. Plet „ 3300 Henri Clay	„ 16.50	
H. Duijn „ 2500 Regalia Habaneros .	„ 15.—	
B. Zwart „ 4000 H. Upman.	„ 14.—	
G. Donker, „ 3500 Pepita	„ 14.—	
W. Brand, Meesterknecht	„ 10.—	
P. Bark, bediende	„ 4.—	f 107.—
Huishouding		„ 48.50
Vracht van goederen		„ 11.60
Winkelbediende, Diverse		„ 9.40

28

Winkelontvangst 23/28 Februari		„ 214.45

28

Ter bewerking gegeven in de fabriek van 1—28 Februari.

310/2 Kilo Java tabak.
155/2 „ Sumatra „
80/2 „ Manilla „
250/2 „ Brasiel „
100/2 „ Havana Dekblad.
260/2 „ „ Inlage.
150/2 „ Java Malang.
100/2 „ Cuba tabak.

28

Uit het Magazijn in den Winkel gegeven van 1—28 Februari.

5000 Sigaren La Favorita.
4000 „ Lord Byron.
5000 „ Old Smokers.
1300 „ Reg. Habaneros.
6800 „ Adelina Patti.
2500 „ Los Fumeros.
1500 „ Henry Clay.
1000 „ La Corona.
1000 „ Reg. de la Reina.
9 Kilo Tabak N°. 1, 2 en 3.
12 „ Portorico „ 1 en 2.
3 „ Varinas.

Nadat de vorenstaande opgaven zijn bewerkt, op de wijze, zooals dit in de voorbeelden van de hulpboeken is aangewezen en dan daaruit het Journaal en Grootboek is samengesteld, kunnen we overgaan tot het maken van de Balans, terwijl wij, door het bewerken van de Bijboeken daartoe in staat gesteld, ook den Inventaris op 28 Februari kunnen verkrijgen.

De Inventaris, zooals hij, indien de door ons gefingeerde zaak werkelijk bestond, zich zou vertoonen, wordt hierbij volledig gegeven, ten einde die door vergelijking met de uitkomsten van de hulp- en bijboeken te kunnen controleeren. Om den Inventaris op te maken hebben we, *in onze gedachten*, een onderzoek ingesteld, bij de verschillende onderdeelen, waaruit onze zaak bestaat. Wij hebben een bezoek gebracht aan de Fabriek, en daar nauwkeurig opgenomen: 1°. de nog in bewerking zijnde tabak, 2°. de voorradige hulpstoffen, zooals kisten, fournituren enz., 3°. de gereedschappen — voor zoover zij het eigendom van de zaak zijn. Al deze goederen hebben we geschat op de waarde, die zij, wat de tabak, kisten enz. betreft, volgens den marktprijs van 28 Februari hadden; — gereedschappen enz. op de waarde die zij voor het gebruik hebben.

Vervolgens hebben we ons naar het Magazijn begeven, om ons met eigen oogen te overtuigen van den voorraad, die daar aanwezig is. De onaangebroken pakken tabak hebben we, nadat het bruto gewicht, dat op elk pak vermeld staat, met de gewone korting is verminderd, genoteerd; van de aangebroken pakken hebben we het netto gewicht doen opnemen en daarna den geheelen voorraad, naar den marktprijs van den dag berekend, op den Inventaris geplaatst. Evenzeer hebben we de voorradige sigaren, geschat naar hunne inkoopswaarde, daarop gebracht en eindelijk, ten opzichte van de goederen, die in den winkel aanwezig zijn, dezelfde opname en waardeberekening doen plaats hebben, terwijl bovendien de betimmering van den winkel, zoomede het winkel-ameublement, daarbij niet aan onze aandacht is ontsnapt.

Aan deze opgaven behoeft dan nog alleen te worden toegevoegd, de in kas zijnde gelden, de wissels in portefeuille en de aanwezige effecten; deze laatste berekend volgens beurskoers. In zaken waar Vaste Goederen aanwezig zijn, moet men, bij de waardebepaling daarvan, met omzichtigheid te werk gaan. Een fabrieksgebouw b.v., dat *f* 25000.— heeft gekost, zal, na 10 of 15 jaar te zijn gebruikt,

aanzienlijk in waarde verminderd zijn. Om nu het door die waardevermindering ontstaande verlies niet op één oogenblik op de zaak te doen drukken, begint men reeds dadelijk elk jaar eene zekere vermindering daarvoor aan te nemen, en in het bovenbedoelde geval zouden we dus ook nu reeds voorstellen, om het Fabrieksgebouw niet voor *f* 25000.— onder onze bezittingen op te nemen, maar daarop eene afschrijving van *f* 1000.— of *f* 2000.— te doen plaats hebben. Op dezelfde wijze gaat men te werk met alle voorwerpen, die, alhoewel zij gedurende geruimen tijd kunnen worden gebruikt, toch langzamerhand in waarde verminderen, bijv. paarden, rijtuigen, schepen, gereedschappen, machinerieën enz.

Ook bij de taxatie van goederen dient te worden in acht genomen, dat de waarde, waarvoor men ze op den Inventaris brengt, moet uitdrukken den prijs, dien men er werkelijk voor bedingen kan, en dat dus evenmin de prijs, waarvoor men de goederen heeft gekocht, als die, waarvoor men gewoon is ze te verkoopen, daarbij de juiste Balans-waarde aanwijst. Bij goederen die aan bederf of buitengewone prijsverandering, ten gevolge van bizondere omstandigheden onderhevig zijn, zal men bovendien op die omstandigheden moeten letten en daarnaar de waarde, die men aan die goederen toekent, hebben te regelen. Om latere teleurstellingen te voorkomen, zal het zelfs niet ondienstig zijn, om een zeker cijfer, voor mogelijke waardevermindering, van het totaal bedrag der bezittingen te reserveeren.

INVENTARIS 28 Maart 1894.

Sigaren.								
95100 stuks getaxeerd op							*f* 1500	—
Tabak.								
1503	Ko.	Maryland	à 26	c.	*f*	781.56		
156	„	Manilla	„ 80	„	„	249.60		
574	„	Brasiel	„ 50	„	„	574.—		
1557	„	Java	„ 30	„	„	934.20		
405	„	Sumatra	„ 125	„	„	1012.50		
1188	„	Havana	„ 100	„	„	2376.—		
2321	„	Malang	„ 40	„	„	1856.80		
936	„	Cuba	„ 100	„	„	1872.—	„ 9656	66

Tabak in Bewerking.		
50 Ko. Malang „ 40 Ct.	f 40.—	
50 „ Java „ 30 „	„ 30.—	
25 „ Sumatra „ 125 „	„ 62 50	
70 „ Havana „ 100 „	„ 140.—	
50 „ Brasiel „ 50 „	„ 50.—	
50 „ Cuba „ 50 „	„ 50.—	f 372 50
Kisten en Fournituren.		
getaxeerd op		„ 150 —
Inrichting-Fabriek en Gereedschappen.		
getaxeerd op		„ 250 —
Winkelopstand en Ameublement.		
getaxeerd op		„ 600 —
Voorraad in den Winkel.		
Sigaren en Sigaretten	f 60.—	
Tabak.	„ 8.—	„ 68 —
Gekerfde tabak.		
88 kilo diverse getaxeerd op.		„ 70 —
Contanten in Kas		„ 12287 07

De Inventaris geeft een overzicht van alle tastbare waarden, die op 28 Februari in de zaak aanwezig zijn. Daar we echter, om tot een volledig overzicht van den stand der zaak op dat tijdstip te komen, ook op de hoogte dienen te zijn van vorderingen en schulden, moeten we, om tot de kennis daarvan te geraken, het Grootboek raadplegen, terwijl de Agenda ons zal aanwijzen, of — en zoo ja welke — geaccepteerde wissels er nog ten onzen laste in omloop zijn.

Wij laten hier de volledige Balans volgen, opdat de leerling de door hem verkregen uitkomsten daarmede zal kunnen vergelijken.

BALANS, Ulto. Februari 1894.

Diverse Debiteuren.		
H. de Jong, Zaandam	f 86.—	
J. Brandsma, Hoorn.	„ 272.50	
J. Bloem, Alkmaar	„ 577.50	
idem	„ 10.60	
W. Blom, Edam	„ 172.—	f 1118 60
Ontvang- & Betaalkas		„ 11990 11
Sigaren, volgens Inventaris		„ 1500 —
Tabak, id. id.		„ 9656 66
Tabak in bewerking, volgens Inventaris. .		„ 372 50
Kisten en Fournituren		„ 150 —
Inrichting Fabriek en Gereedschappen . .		„ 250 —
Winkelopstand en Ameublement		„ 600 —
Voorraad in den Winkel		„ 68 —
Gekerfde tabak		„ 70 —
Contanten in Kas		„ 12287 07
		f 38062 94

Smit & Co., Eindhoven.		f 43 16
Diverse Crediteuren.		
H. Schraback, alhier .	f 3315.95	
Fritz Oly, „	„ 2347.59	
Jacob Ankersmit & Zn. „	„ 1202.92	„ 6866 46
A. van Deventer.		
Saldo zijner rekening op 28 Febr.	f 29686.55	
Zuivere winst	„ 1466.77	„ 31153 32
		f 38062 94

Tot verduidelijking diene nog het volgende:

De Activa bedragen . . . . *f* 38062.94
De Passiva. . . . . „ 6909.62

Het Netto Actief. . . . . *f* 31153.32

Neemt men in aanmerking, dat de som, door van Deventer bij de oprichting der zaak gestort (*f* 30.000), na te zijn verminderd met de gelden, die hij voor zijne huishouding uit de zaak heeft genomen, *f* 29686.55 bedraagt en vergelijkt men dit saldo, met de zuivere bezitting op 28 Februari, dan blijkt het, dat er eene kapitaalvergrooting van *f* 1466.77 is tot stand gekomen. Het verschil tusschen de zuivere bezitting op heden en dat saldo vertegenwoordigt de zuivere winst, die derhalve *f* 1466.77 bedraagt.

Ten einde van de verandering, die ten gevolge van de behaalde winst in de betrekking van van Deventer, ten opzichte van de zaak is ontstaan, te doen blijken, kan men, nadat het winstcijfer is vastgesteld, daarvan in het Memoriaal eene aanteekening maken, luidende:

Febr. 28. De Netto winst op heden bedraagt. . . . *f* 1466.77

tengevolge waarvan het Journaal zal moeten vermelden:

A. van Deventer . . . . Credit.
Voor de zuivere winst. . . . . *f* 1466.77

Door overboeking in het Grootboek, zal de rekening van A. v. Deventer de som aanwijzen, die hij uit de zaak heeft te vorderen.

Daar wij, door de verkregen resultaten vast te stellen, als het ware de administratie tot op 28 Febr. als geëindigd kunnen beschouwen, blijft ons thans nog over, om van die beëindiging ook in het Grootboek te doen blijken en vervolgens, om dat boek weer voor een nieuw tijdperk in gereedheid te brengen. Wij bedoelen het afsluiten en weder openen van de boeken. Voor zoover het de Hoofdboeken betreft, geschiedt deze bewerking alleen in het Grootboek. Zij bestaat daarin, dat de ongelijke toestand, die tusschen het Debet en het Credit eener rekening heerscht, tijdelijk wordt opgeheven, door aan die zijde van de rekening, waar de kleinste som voorkomt, met de omschrijving „Saldo op nieuwe rekening" zooveel bij te voegen, als noodig is, om haar met de andere zijde gelijk te maken. De som, die ten opzichte van personen op de

Balans wordt gebracht, zal dus ook tot dat einde dienst moeten doen.

Nadat die afsluiting is tot stand gebracht, plaatst men de telling van de rekening zoowel onder de Debet- als onder de Creditzijde. Dat die tellingen alsdan aan elkander gelijk moeten zijn, zal niet behoeven te worden herinnerd.

Het opnieuw openen van de rekening geschiedt, door in de tegenovergestelde zijde van die, waar het Saldo ter gelijkmaking is geplaatst, hetzelfde bedrag, met de bijvoeging „Saldo van vorige rekening", te brengen. De volgende bewerking zal dit duidelijk maken. Wij nemen als voorbeeld de rekeningen van Smit & Co. en van de Ontvang- en Betaalkas (Grootboek fol. 3 en 4).

Fol. 3. *Fol. 3.*

Debt. **Smit & Co.** **Eindhoven.** Credt.

1894						1894					
Jan.	31	Aan m. remises	7	*f* 416	—	Jan.	31	Per Goederen .	8	*f* 938	—
		„ Retourzending. . .	9	„ 50	—	Feb.	28	„ Goederen .	19	„ 1295	—
Feb.	28	„ Betaling .	18	„ 1723	84						
„	„	„ *Saldo op nieuwe rek.*		„ 43	16						
				f 2233	—					*f* 2233	—
						Mrt.		*Per Saldo van* 28 Febr. . .		*f* 43	16

Fol. 4. *Fol. 4.*

Debt. **De Ontvang- en Betaalkas.** **Alhier.** Credt.

1894						1894					
Jan.	31	Aan m. remises	7	*f* 25145	60	Jan.	31	Per m/disp. .	6	*f* 12729	72
Feb.	28	„ id.	18	„ 953	23	Feb.	28	„ gedispon.	17	„ 1379	—
							„	„ *Saldo op nieuw rek.*		„ 11990	11
				f 26098	83					*f* 26098	83
Mrt.	1	*Aan saldo van* 28 Febr. . .		*f* 11990	11						

HET DUBBEL BOEKHOUDEN.

We hebben er reeds met een enkel woord op gewezen, dat het voor den handelaar van belang kan zijn, om zooveel mogelijk met de bizonderheden, die op zijn zaak betrekking hebben, bekend te worden, en er de opmerking aan toegevoegd, dat het Enkel-Boekhouden daartoe onvoldoende is. Buitendien zal die boekhouding, die bij volledigheid, ook de meest mogelijke waarborgen voor nauwkeurigheid aanbiedt, in alle opzichten de voorkeur verdienen, boven eene die, evenals het Enkel-Boekhouden, slechts zeer twijfelachtige waarborgen levert.

Het Dubbel-Boekhouden (juister gezegd het Boekhouden naar de Dubbele Methode) ook wel Italiaansch Boekhouden genoemd, omdat het omstreeks 1584 in Italië het eerst werd toegepast, kan in alle opzichten voldoen aan de eischen, die men aan eene volledige en nauwkeurige administratie kan stellen. Het wijst niet alleen de verhouding aan, waarin de zaak verkeert ten opzichte van de personen, met wie gehandeld wordt, maar het geeft bovendien een overzicht van den toestand, waarin *elk onderdeel* van de zaak zich bevindt en welke resultaten, zoowel *in eene bepaalde afdeeling*, als *over het geheel genomen*, zijn verkregen.

Ter bereiking van dit drieledig oogmerk, wordt hoofdzakelijk bij het beschrijven van de handelingen in het Journaal een even eenvoudig als logisch beginsel toegepast. Terwijl we dat beginsel straks nader zullen uiteenzetten, zij er reeds dadelijk op gewezen, dat de beschrijving der handelingen in het Memoriaal bij deze methode dezelfde blijft als bij het Enkel-Boekhouden, terwijl ook de vorm, waarin het Grootboek wordt gehouden, geen noemenswaardige verandering ondergaat, evenmin als de Balans; maar de wijze waarop deze bij het Dubbel-Boekhouden wordt samengesteld is geheel anders dan die, waarop wij dit bij de enkele methode hebben tot stand gebracht. De inrichting van de hulpboeken kan bij beide methoden dezelfde zijn.

Het Dubbel-Boekhouden berust op het beginsel, dat de betrekkingen met personen ontstaan uit ruilingen, die met hen worden gedaan en dat deze ruilingen veranderingen teweeg brengen in de bezittingen van die personen. Door nu het beschrijven van de betrekking, die uit eenige ruiling is ontstaan, te verbinden aan eene beschrijving, die aanwijst welke verandering daardoor in het vermogen is teweeg gebracht, verkrijgt men vooreerst tegenover elke persoonlijke betrekking, die wordt vermeld, een tegenwicht in de beschrijving van de vermeerdering of vermindering van bezitting, waardoor de betrekking ontstond, — maar bovendien kan, door de mogelijkheid om vermeerdering of vermindering van bezitting zichtbaar waar te nemen, elke vergissing, elk verzuim, — menschelijkerwijze gesproken — worden vermeden of hersteld, althans aan het licht worden gebracht.

Dat beginsel vindt zijne toepassing daarin, dat bij het beschrijven van de gevolgen, die uit de handelingen ontstaan, zoowel de betrekking van den persoon met wien is gehandeld — als de verandering, die daardoor in de onderneming is teweeg gebracht, duidelijk in het licht wordt gesteld. Omtrent de wijze waarop de gevolgen, volgens de methode van het dubbel boekhouden, worden beschreven, zij hierbij opgemerkt, dat wat het beschrijven van de betrekkingen met personen betreft, dezelfde regels als die, welke daarvoor bij het Enkel-Boekhouden zijn opgegeven, (zie bladz. 28—30) van toepassing zijn, terwijl de veranderingen in de zaak, welke in hoofdzaak tot twee vormen kunnen worden teruggebracht, namelijk *vermeerdering* en *vermindering*, worden aangewezen, door de **zaak**, als zelfstandig lichaam beschouwd, te **debiteeren** voor elke vermeerdering, te **crediteeren** voor elke vermindering, die zij ondergaat. Ik zal trachten, dit door een paar voorbeelden duidelijk te maken.

a. Ik koop van A. de Vries 100 balen Java Koffie, bedragende f 6000.—

en moet derhalve de gevolgen, die uit deze handeling ontstaan, vermelden. Het eerste gevolg is, dat de Vries, door zijne levering, eene vordering op mij verkrijgt, hetgeen ik, in den meest beknop-

ten vorm kan aanwijzen, door hem te crediteeren; — het tweede gevolg dat uit deze handeling ontstaat is, dat mijne bezitting met 100 balen koffie is vermeerderd, hetgeen ik kan aanwijzen door mij zelf — of wat juister is, **de zaak**, als vertegenwoordigster van mijne handelsoperatiën — te debiteeren, omdat zij eene vermeerdering heeft ondergaan, waardoor zij de verplichting op zich heeft genomen om eene tegenwaarde te verschaffen. Ik schrijf derhalve in het Journaal:

De Zaak is Debet — A. de Vries is Credit
wegens de levering van 100 balen koffie. . . . . f 6000.—

Wat blijkt nu uit deze beschrijving? Dat „de zaak", als zelfstandig lichaam beschouwd, (welke zelfstandigheid ik haar, als vertegenwoordigster van mijne handelsoperatiën toeken) voor de vermeerdering van goederen (100 balen koffie) in den toestand van *„schuldig te zijn"* is gekomen, tegenover den persoon, van wien zij deze goederen ontving en die daardoor eene vordering op haar heeft, en voorts, dat die vermeerdering wordt opgewogen door de vordering van A. de Vries, die daarvoor moet worden gecrediteerd.

b. Ik verkoop van deze koffie aan H. Jansen 20 balen voor f 1250.—

Het is duidelijk dat Jansen ten gevolge van deze handeling moet worden gedebiteerd, terwijl de vermindering, die „de zaak" hierdoor ondergaat, wordt aangewezen door de laatste te crediteeren, zoodat de journaalpost luidt:

H. Jansen is Debet — de Zaak is Credit.
wegens de levering van 20 balen koffie . . . . . f 1250.—

Hier wordt de vermindering, die de zaak door deze levering ondergaat, opgewogen door de vordering, die zij daardoor verkrijgt op den persoon, met wien is gehandeld.

c. Ik betaal aan A. de Vries de aan hem verschuldigde f 6000.—

Daar de Vries alsdan ophoudt credit te zijn, en dus moet worden gedebiteerd, — terwijl „de Zaak" door deze betaling eene vermindering ondergaat (n. l. in den vorm van de som gelds, die aan de Vries wordt gegeven) zal ik den volgenden Journaalpost opstellen:

A. de Vries is debet — de Zaak is Credit
wegens de gedane betaling . . . . f 6000.—

d. Ik ontvang van H. Jansen de door hem verschuldigde f 1250.—
en beschrijf deze handeling in het Journaal:

De Zaak is Debet — H. Jansen is Credit
wegens zijne betaling . . . . f 1250.—

Daar de hier bedoelde gevolgen in het Journaal worden beschreven, willen we eerst nagaan op welke wijze dit boek behoort te worden ingericht.

HET JOURNAAL IN HET DUBBEL BOEKHOUDEN.

Zooals hierboven reeds is gezegd, wordt bij het Dubbel-Boekhouden de Journaalpost zoodanig ingericht, dat zoowel de Debiteur als de Crediteur in elke handeling wordt aangewezen. Eigenlijk zou men kunnen zeggen dat het geheele vraagstuk van boekhouden zijne oplossing vindt in het nauwkeurig aanwijzen van Debiteur en Crediteur.

Schijnbaar hoogst eenvoudig, zal men zeggen. En toch, de moeielijkheden, die zich hierbij kunnen voordoen, zijn inderdaad niet gering te schatten. Trachten we, door eene zoo duidelijk mogelijke voorstelling, het overwinnen van die moeilijkheden voor onze lezers mogelijk te maken. Ter zake dus.

In het Memoriaal vinden we de volgende aanteekening:

Jan. 1 Gekocht à contant van Hoffman Schöffer & Co.
100 Balen koffie.

Netto 6272 Ko. à 28 c.	*f 3512.32*	
Veilingskosten 1 %.	*„ 34.12*	
	f 3547.44	
contant 1½ %.	*„ 52.68*	
		f 3494.76

Welke Journaalpost zal daaruit volgens de dubbele methode voortvloeien?

In den Journaalpost moet worden aangewezen, wie tengevolge van de plaats gehad hebbende handeling Debet en wie dientengevolge Credit is. Men zal dus allereerst hebben te onderzoeken, welke toestanden uit bovenbedoelde handeling zijn ontstaan.

Daar de Zaak iets van Hoffman Schoffer & Co. heeft ontvangen, waarvoor zij schuldig wordt hun de tegenwaarde te leveren, en

van de andere zijde bezien — Hoffman Schoffer & Co. iets aan de Zaak hebben geleverd, waarvoor zij van haar de tegenwaarde te vorderen hebben, zoo worden beide toestanden, als het ware in één adem, voorgesteld in dezen Journaalpost:

De Zaak is **Debet** — **Hoffman Schöffer & Co.** zijn **Credit**
wegens de levering van 100 Balen koffie . . . . f 3494.76

Nog een paar voorbeelden:

	MEMORIAAL. Amsterdam 4 Januari 1894.		JOURNAAL. Amsterdam 4 Januari 1894.
2	Verkocht op promesse van 3½ m. aan B. de Jong. 60 Balen N. Amer. Katoen. Bruto 11875 Ko. Tarra 4% 475 „ Netto 11400 Ko. à 34 c. f 7752.— Promessezegel . . . „ 4.— f 7756.—	2	**B. de Jong** is Debet — **de Zaak** is Credit. Voor aan den eerste geleverd 60 Balen Amerik. Katoen. f 7756.—
	5		**5**
3	Betaald aan Hoffman Schöffer & Co. . f 3494.76	3	**Hoffman Schöffer & Co.** zijn Debet **de Zaak** is Credit. Voor aan hen betaald. . f 3494.76
	8		**8**
4	Nota ontvangen van de Amsterd. Brandwaarborg Maatsch. Voor Assurantie op vaste Goederen f 60000 à 1‰. . f 60.— Polis . . . . . . „ 1.— f 61.—	4	**De Zaak** is Debet — **de Amsterd. Brandw. Mij.** is Credit Voor assurantie op vaste goederen . . . . f 61.—
	9		**9**
5	Ontvangen de Promesse van B. de Jong per 19 April a. s. f 7756.—	5	**De Zaak** is Debet — **B. de Jong** is Credit Voor de promesse van den laatste per 19 April a. s. . . f 7756.—

Zooals men ziet, het blijft altijd de toepassing van hetzelfde beginsel. Waar **de Zaak** iets ontvangt, hetzij van stoffelijken, hetzij van onstoffelijken aard (zooals in post 4, een dienst, waarvoor zij een waarde heeft te vergoeden), wordt zij schuldig de tegenwaarde te leveren, terwijl de persoon, tegenover wien zij deze verplichting heeft, en die de nakoming van die verplichting van de Zaak kan eischen, als Crediteur wordt voorgesteld. Waar de Zaak iets geeft en derhalve eene tegenwaarde voor de gift kan eischen, wordt zij ook als zoodanig door het haar vergezellende woord **Credit** — de persoon op wien zij hare aanspraken kan doen gelden, door de bijvoeging **Debet** aangewezen.

Doch wanneer wij altijd „de Zaak" als Debiteur of als Crediteur zouden voorstellen, zou wel tegenover elke persoonlijke betrekking een tegenwicht worden gevormd, maar dit zou nog geenszins leiden tot het volledig bereiken van het voorgestelde doel.

Daarom wordt „de Zaak" bij het beschrijven van de veranderingen, die zij ondergaat, vertegenwoordigd door de afdeeling van de zaak, die op het oogenblik het onderwerp van de handeling uitmaakt. Aan die afdeeling geeft men den naam van het voorwerp, dat er door moet worden voorgesteld en zoodoende ontstaan er, nevens de rekeningen van personen (Persoonlijke Rekeningen), ook rekeningen van Zaken of van Diensten (Onpersoonlijke Rekeningen).

Het zijn dus deze laatsten, die telkens in de plaats van de Zaak optreden en waarvan wij tot juist begrip — vooral om de gewichtige rol, die zij in het Dubbel-Boekhouden vervullen — de meest voorkomende met eene korte verklaring laten volgen. Vooraf echter nog de opmerking dat wij een onderscheid maken tusschen:

Onpersoonlijke Rekeningen, die eene bepaalde afdeeling van de zaak voorstellen, en

Onpersoonlijke Rekeningen, waardoor personen tijdelijk of voortdurend worden vervangen.

Het is vooral van gewicht deze onderscheiding te maken, omdat de rekeningen van de eerste soort een geheel ander karakter hebben dan die van de tweede soort. De eerste toch, staan in de plaats van de zaak, spiegelen dus in haar Debet en Credit toestanden af, die op de zaak betrekking hebben, terwijl aan het Debet en Credit van de laatste steeds de beteekenis moet worden gegeven, dat zij personen, die buiten de zaak staan, tijdelijk of voordurend vertegenwoordigen.

Onpersoonlijke Rekeningen van de 1ste Soort.

Cassarekening; zij vertegenwoordigt de zaak voor de afdeeling Geldzaken; zij wordt gedebiteerd voor ontvangen gelden, — gecrediteerd voor alle betalingen.

Goederenrekening; welke den loop der voor eigen rekening verhandelde goederen aanwijst. Zij wordt gedebiteerd voor den prijs van alle handelsartikelen, die, *met het doel om ze te verhandelen*, in de zaak komen en gecrediteerd voor de opbrengst van die artikelen.

Winkelrekening. Heeft men nevens eene grossierszaak, tevens eene Winkelzaak, dan gebruikt men de Winkelrekening om zich een afzonderlijk overzicht van de resultaten, door den Winkel verkregen, te verschaffen; zij wordt gedebiteerd voor alle goederen, die uit het Magazijn worden genomen of rechtstreeks voor den Winkel worden ingekocht — gecrediteerd voor alles wat de Winkel oplevert.

Effectenrekening, Scheeps-Aandeelen, Vaste Goederen. Deze drie rekeningen hebben elk voor zich de strekking om een overzicht te geven over de in de rekening genoemde afdeelingen. Zij worden gedebiteerd voor alles, wat ten behoeve dezer afdeelingen, hetzij voor inkoop, onderhoud, verbetering enz. moet worden betaald en gecrediteerd voor alles, wat zij door verkoop, rentebetaling, winstuitkeering of huurpenningen opbrengen.

Consignatie-Rekening. Van deze rekening wordt gebruik gemaakt, wanneer goederen naar een andere plaats worden gezonden, om ze aldaar voor rekening van den afzender te doen verkoopen. In haar debet brengt men den prijs van de ten verkoop gezonden goederen, benevens alle kosten, aan de verzending verbonden. Voor de zuivere opbrengst der goederen wordt zij gecrediteerd.

Wisselrekening (Te Innen Wissels). Hierop komen alleen die wissels voor, waarvan wij op een bepaald tijdstip de ontvangst van de daarbij uitgedrukte geldsom kunnen verwachten, ongeacht de wijze, waarop de wissel in ons bezit is gekomen. Deze rekening wordt gedebiteerd voor de wissels, die in de zaak komen, gecrediteerd, voor die, welke uit de zaak gaan.

Onkostenrekening. Op deze rekening worden de vergoedingen wegens de diensten, aan de zaak verleend, voorgesteld. Voor elke vergoeding, door de zaak te betalen, wegens vracht, salarissen aan personeel, kantoorbehoeften, kantoorhuur, assurantie enz. wordt zij gedebiteerd. Zij wordt gecrediteerd, zoowel wegens de door ons ten behoeve van anderen gedane voorschotten, als wegens uitgaven die niet de zaak in haar geheel betreffen, maar die ten laste van bepaalde afdeelingen van de zaak behooren te worden gebracht.

Intrest-Rekening is eene afdeeling van de zaak, voor „Kapitaaldiensten", waarvan de vergoeding zich oplost in rente, intrest of disconto. Het Debet van de Intrest-rekening zal steeds het bedrag aanwijzen van de sommen, die de zaak voor kapitaalgebruik moest vergoeden, terwijl het Credit de door de zaak genoten rente zal voorstellen.

Provisie-Rekening stelt de vergoeding voor, door de zaak genoten, wegens diensten door haar aan anderen bewezen. Voor elke vergoeding, door haar voor het verleenen harer tusschenkomst te vorderen, wordt zij gecrediteerd. Zij kan alleen worden gedebiteerd voor uitkeering van genoten — of restitutie wegens te veel berekende provisie.

Assurantie-Rekening wordt gebezigd door den verzekeraar (assuradeur), ten einde daarop de resultaten zijner handelingen van dien aard te overzien. In het Credit brengt hij de sommen, die hij als premie van assurantie ontvangt, in het Debet alles, wat hij daarvan moet afstaan, b.v. schadevergoeding, premie van réassurantie, provisie aan agenten enz.

Goederen van Buitenslands (Zeilende Goederen). Bij de ontvangst der factuur van in het Buitenland aangekochte goederen, maakt men van deze rekening gebruik en debiteert haar voorloopig voor het totaal factuurbedrag. Later, bij de ontvangst der goederen, wordt de Goederenrekening voor datzelfde bedrag, vermeerderd met de daarvoor gemaakte onkosten, gedebiteerd, terwijl de rekening Zeilende Goederen dan tevens wordt gecrediteerd.

Goederen in gemeenschappelijke rekening met anderen. Voor handelingen van dezen aard wordt steeds eene bijzondere rekening geopend, die den naam draagt van het artikel, benevens van den persoon of personen, met wie de handeling voor gezamenlijke rekening geschiedt, bijv. „200 pakken Tabak in $^1/_2$ rek. met C. Mauser te Hamburg". In het Debet brengt men het bedrag, waarvoor men in de affaire heeft deelgenomen; in het Credit wordt de zuivere opbrengst van het aandeel vermeld. Is men, als deelhebber in eene partij, tevens met den verkoop van het geheel belast, dan worden de daaruit voortvloeiende betrekkingen op eene afzonderlijke rekening beschreven.

Onpersoonlijke Rekeningen van de 2de soort.

Kapitaal-Rekening. Deze rekening is de vertegenwoordigster van

den handelaar, voor de kapitaals-betrekkingen die tusschen dezen en de zaak ontstaan. Zij wordt gecrediteerd voor het kapitaal, door hem in de zaak gestort, benevens voor elke vermeerdering, die het kapitaal door gemaakte winsten als anderzins ondergaat. Elke vermindering van kapitaal, hetzij door verlies of om welke andere reden ook, wordt in het debet van de kapitaal-rekening aangeteekend.

Commanditair Kapitaal. Wanneer in eene handelszaak door z. g. Stille Vennooten kapitaal is aangebracht, worden de betrekkingen dier vennooten op deze rekening voorgesteld.

Particuliere Rekening bevat de aanteekeningen der betrekkingen, die er voor den koopman — afgescheiden van kapitaals-verhoudingen — ten aanzien van de zaak ontstaan. Waar hij wegens eene particuliere aangelegenheid zou moeten worden gedebiteerd of gecrediteerd, treedt de Particuliere rekening als zoodanig in zijne plaats.

Reserve-Rekening wordt gebezigd om een overzicht te geven van de gelden die, uit jaarlijksche winst bespaard en tot Reserve bestemd, moeten strekken om eventueele verliezen te bestrijden en zoodoende het Handelskapitaal in stand te houden. Haar Credit wijst de op deze wijze gereserveerde sommen aan, terwijl in haar Debet worden gebracht de sommen, waarmede het reserve-kapitaal wordt verminderd.

Accepten-Rekening (Te Betalen Wissels). Deze rekening wordt gecrediteerd voor alle wissels die men accepteert, zoomede voor promessen die men onderteekent. Bij het betalen van een vroeger geaccepteerden wissel of geteekende promesse, wordt zij gedebiteerd.

Beleening, Prolongatie, Hypotheek enz. De betrekkingen der personen, met wie een van de hier genoemde handelingen wordt tot stand gebracht, worden, al naar gelang van den aard daarvan, op de Beleening-, Prolongatie- of Hypotheek-rekening voorgesteld. In de gevallen waarin de persoon, tengevolge van een dezer handelingen, zou moeten worden gedebiteerd of gecrediteerd, vervangt men dezen door een van de bovenbedoelde rekeningen. Deze rekeningen worden derhalve gedebiteerd:

a. Voor gelden aan anderen op de Beleening, Prolongatie of Hypotheek *gegeven*,

b. Voor affossingen door de zaak op Beleeningen, Prolongatiën enz. *gedaan;*

en gecrediteerd:

a. Voor gelden van anderen op Beleening enz. *genomen*,

b. Voor sommen van anderen ter aflossing *ontvangen.*

Goederen in Commissie, dat zijn goederen, ons *door* anderen ten verkoop gezonden, worden op deze rekening behandeld. Bij de ontvangst der goederen wordt dit in het memoriaal door een zoogenaamden „Pro Memoria-post" vermeldt. Eerst bij den verkoop bestaat er aanleiding om de rekening Goederen in Commissie voor de opbrengst der verkochte goederen (eventueele voorschotten niet meegerekend) te crediteeren en zulks ter vervanging van den eigenaar der goederen. Bij het opmaken der verkoop-rekening wordt zij gedebiteerd voor dezelfde som, waarvoor zij bij den verkoop was gecrediteerd.

Goederen in Compagnie. Deze rekening wordt geheel op de wijze, als bij de vorige rekening vermeld, gebezigd voor goederen, door ons in gemeenschappelijke rekening met anderen verkocht. Zij vertegenwoordigt bij den verkoop de gezamenlijke deelhebbers in die goederen.

Thans nog enkele opmerkingen omtrent sommige Persoonlijke Rekeningen. In het algemeen zij herinnerd, dat het Debet dezer rekeningen aanwijst de sommen, die de persoon, op wien de rekening betrekking heeft, schuldig is, terwijl het Credit het door hem te vorderen bedrag aantoont. Rekeningen voor enkele personen, firma's of handelslichamen (Maatschappijen) bestemd, noemt men enkelvoudig-persoonlijke rekeningen.

Indien echter verschillende op zich zelf staande personen op één rekening worden behandeld, dan noemt men dit collectief-persoonlijke rekeningen.

Zoo zijn bijv. de rekeningen „Diverse Debiteuren" en „Diverse Crediteuren" onder deze laatste te rangschikken. Ook de Reederij-rekening, Syndicaat-rekening enz. behooren tot deze categorie.

De rekeningen van buitenlandsche firma's kunnen zijn in binnenlandsche of buitenlandsche munt. In het laatste geval zijn zij, ten gevolge van het koersverschil, aan zeker risico onderhevig. Daarom worden zij van die, waarbij dit risico niet bestaat, onderscheiden door de bijvoeging m/r (mijne, o/r onze rekening), terwijl de eersten met z/r (zijne, h/r hunne rekening) worden aangewezen. Handelingen, waarvan de afrekening in buitenlandsche munt moet geschieden, behooren tot de m/r.

Met toepassing van hetgeen in de vorige bladzijden ten aanzien van het gebruik der onpersoonlijke rekeningen is gezegd, zouden de op bladz. 78 in primitieven vorm gegeven Journaalposten, als volgt behooren te worden opgesteld.

JOURNAALPOSTEN.

Amsterdam 1 Januari 1894.

1	Goederen.		
	100 Balen Koffie.	f 3494.23	
	Aan Hoffman Schoffer & Co.		
	Voor geleverd.		f 3494.23
	— 4 —		
2	B. de Jong.		
	Voor ontvangen	„ 7756.—	
	Aan Goederen.		
	100 Balen N. Amer. katoen.		„ 7756.—
	— 5 —		
3	Hoffmam Schoffer & Co.		
	Voor ontvangen	„ 3494.23	
	Aan Cassa-rekening.		
	Voor betaald		„ 3494.23
	— 8 —		
4	Onkosten-rekening.		
	Voor assurantie op Vaste goederen	„ 61.—	
	Aan Amsterdamsche Brandwaarborg Mij.		
	Voor Premie en Polis.		„ 61.—
	— 9 —		
5	Wissel-rekening.		
	Voor de Promesse op B. de Jong per 19 April.	„ 7756	
	Aan B. de Jong.		
	Voor zijne promesse		„ 7756
		f 22561.46	f 22561.46

Terwijl in het tweede gedeelte van dit boek de theorie van het Dubbel-Boekhouden op meer volledige wijze zal worden behandeld, achten wij het niet ondienstig, om den leerling gelegenheid te geven, het tot dusver behandelde practisch in toepassing te brengen.

Daartoe bewerke men het volgende Memoriaal.

Amsterdam 1 Januari 1894.

1	Heden open ik mijne zaak in Koloniale waren onder de firma B. van Haarlem, waarin ik als kapitaal stort in contanten.		f 40000.—
	— 2 —		
2	Betaald aan de onderstaanden		
	Voor inrichting der kantoorlokalen, als aan:		
	Vos & Legrand, voor kantoor-ameublement . .	f 500.—	
	H. van Heerde, voor een brandkast.	„ 300.—	
	H. Lindeman, voor gas-ornamenten en aanleg .	„ 200.—	„ 1000.—
	OPMERKING: Voor de hier bedoelde goederen debiteere men de rekening „Kantoor-Meubelen" of „Inventaris"		
	— 2 —		
3	Gekocht à contant van H. Versteeg, alhier		
	50 krajangs Java suiker.		
	Bruto 13793 Ko.		
	Tarra 8% 1103 „		
	Netto 12690 Ko. à f 32	f 4060.80	
	Veilingskosten 1%	„ 40.61	
		f 4101.41	
	af Contant 1½ %	„ 60.91	„ 4040.50
	— 3 —		
4	Gekocht op Promesse van 3½ maand van Helling & Sanders, alhier		
	100 pakken Java tabak.		
	Bruto 6948 Ko.		
	Tarra 2 Ko. per pak 200 „		
	Netto 6748 Ko. à 46 cent. . .	f 6208.16	
	af 1%	„ 62.08	
		f 6146.08	
	Promessezegel	„ 3.25	„ 6149.33
	— 4 —		
5	Geremitteerd aan de Associatie Cassa, voor het Credit mijner Kassiersrekening		„ 25000.—
	— 5 —		
6	Verkocht à contant aan W. Dijkmeester, alhier		
	25 pakken Java tabak.		
	Netto 1683 Ko. à 47 cent	f 1582.02	
	af 1%	„ 15.82	„ 1566.20

Amsterdam 6 Januari 1894.

7	Betaald aan de Kasvereeniging, de kwitantie van H. Versteeg, alhier	f 4040	50
	— 6 —		
8	Afgegeven aan Helling & Sanders, alhier mijne Promesse per 18 April.	„ 6149	33
	— 7 —		
9	Ontvangen van W. Dijkmeester, alhier.	„ 1566	20
	— 9 —		
10	Gekocht à contant van J. Dirks, alhier 100 Balen Java koffie. Bruto 6208 Ko. Tarra 3% 186 „ Netto 6022 Ko. à 48 cent. . . . . f 5781.12 Veilingskosten 1% . . . . „ 57.81 f 5838.93 af Contant 1½ % . . . . „ 86.71	„ 5752	22
	— 9 —		
11	Gekocht van Dorper & Co., alhier. fl. 5000 5% Oostenrijk Metalliek Mei/Nov. à 79⅜. f 4762.50 Rente 2 maanden 8 dagen . . . . . . „ 56.67 Courtage ⅛ % . . . . „ 7.50	„ 4826	67
	Dit bedrag betaald OPMERKING: Daar de betaling hier te gelijk met de ontvangst van de effecten geschiedt, is er dus in deze handeling geen persoonlijke betrekking te beschrijven, en behoeft alleen te worden aangewezen: de vermeerdering, die in de afdeeling *Effecten* en de vermindering die in de afdeeling *Geldmiddelen* is ontstaan.		
	— 10 —		
12	Verkocht à contant aan H. Bruinsma, alhier 50 Balen Java koffie. Netto 3004 Ko. à 50 cent . . . . f 3004.— Veilingskosten 1% . . . . „ 30.04 f 3034.04 af Contant 1½ % . . . . „ 45.06	„ 2988	98
	— 11 —		
13	Betaald aan J. Dirks alhier, per mijne kwitantie N°. 1 op de Associatie Cassa	„ 5752	22

Amsterdam 12 Januari 1894.

14	Aan de Associatie Cassa ter inkasseering gegeven mijne kwitantie op H. Bruinsma, alhier	f 2988	98
	— 13 —		
15	Gekocht van D. Loeb & Zn., Rotterdam, 200 Tierces Margarine, Bruto 36408 Ko. Tarra 30 Ko. 6000 „ Netto 30408 Ko. à f 58.— . . . . . f 17636.64 Onkosten: Courtage 1% . . . . f 176.37 Vracht . . . . „ 36.49 Porto, Telegrammen. . . . . . „ 2.50 „ 215.36 *Per* 13 *April.*	„ 17852	—
	— 14 —		
16	Ontvangen per stoomschip *Schiedam*, van Blackwell & Son te New-York, om voor hunne rekening te verkoopen: 200 balen katoen.	Pro Memoria *)	
	— 16 —		
17	In Consignatie gezonden aan L. Goldfeder te Bremen: 100 Tierces Margarine, Bruto 18232 Ko. Tarra 30 Ko. 3000 „ Netto 15232 Ko. à f 58.75 . . . . . f 8948.80 Onkosten: Inladen . . . . f 43.50 Assurantie f 9000 à ½ % en Polis . „ 46.— Diverse . . . . „ 12.25 „ 106.75	„ 9055	55
	— 17 —		
19	Geaccepteerd de traite van D. Loeb & Zn., te Rotterdam o/Chabot & Zn., per 13 April	„ 17852	—

*) Pro Memoria-posten bevatten de beschrijving van handelingen, die eerst door latere handelingen moeten worden voltooid, eer er eene betrekking uit voortvloeit. Zij worden dan ook niet in het Journaal overgebracht.

Amsterdam 18 Januari 1894.

19 Verkocht à Contant aan B. Jonkers, van de partij door Blackwell & Son in Commissie gezonden
50 Balen Katoen.
Bruto 9496 Ko.
Tarra 4°/₀ 380 „
Netto 9116 Ko. à 39 Cent . . . . . . f 7110.48
Contant 1°/₀ . . . . „ 71.10 — f 7039|38

— 18 —

20 Getrokken op L. Goldfeder te Bremen, voor mijne rekening, aan de order van mij zelven
RM. 10.000 per 3 maanden à f 58.90 . . . . . . „ 5890|—
Dezen wissel heb ik aan den betrokkene gezonden met verzoek, om dien, na van zijn accept te zijn voorzien, aan mij terug te zenden.
N.B. Het 2e gedeelte van deze opgaaf als „Pro Memoria" te beschouwen.

— 19 —

21 Aan de Associatie Cassa ter inkasseering gegeven mijne kwitantie op B. Jonkers, alhier . . . . „ 7039|38

— 19 —

22 Factuur aan R. Murdstone, Londen, over 100 Tierces Margarine
Bruto 18176 Ko.
Tarra 30 Ko. 3000 „
Netto 15176 Ko. à f 58.50 . . . . . f 8877.96
Onkosten:
Ontvang- en weegloon . . . . . . f 21.50
Schepen . . . . „ 15.—
Courtage 1 pCt. . . . . „ 88.78
Diverse . . . . „ 3.20
„ 128.48
f 9006.44
Provisie:
2 pCt. . . . . „ 180.12 — „ 9186|56
Per 19 *April.*

Opmerking: Men zij er op bedacht dat de kooper voor het totaal bedrag der factuur (f 9186.56) moet worden gedebiteerd en daar de handeling ten zijnen behoeve geschiedt voor ²/r (zie bladz. 83), terwijl de Goederen-, Onkosten- en Provisie-rekening elk voor het daarbij geplaatst bedrag worden gecrediteerd.

Amsterdam 21 Januari 1894.

24 Verkocht aan D. Brouwer, alhier
50 pakken Java tabak
Bruto 3486 Ko.
Tarra 2 Ko. p. pak 100 „
Netto 3386 Ko. à 48 cent . . . f 3250.56
af 1°/₀ . . . . „ 32.51 — f 3218|05
Per 21 *April.*

— 24 —

25 Terug ontvangen van L. Goldfeder te Bremen de door hem geaccepteerde traite . . . . RM. 10000.— — Pro Memoria
Per 18 *April* (zie N°. 20).

— 24 —

26 Remise ontvangen van R. Murdstone te Londen, in een wissel op Lippmann Rosenthal & Co. Per 19 April . . . . . f 10000|—

— 25 —

27 Verkocht aan F. Brandsma, op Promesse van 3½ maand, van de partij door Blackwell & Son in Commissie gezonden
100 Balen Katoen,
Bruto 18984 Ko.
Tarra 4°/₀ 739 „
Netto 18225 Ko. à 38 cent . . . . . f 13851.—
Promessezegel . . . . „ 14.— — „ 13865|—
N.B. Bij verkoop van goederen op promesse, moet de kooper voor het totaal bedrag (met inbegrip van Promessezegel) worden gedebiteerd, terwijl de Goederenrekening, (in dit geval Goederen in Commissie) voor zooveel als de goederen bedragen, — de Onkostenrekening voor het zegel der promesse wordt gecrediteerd.

— 26 —

28 Geremitteerd aan Jul. Bleichröder & Co. te Berlijn op order en voor rekening van Blackwel & Son te New-York, een wissel op de Credit Anstalt te Berlijn RM. 20000 per 3 m. à f 58.80 . . . . f 11760.—
Courtage 1°/₀₀ . . . . „ 11.76
f 11771.76
Dezen wissel heb ik gekocht van de Amsterdamsche Bank en daarvoor betaald,
per kas . . . . f 1771.76
„ m/Kwit. op de Associatie Cassa N°. 2 . . „ 10000.— — „ 11771|76

— 27 —

29 Gekocht à contant van F. Jurgens, alhier,
200 Ankers Ansjovis 1892, a f 26¾. . . . f 5256.—
Contant 1 pCt. . . . . „ 52.56 — „ 5203|44

Amsterdam 27 Januari 1894.

30	Verdisconteerd bij de Rente Cassa, alhier, den wissel op Lippmann Rosenthal & Co., per 19 April . . f 10000.— af 84 dagen disconto à $2^1/_2$ pCt. . . „ 58.33 Het bedrag ontvangen.	f	9941	67
	28			
31	Verkocht à contant aan P. de Jong, alhier, 50 Balen Java Koffie, Bruto 3110 Ko. Tarra 3 pCt. 93 „ Netto 3017 Ko. à 49 Cent . . . . . f 2956.66 Veilingskosten 1 pCt. . . . . „ 29.57 f 2986.23 Contant $1^1/_2$ pCt. . . . . „ 44.36	„	2941	87
	30			
32	Ontvangen de Promesse van F. Brandsma alhier, vervallende 10 Mei	„	13865	—
	30			
33	Aan de Associatie Cassa ter Inkasseering gegeven mijne kwitantie op P. de Jong alhier	„	2941	87
	31			
34	Uit de kas genomen ten behoeve van de huishouding . . .	„	300	—
	31			
35	Betaald het onderstaande: Vracht op 200 balen katoen van New-York . f 570.— Onkosten op 100 T. Margarine naar Bremen . „ 48.50 Sehuitenvoerder . . . . „ 15.— Ontvang- en weegloon . . . . „ 21.50 Kleine kas . . . . „ 100.— Salarissen . . . . „ 150.—	„	905	—
	31			
36	Nota van den makelaar P. Adriaan voor gesloten Assurantiën, als op: 100 Tierces Margarine naar Bremen f 9500 à $^1/_2$ % en polis . . . . f 48.50 Doorloopende Assuarantie op Koopmansgoederen f 50.000 à $1^1/_2$ ‰ en polis . . . . „ 76.—	„	124	50

HET GROOTBOEK IN HET DUBBEL BOEKHOUDEN.

We behoeven, na hetgeen over dit boek reeds bij het Enkel-Boekhouden is gezegd, nog slechts eene enkele opmerking te maken over het verschil in bewerking bij de Dubbele Methode.

Dat verschil bestaat in de eerste plaats daarin, dat bij elke rekening, die wordt gedebiteerd, moet worden aangewezen wie in het bedoelde geval de tegenoverstaande Crediteur is, terwijl bij het Crediteeren van elke rekening de tegenovergestelde Debiteur wordt genoemd.

Voorts moet bij sommige rekeningen bovendien eene nadere omschrijving worden gegeven. Dit betreft vooral die onpersoonlijke rekeningen, waarop zaken van verschillende soort worden behandeld. Op deze rekeningen is de ruimte voor de beschrijving bestemd (kolom *c*) door een lijn in twee helften verdeeld; de eerste helft wordt ingevuld met den tegenovergestelden Debiteur of Crediteur, de tweede met eene opgave van het voorwerp dat aanleiding tot de handeling gaf. Bij de rekeningen van Diverse Debiteuren en Diverse Crediteuren, die, wat de inrichting van het blad betreft, aan de hier bedoelde rekeningen gelijk zijn, worden in de ruimte vóór de geldkolom de namen der personen, met wie gehandeld is, gespecificeerd.

Eindelijk behoort op de rekeningen van buitenlandsche firma's, die in vreemd geld worden gehouden (m/r), eene bizondere kolom, vóór de gewone geldkolommen geplaatst, de sommen in buitenlandsch geld te bevatten.

Het overbrengen van de Journaalposten in het Grootboek geschiedt op de volgende wijze:

In de tweede kolom van het Journaal wordt vóór elke rekening

het nummer van het folio geplaatst, waarop die rekening in het Grootboek voorkomt of zal voorkomen, en waaromtrent het bij het Grootboek behoorend Alphabetisch register de noodige inlichtingen kan geven. Om nu, bij het inschrijven van het Grootboek, geene abuizen te maken tusschen rekeningen, die gedebiteerd en die welke gecrediteerd moeten worden, plaatst men de nummers van de rekeningen, die Debet zijn, **boven**, de nummers van die, welke Credit zijn, **onder** een dwarsstreepje. Bij elke tot stand gebrachte boeking wordt vóór het nummer in het Journaal een stip of kruisje gemaakt.

Tot beter begrip volgt hier de Journaalpost No. 3 op bl. 85 met de overboeking in het Grootboek.

Journaal.

Amsterdam 2 Januari 1894.

3.	.4	Goederenrekening.				
		50 Krajangs Java suiker	*f* 4040	50		
	—					
	.5	Aan Diverse Crediteuren.				
		H. Versteeg			*f* 4040	50

Grootboek.

Fol. 4. **Debet.** **Goederen Rekening.** *Fol.* 4. **Credit.**

1894 Jan. 2	Aan Diverse Credit. . .	50 Kr. Java Suiker . .	*f* 4040	50					

Fol. 5. **Debet.** **Diverse Crediteuren.** *Fol.* 5. **Credit.**

					1894 Jan. 2	Per Goederen	H. Versteeg.	*f* 4040	50

DE BALANS NAAR DE DUBBELE METHODE.

Het samenstellen van de Balans, naar de dubbele methode, verschilt al dadelijk hierin van die in het Enkel-Boekhouden, dat hij moet worden opgemaakt naar aanleiding van de *administratieve gegevens*, welke men door middel van het grootboek verkrijgt, en voorts door de saldo's der rekeningen, die eene bezitting of een schuld voorstellen, zoo noodig gewijzigd naar den toestand van het oogenblik, op eene algemeene rekening (*de Balans*) over te brengen.

Daar echter het opmaken van de balans ten gevolge moet hebben, dat alle rekeningen in het grootboek worden gelijk gemaakt, zoo moeten ook de saldo's der rekeningen, die een *verlies* of eene *winst* voorstellen, op eene bijzondere rekening (*de Winst- en Verliesrekening*) worden overgebracht, zoodat aldus op de balans de toestanden van de zaak, in zoover die door de verhouding tusschen bezittingen en schulden wordt beheerscht, wordt voorgesteld, terwijl de Winst- en Verliesrekening de resultaten, die in de verschillende afdeelingen van de zaak zijn verkregen, aanwijst.

Allereerst dient men zich zekerheid te verschaffen dat de beschrijvingen in het grootboek met die van het journaal overeenstemmen. Hiertoe bedient men zich van de zoogenaamde *Proef Balans*, dat is een staat, waarop de totaaltelling van elke in het grootboek voorkomende rekening, zoowel in debet als in credit wordt overgebracht en waarvan de som der bedragen van de kolom der debet-zijden, gelijk moet zijn aan die der credit-zijden. Daarenboven plaatst men op de proef-balans de saldo's der rekeningen, die in debet en credit hetzelfde bedrag als eindcijfer moeten opleveren (zie blz. 95).

Het saldo van elke rekening wordt nu, naar gelang van den aard van de rekening, waaruit het saldo ontstaat, overgebracht naar de Balans of naar de Winst- en Verliesrekening en wel zóó, dat saldo's die eene bezitting of eene schuld vertegenwoordigen,

op de Balans — en die welke winsten of verliezen aanwijzen, op de Winst- en Verliesrekening moeten voorkomen. De volgende voorbeelden zullen dit duidelijk maken.

1ste Voorbeeld. De Cassarekening heeft een Debet-saldo van *f* 13663.94. Om deze rekening in debet en credit gelijk te maken, moet zij voor dit bedrag worden gecrediteerd, terwijl alsdan eene andere rekening daarvoor moet worden gedebiteerd. Daar nu het debetsaldo van de cassarekening het bedrag vertegenwoordigt, dat meer is ontvangen dan betaald en alzoo op eene bezitting wijst, moet de Balans hiervoor worden gedebiteerd, nadat men zich eerst heeft overtuigd, dat het bedrag, door het saldo van de cassarekening aangewezen, werkelijk aanwezig is. (Zie de debet-zijde van de Balans bladz. 97.)

2de Voorbeeld. De Goederenrekening komt op de proef-balans voor met een debet saldo van *f* 10455.63, hetwelk beteekent, dat er zooveel meer voor die rekening is besteed dan zij heeft opgeleverd. Zijn er nu geene goederen meer aanwezig, dan zou dit debet-saldo een verlies aanwijzen, doch na inzage van den Inventaris (zie blz. 96) bemerkt men, dat de aanwezige goederen eene bezitting ter waarde van *f* 11160.72 vertegenwoordigen. Dit cijfer, in het credit van de Goederenrekening (en in het debet van de Balans overgebracht) geeft alsdan een *credit*-saldo van 705.09 voor welk saldo de Goederenrekening moet worden gedebiteerd, terwijl de Winst- en Verliesrekening daarvoor wordt gecrediteerd. (Zie het credit van de W. v. V. bladz. 98.)

3de voorbeeld. De Acceptenrekening wijst een credit-saldo aan, hetwelk de nog te betalen wissels (dus eene schuld) vertegenwoordigt. Om deze rekening af te sluiten, moet zij gedebiteerd — terwijl de Balans voor hetzelfde bedrag wordt gecrediteerd.

4de voorbeeld. De onkostenrekening sluit met een debet-saldo van *f* 780.27 en moet, om te worden gelijk gemaakt, daarvoor gecrediteerd worden, terwijl de Winst- en Verliesrekening voor dat bedrag zal worden gedebiteerd, omdat dit saldo de kosten van diensten, aan de zaak bewezen, voorstelt.

Wanneer alle saldo's op deze wijze zijn overgebracht, worden de resultaten als volgt bepaald. Men telt de Winst- en Verliesrekening en sluit ook deze af, door als het credit grooter is, haar voor dat saldo te debiteeren „Aan Particuliere rekening" en als het debet grooter is, haar te crediteeren „Per Particuliere rekening". Komt de Particuliere rekening reeds met een saldo op de Proef-Balans voor, dan drage men dit eerst over op de Balans nadat het saldo van de W. en V. bekend is en brenge beide met elkaar in verband. In de gegeven voorbeelden is de Particuliere rekening op de Proef Balans Debet *f* 300.— terwijl het saldo winst, waarvoor de Particuliere rekening is gecrediteerd, *f* 248.84 bedraagt, zoodat zij ten slotte *f* 51.16 debet blijft, welk bedrag ten laatste in het debet van de Balans is overgenomen, met dit gevolg, dat ook de Balans daardoor in debet en credit gelijk wordt.

Daarna blijft nog over het afsluiten der rekeningen in het grootboek. Tot dat einde moet men, door middel van journaalposten, s l u i t p o s t e n genaamd, de veranderingen, die ten gevolge van genoten winsten of geleden verliezen zijn ontstaan, aanwijzen, — deze in het grootboek overbrengen en daarna met behulp van de Balans, de daarop voorkomende saldo's op de betrekkelijke rekeningen in het Grootboek overdragen, die rekeningen vervolgens aan beide zijden optellen, als wanneer het debet en credit van elke rekening gelijk moet zijn.

Proef Balans 31 Januari 1893.

Folio's.	REKENINGEN.	BEDRAGEN.				SALDO'S.			
		DEBET.		CREDIT.		DEBET.		CREDIT.	
1	Cassa.	*f* 51507	87	*f* 37843	93	*f* 13663	94		
2	Kapitaal.			„ 40000	—			*f* 40000	—
3	Kantoor-Meubelen	„ 1000	—			„ 1000	—		
4	Goederen	„ 38997	49	„ 28541	86	„ 10455	63		
5	Diverse Crediteuren.	„ 33794	05	„ 39121	99			„ 5327	94
6	Associatie Cassa	„ 37970	23	„ 15752	22	„ 22218	01		
7	Diverse Debiteuren	„ 31619	48	„ 28401	43	„ 3218	05		
8	Accepten			„ 24001	33			„ 24001	33
9	Effecten	„ 4826	67			„ 4826	67		
10	Goederen i/cons. bij L. Goldfeder	„ 9055	55			„ 9055	55		
11	Onkosten	„ 1029	50	„ 249	23	„ 780	27		
12	Goederen in Commissie.			„ 20890	38			„ 20890	38
13	Wissels	„ 29725	—	„ 10000	—	„ 19755	—		
14	L. Goldfeder m/r.			„ 5890	—			„ 5890	—
15	R. Murdstone z/r.	„ 9186	56	„ 10000	—			„ 813	44
16	Provisie			„ 180	12			„ 180	12
17	Blackwell & Son h/r.	„ 11771	76			„ 11771	76		
18	Intrest	„ 58	33			„ 58	33		
19	Particuliere rekening	„ 300	—			„ 300	—		
		f 260872	49	*f* 260872	49	*f* 97103	21	*f* 97103	21

INVENTARIS 31 Januari 1894.

Contanten in Kas			f 13663	94
Kantoor-Meubelen, afschrijven 10°/₀ en alzoo getaxeerd op.			„ 900	—
Goederen.				
25 pakken Java tabak, Netto 1679 Ko. à 50 cent	f 1679.—			
af Contant 1°/₀ . . .	„ 16.79	f 1662.21		
50 Krajangs Java Suiker, Netto 12690 Ko. à f 32.50	f 4124.25			
Veilingskosten 1°/₀ . .	„ 41.24			
	f 4165.49			
af Contant $1\frac{1}{2}$ °/₀ . .	„ 62.48	„ 4103.01		
200 Ankers Ansjovis à f $27\frac{1}{4}$	f 5450.—			
af Contant 1°/₀ . . .	„ 54.50	„ 5395.50	„ 11160	72
Provisie-rekening.				
Voor te goed komende Provisie 1°/₀ over f 20890.38 zijnde de opbrengst van 150 Balen Katoen, door Blackwel & Son in Commissie gezonden			„ 208	90
Effecten.				
fl. 5000 5°/₀ Oostenrijk Mei/Nov. à $80\frac{3}{4}$ °/₀ . .	f 4845.—			
Rente 3 maanden	„ 75.—		„ 4920	—
Goederen in Consignatie bij L. Goldfeder te Bremen.				
100 Tierces Margarine bedragende volgens consignatie-factuur dd. 16 Jan. . . .			f 9055	55
Wissels.				
Wissel op Berlijn RM. 10000 per 18 April à f 58.90	f 5890.—			
Promesse op F. Brandsma „ 10 Mei	„ 13865.—		„ 19755	—
Te betalen Wissels.				
Promesse o/Helling & Sanders per 18 April. .	f 6149.33			
Traite van D. Loeb & Zn. per 13 April . .	„ 17852.—		„ 24001	33
Goederen in Commissie.				
Nog af te rekenen van de partij door Blackwell & Son in Com. gezonden 150 Balen Katoen			„ 20890	38

BALANS ULT° JANUARI 1894.

DEBET.

fol.				f	c
fol. 1	Aan	Cassa		f 13663	94
3	„	Kantoor-Meubelen		„ 900	—
4	„	Goederen			
		50 Kr. Java suiker .	f 4103.01		
		25 pak Java tabak .	„ 1662.21		
		200 Ankers Ansjovis .	„ 5395.50	„ 11160	72
6	„	Associatie Cassa		„ 22218	01
7	„	Diverse Debiteuren D. Brouwer		„ 3218	05
9	„	Effecten fl. 5000 Oostenrijk Mei/Nov. .		„ 4920	—
10	„	Goederen i/Consignatie bij L. G. 100 Tieres Margarine		„ 9055	55
13	„	Wissels			
		Wissel op Berlijn M. 10000	f 5890.—		
		Prom. F Brandsma per 10/5	„ 13865.—	„ 19755	—
16	„	Provisie Nog te goed komende provisie .		„ 208	90
17	„	Blackwell & Son, h/r New-York. .		„ 11771	76
19	„	Particuliere rekening		„ 51	16
				f 96923	09

CREDIT.

fol.				f	c
fol. 2	Per	Kapitaal		f 40000	—
5	„	Diverse Crediteuren			
		F. Jurgens . .	f 5203.44		
		P. Adrian. . .	„ 124.50	„ 5327	94
8	„	Accepten			
		prom. °/ H. & S. .	f 6149.33		
		traite v. D. L. & Z.	„ 17852.—	„ 24001	33
12	„	Goederen in Commissie nog te verrekenen 150 balen katoen		„ 20890	38
14	„	L. Goldfeder m/r, Bremen R.M. 10000		„ 5890	—
15	„	R. Murdstone z/r, Londen		„ 813	44
				„ 96923	09

Debet. Winst- en Verliesrekening Ult°. Januari 1894. Credit.

fol. 1	Aan Kantoor Meubelen.	f 100	—	fol. 4	Per Goederen	f 705	09
11	„ Onkosten . . .	„ 780	27	9	„ Effecten	„ 93	33
18	„ Intrest	„ 58	33	16	„ Provisie	„ 398	02
19	„ Particul. rekening.	„ 248	84				
		f 1187	44			f 1187	44

SLUITPOSTEN.

Amsterdam 31 Januari 1894.

4	Goederen . . . . f 705.09			
9	Effecten . . . . „ 93.33			
16	Provisie . . . . „ 389.02			
20	Aan Winst en Verlies voor winst op bovenstaande	f	1187	44
	— 31 —			
20	Winst en Verlies voor verlies op onderstaande . . . . f 938.60			
1	Aan Kantoor Meubelen.	„	100	—
11	„ Onkosten	„	780	27
18	„ Aan Intrest.	„	58	33
	— 31 —			
20	Winst en Verlies. . . . . f 248.84			
19	Aan Particuliere rekening voor de zuivere winst	„	248	84

INHOUD.

INLEIDING .... Blz. 1

ALGEMEENE BEPALINGEN 5—7.

Begrip van Boekhouden en het doel dat men er mede beoogt .... „ 5

Wettelijke Bepalingen omtrent de Koopmansboeken .... „ 6

DE THEORIE VAN HET BOEKHOUDEN 8—23.

Verdeeling der werkzaamheden .... „ 8

Het aanteekenen der Handelingen .... „ 8

Het Dagboek of Memoriaal .... „ 9

De Hulpboeken, ter vervanging van het Memoriaal .... „ 10

Het beschrijven van de gevolgen, die uit de handelingen voortvloeien. „ 12

Enkel Boekhouden en Boekhouden volgens de Dubbele Methode.... „ 13

Verklaring van de woorden Debet en Credit .... „ 14

Het Journaal .... „ 15

Het Grootboek .... „ 16

Het Balansboek .... „ 20

Balans en Inventaris .... „ 21

HET ENKEL BOEKHOUDEN 24—73.

De administratie van een Handels- en Fabriekszaak .... „ 24

Opgaven ter bewerking .... „ 25

De Hulpboeken .... „ 33

a. Het Kasboek .... „ 34

b. Het Inkoopboek .... „ 39

c. Het Verkoopboek .... „ 42

d. Het Aanvullings-Memoriaal .... „ 44

Over de rekeningen van Diverse Debiteuren en Diverse Crediteuren .... „ 45

De Bijboeken .... „ 46

a. Magazijnboek .... „ 47

b. Fabrieksboek .... „ 49

c. Rekening-Courantboek .... „ 50

d Debiteurenboek .... „ 51

e Crediteurenboek .... „ 52

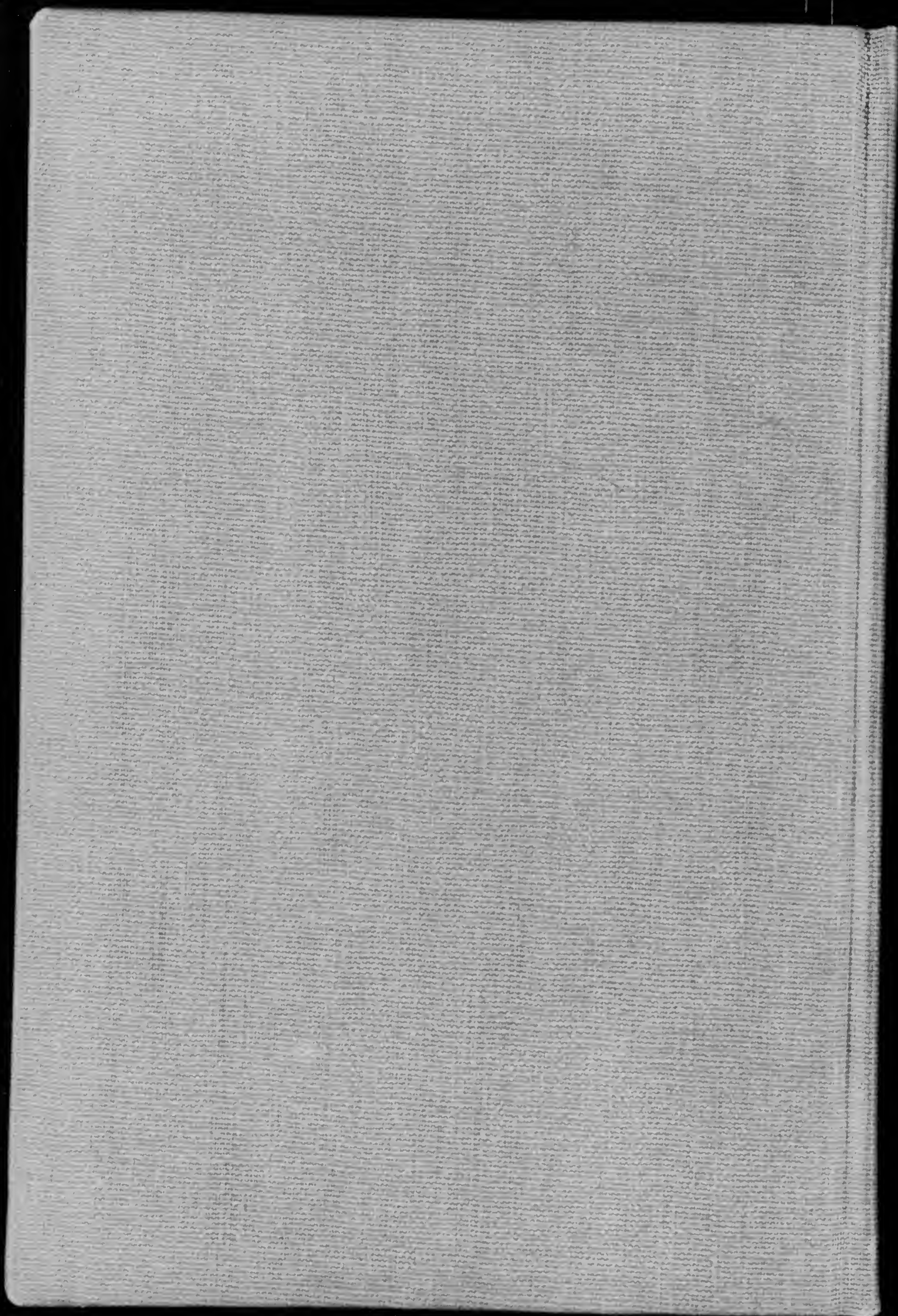
f. Kassiersboek .... „ 53

g. Onkostenboek .... „ 54

h. Agenda .... „ 55

De Hoofdboeken ... Blz. 55
a. Journaal ... „ 55
b. Grootboek ... „ 59
Opgaven ter Bewerking (vervolg) ... „ 61
Het opmaken van den Inventaris ... „ 68
De Balans ... „ 71
Toelichting op de Balans ... „ 72
Het afsluiten der rekeningen in het Grootboek ... „ 73
HET DUBBEL BOEKHOUDEN 74—98.
Inleiding ... „ 74
Het beginsel dezer methode ... „ 75
Betrekkingen met personen en veranderingen in de Zaak ... „ 76
Het Journaal volgens de Dubbele Methode ... „ 77
Onpersoonlijke rekeningen ... „ 79
Cassarekening, Goederenrekening, Winkelrekening, Effecten, Scheeps-Aandeelen, Vaste Goederen, Wisselrekening, Consignatie-rekening, Onkosten, Intrest, Provisie- en Assurantie-rekening, Zeilende Goederen en Goederen in gemeenschap met anderen. Kapitaal-rekening, Commanditair Kapitaal, Particuliere rekening, Reserve-rekening, Accepten-rekening, Beleening, Prolongatie, Hypotheek enz. Goederen in Commissie en Goederen in Compagnie.
Rekeningen met Buitenlandsche Firma's ... „ 83
Voorbeelden van Journaalposten ... „ 84
Opgaven ter Bewerking ... „ 85
Het Grootboek volgens de Dubbele Methode ... „ 91
De Balans volgens de Dubbele Methode ... „ 93
Proef Balans en Inventaris ... „ 95
De Balans en Winst en Verliesrekening ... „ 97
Sluitposten ... „ 98

END OF
TITLE